

Bijdrage tot een bibliografie van studies (verschenen na 1800) over ambachten (corporaties) in de Zuidelijke Nederlanden voor 1795

A

A.B., Het ambacht der timmerlieden in Veurne, in: *Biekorf*, 92, 1992, 338

ABEELE (A. Van den), Het adellijk monopolie in het Brugse visambacht, in: *Biekorf*, 85, 1985, 435-436

ABEELE (A. Van den) & CATRY (M.), *Makelaars en handelaars: van nering der makelaars naar kamer van koop-handel in het XVIIde-eeuwse Brugge met de lijst van de leden (1281-1795) en van de besturen (1340-1791) van de nering van makelaars en de kamer van koophandel in Brugge*, Brugge, Kamer voor Handel en Nijverheid Brugge en het Noorden van West-Vlaanderen, 1992

ABSOLON (M.), *Prosopografische benadering van het ambacht van timmerlieden en schrijnwerkers te Brugge in de achttiende eeuw: een analyse met behulp van de historische informatiekunde*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1994

ACKE (G.), *Bouwvakactiviteit en bouwvakarbeiders in de 14de eeuw te Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1971

ACKERGHEN (M. Van), De ambachten en neringen te Brugge, in: *De Stad Antwerpen*, 12, 1939, 194-195; 226-227; 247-266

ADAM (R.), Les manufactures, fabriques et productions au pays de Walcourt en 1764, in: *Les Chercheurs de l'Entre-Sambre-et-Meuse*, 1, 1960, 15-19

ADRIAENSEN (E.), Herentals. Verklaring van het stadsbestuur van Herentals aangaande het wollen ambacht. 3 januari 1555-56, in: *Kempisch Museum*, 3, 1892, 149-150

AERDE (R. van), Het schoolwezen te Mechelen in de XVIIe en XVIIIe eeuw, in: *Mechelsche Bijdragen*, 2, 1, 1935, 23-46

AERNOUTS (R.), Antwerpse apothekers, 1683-1792, in: *Bulletin van de Kring voor de Geschiedenis van de pharmacie in Benelux*, 34, 1965, 9-22

AERTGEERTS (H.) & CLAES (A.), *Patroonheiligen van ambachten en beroepen*, Sint-Katelijne-Waver, vzw Erf en Heem, 1995

AERTS (E.), *Bier, brouwers en brouwerijen te Lier (1400-1800). Institutionele, sociale en economische aspecten van een stedelijke industrie tijdens de late middeleeuwen en de Nieuwe Tijd*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1988

AERTS (E.), De Zuidnederlandse brouwindustrie tijdens het A.R. Status Quaestionis van het onderzoek, in: *Handelingen der Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, 33, 1979, 5-34

AERTS (E.), *Het bier van Lier: de economische ontwikkeling van de bierindustrie in een middelgrote Brabantse stad (einde 14de-begin 19de eeuw)*, Brussel, 1996

- AERTS (E.) & DAELEMANS (F.), Sociaal-economische aspecten van het XVIe-eeuwse Brussel, in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 1, 1984, 5-44
- AERTS (E.) & MUNRO (J.) (eds.), *Textiles of the Low Countries in European Economic History*, Leuven, Leuven University Press, 1990
- AERTS (E.) & UNGER (R.), Brewing in the Low Countries, in: AERTS (e.a.), *Production, marketing and consumption of alcoholic beverages*, Leuven, Leuven University Press, 1990, 92-101
- AERTS (J.), Het ontstaan der Sint-Truidensche Ambachten, in: *Het Oude Land van Loon*, 2, 1947, 89-96
- AERTS (J.), De politieke macht der Sint-Truidensche Ambachten, in: *Het Oude Land van Loon*, 6, 1951, 169-177
- ALEN (I.), *La corporation des menuisiers, sculpteurs et tourneurs de Namur au XVIIIe siècle (1724-1795)*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1988
- ALEXANDRE (J.), *Le métier artisanal. Souvenir, utopie, réalité?*, Tournai-Paris, Casterman, 1947
- ALLOSSERY (P.), *Het gildeleven in vroeger eeuwen*, Brugge, Moens-Patfoot, 1926
- ALLOSSERY (P.), Het voeren van een eigen standaard, ambachtswapen en zegel, in: *West-Vlaanderen*, 1965, 83-87
- ALVIN (F.), Méreaux inédits des brasseries anversoises du XVIe siècle, in: *Gazette numismatique*, 14, 1912, 85-86, 111-117
- ALVIN (F.), Méreaux variés de brasseries anversoises du XVIe siècle, in: *Gazette numismatique*, 14, 1912, 120-121
- APERS (R.), *De vlasnijverheid in Vlaanderen tijdens de XVIIIe eeuw*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1912
- ARBRE (A. de l'), *Het sackdraegerschap te Geeraardsbergen, 1662-1887*, Geeraardsbergen, Pieraert, 1905
- ARBRE (A. de l'), Het bewijs van bekwaamheid als beenhouwer, in: *Nieuw Leven voor het arrondissement Aalst*, 2, 1910, 55-56
- ARNOULD (M.-A.), La ville de Chièvres et sa draperie (XIVe-XVIe siècles), in: *Annales du Cercle royal d'histoire et d'archéologie d'Ath*, 29, 1943, 105-157
- ARNOULD (M.-A.), La ville de Chièvres et sa draperie (XIVe-XVIe siècles), in: *Bulletin Scientifique de l'Institut Supérieur de Commerce de la province de Hainaut*, 2, 1954, 47-107
- ARNOULD (M.-A.), *Histoire de la pharmacie à Mons et dans le Hainaut. Exposition à l'occasion du Congrès tenu à Mons par le "Cercle Benelux d'Histoire de la pharmacie"*. Catalogue, mai, 1958, Mons, Bibliothèque publique, 1958

ASAERT (G.), Documenten voor de geschiedenis van de beeldhouwkunst te Antwerpen in de XVe eeuw, in: *Jaarboek 1972. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, 43-86

ASAERT (G.), *De Antwerpse scheepvaart in de XVe eeuw, 1394-1480. Bijdrage tot de economische geschiedenis van de stad Antwerpen*, Brussel, 1973

AUTENBOER (E. van), Het Mechelse tingietersambacht, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 45, 1962, 5-197

AUTENBOER (E. van), De schutters- en ambachtslieden van Diest in 1569, in: *Vlaamse Stam*, 3, 1967, 277-294

AUTENBOER (E. van), De familiale verhoudingen der Mechelse goudleermakers, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 74, 1970, 172-185

AUTENBOER (E. van), Tin en tingieters te Turnhout, in: *Noordgouw*, 13, 1973, 53-87

AUTENBOER (E. van), Turnhoutse koperslagers in de 18e eeuw, in: *Taxandria - Jaarboek*, 62, 1991, 267-270

AUWEELE (D. van den), *Schepenbank en schepenen te Brugge (1127-1384). Bijdrage tot de studie van een gewone stedelijke rechts- en bestuursinstelling*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1977

AUWERA (J. van der), *De Mechelse textielnijverheid in het Ancien Régime: de respectieve administraties en archieven van de stedelijke overheid, de lakenmakers, de tapijtwevers, de sargiemakers, de volders, de linnenwevers, de droogscheerders en de lakenververs: een structuurstudie en voorstel tot inventarisatie*, Brussel, Vrije Universiteit Brussel, C.G.S. Archivistiek en hedendaags documentbeheer, 1997

AUWERA (J. van der), De organisatie en de structuur van de Mechelse textielindustrie in het Ancien Régime: ambachtelijke en stedelijke instellingen in verandering, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 101, 1997, 129-178

B

BACKER (C. de), Vroegste ontstaan en ontwikkeling van het apothekersberoep in Vlaanderen, voornamelijk te Gent, in: *Academiae Analecta. Klasse der Wetenschappen*, 45, 1983, 65-88

BAECK (H.), *De schippersambachten te Antwerpen, Brussel en Gent: bijdrage tot de geschiedenis van het onroerend patrimonium en de materiële cultuur, over realisatie, organisatie en representatie*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998

BAELDE (M.), Een petitie van volders tegen volmolens te Ieper (1551), in: *Biekorf*, 82, 1982, 14-15

BAERE (C. de), Een werkstaking in de Hasseltsche lakenindustrie (1511-1512), in: *Verzamelde Opstellen, uitgegeven door den geschied- en oudheidkundigen studiekering van Hasselt*, 1, 1923, 107-111

BAERE (C. de) & STRAETEN (C. van der), Geschiedenis van de lakennijverheid te Hasselt. De ambachtszegels, in: *Limburgsche Bijdragen*, 17, 1919-1920 (1921), 87-154

BAERE (C. de) & STRAETEN (C. van der), De volmolens in de Hasseltsche lakennijverheid, in: *Limburg*, 3, 1922; 4, 1922-23, 221-224; 5-11

BAERE (C. de) & STRAETEN (C. van der), Geschiedenis van de lakennijverheid te Hasselt, in: *Limburgsche Bijdragen*, 18, 1924, 13-100

BAILLIEN (H.), Over het archief van de ambachten en genootschappen te Tongeren, in: *Het Oude Land van Loon*, 12, 1957, 81-86

BAILLIEUL (B.), De Gentse pottenbakkers tot aan de Franse Revolutie (1789), in: *Oostvlaamse Zanten*, 55, 1980, 207-224

BAILLIEUL (B.), Het bouwbedrijf en de geschiedenis van het loodgietersambacht te Gent tot aan de Franse Revolutie (1789), in: *Lood-, zinkbewerkers en schaliedekers Gent en Oost-Vlaanderen. 1936-1986. 50 jaar*

beroepsvereniging, Gent, Verenigde Patroons Lood- en Zinkbewerkers en Schaliedekkers van Gent en Oost-Vlaanderen, 1986, 15-29

BALAT (A.), Affiche de la Corporation des menuisiers de Namur, in: *Annales de la Société archéologique de Namur*, 1, 1842, 453-460

BALBERGHE (J. van), De patroonheiligen der ambachten te Mechelen, in: *Mechelsche Bijdragen*, 4, 1937

BALBERGHE (J. van), Bijdrage tot de geschiedenis van het hoveniersambacht te Mechelen, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore*, 6, 1943, 81-112

BALBERGHE (J. van), *De Mechelse bierhandel: geschiedenis, folklore, dialect*, Antwerpen, 1945

BALBERGHE (J. van), *De autonome gilde der arbeiders te Mechelen in het begin van de 13e eeuw*, s.l., s.e., 1950

BALBERGHE (J. van), *Bijdrage tot de geschiedenis van het gewone schoenmakersbedrijf te Mechelen*, Mechelen, Van Balberghe, 1953

BALLAUX (B.), *Het Mechelse leder gekleurd. Sociaal-economische aspecten van de lederproducerende sector in Mechelen in het Ancien Régime*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

BALLAUX (B.), *De Mechelse huidenvetterij in het Ancien Régime: van exportindustrie tot nijverheid van regio-*

- naal belang, in: *Bijdragen tot de geschiedenis*, 82, 1999, 9-30
- BALON (J.), La pêche et le commerce du poisson dans le Namurois au Moyen Age, in: *Namurcum, Chronique de la Société Archéologique de Namur*, 19, 1942, 25
- BAMPS (C.), Note sur les sceaux des corporations de métiers, XVIe siècle, in: *Revue belge de numismatique*, 1897, 458-468
- BARTHELIS (B.), *De lakennijverheid te Hasselt (1414-1591). De produktie en haar invloed in de sociale sfeer*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1990
- BAS (C.), *Prosopografische bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense Groot Ambacht (1735-1795)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1981
- BASTIN (J.), *De Gentse linnenindustrie en -handel in de XVIIe en het begin der XVIIIe eeuw (1600-1713)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1961
- BASTIN (J.), De Gentse lijnwaadmarkt en linnenhandel in de XVIIIe eeuw, in: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 21, 1967, 131-162
- BATAILLE (G.), *Recherches historiques sur la ville de Renaix*, Gand, 1856
- BAUDHUIN (J.), Les saints patrons des corporations namuroises, in: *Piété populaire en Namurois*, 1989, 96-98
- BAUTIER (R.), La place de la draperie brabançonne et plus particulièrement bruxelloise dans l'industrie textile du Moyen Age, in: *Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique*, 51, 1962-1966, 31-63
- BAUWENS (J.), *Bijdrage tot de geschiedenis der instellingen van Kortrijk*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1962
- BAUWENS-DE JAEGHERE (I.), De nering van Sint-Katharina in Kortrijk, in: *De Leiegouw*, 28, 1986, 183-192
- BAYENS (H.), De bouwmeesters, in: *Flandria Nostra, t.II*, Antwerpen, 1957, 9-71
- BAYOT (M.), *La corporation des bouchers à Nivelles au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1985
- BECUWE (F.), Ambachtslieden en leveranciers betrokken bij de bouw van het capucijnenstift en pesthuis in Veurne (1604-1611). Biografische nota's., in: *Het Beloofde land. Acht opstellen over werken, geloven en vluchten tijdens XVIe en XVIIe eeuw*, Dikkebus, Westhoek, 1992, 75-92
- BEELEN (G.), *Tienen als stad in de Moderne Tijden*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1963
- BEER (J. de), Sceaux de corporations et communautés religieuses d'Audenarde, in: *Annales du Cercle Archéologique et Historique d'Audenarde*, 8, 1932, 395-414

BEER (J. de), *Méreaux anversois. Essai descriptif*. 2 volumes, Bruxelles, J. Vromans, 1929-1930

BEER (J. de), Les blasons en papier des gildes, corporations, confréries et autres sociétés du pays d'Audenarde, in: *Folklore brabançon*, 60, 1931, 459-506

BEER (J. de), Un insigne des portefaix, in: *Revue belge de numismatique*, 1933, 115-122

BEER (J. de), De papieren blaoenen der gilden, neeringen, broederschappen en andere vereenigingen van het Land van Audenaerde, in: *Brabantse Folklore*, 12, 1932-33, 135-186

BEHAULT DE DORNON (A. De), Une coupe de 1660 de la corporation des brasseurs de Bruxelles, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 22, 1908, 313-323

BELAEN (J.), *De ondergang van het corporatief regime in de Zuidelijke Nederlanden. De nering van Sint-Catharina te Kortrijk 1700-1795*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1987

BELAEN (J.), De nering van Sint-Catharina in Kortrijk en de ondergang van het korporatief regime, in: *De Leiegouw*, 32, 1990, 231-250

BEMDEN (F. de), Les franc-mâîtres de la gilde des poissonniers, in: *Schakel*, 5, 1950, 94-107

BEMDEN (J.-B. van den), De eed van het houtbrekersambacht, in: *Klaverblad*, 1, 1859, 33-34

BERGHE (Y. vanden), *Een analytische studie van het ontstaan en de reacties van de eerste moderne politieke groepen te Brugge (1780-1794). Een proeve van mikrogeschiedenis in het kader van de studie van de Verlichting*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1969

BERGHE (Y. vanden), Het offensief van de steden tegen het corporatisme op het einde van de 18e eeuw. Een voorbeeld: de vruchteloze strijd van de Brugse vleeshouwers, in: *Gemeentekrediet van België*, 24, 1970, 90-94

BERGHE (Y. vanden), De sociale en politieke reactie van de Brugse volksmassa op het einde van het Ancien Régime (1770-1790), in: *Belgisch Tijdschrift voor Nieuwste Geschiedenis*, 3, 1972, 141-168

BERGHE (Y. vanden), *Jacobijnen en traditionalisten. De reacties van de Bruggelingen in de revolutietijd. 1780-1794*. 2 volumes, Brussel, Gemeentekrediet van België, 1972

BERGHE (Y. vanden), *Brugge in de revolutietijd. Een verzameling opstellen over Brugge op het einde van het Ancien Régime. 1770-1794*, Brugge, Koninklijke Gidsenbond Brugge en West-Vlaanderen, 1978

BERGHE (Y. vanden), Een stedelijke reactie op de politiek van Jozef II. Het geval Brugge: het onverwachte Jozefisme van de ambachten en de volksmassa, in: *Documentatieblad Werkgroep 18e eeuw*, nr. 49-50, 1981, 24-38

BERNOLET (J.), Over het ontstaan van het ambacht der bakkers, in: *Biekorf*, 17, 1907, 115-120

BERNOLET (J.), Het ambacht der bakkers, mitsgaders eenige algemeenheden over de ambachten en neringen te Brugge, in: *Biekorf*, 17, 1907, 305-315

BERNOLET (J.), Het ambacht der bakkers, mitsgaders eenige algemeenheden over de ambachten en neringen te Brugge, in: *Biekorf*, 18, 1908, 17-26

BERTHOLET (P.), Statuts de l'Association des tondeurs et laineurs de Verviers et Hodimont renouvelée en 1742, in: *Bulletin de la Société verviétoise d'archéologie et d'histoire*, 1984, 89-100

BERTRANG (A.), Réclamation des maîtres et confrères du métier des merciers de la ville d'Arlon contre le colportage, in: *Bulletin trimestriel de l'Institut archéologique du Luxembourg*, 35, 1959, 130-131

BETHUNE (J. de), Un soulèvement des tisserands de damassés en 1741, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 1, 1903-1904, 212-220

BETHUNE (J. de), Contribution à l'histoire des damassés courtraisiens, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 1, 1903-1904, 71-74; 283

BETHUNE (J. de), Contributions à l'histoire de l'industrie des toiles à Courtrai, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 8, 1910-1911, 114-127

BETHUNE (J. de), La draperie dans le Courtraisis aux XIVe et XVe siècles, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 9, 1911-1912, 207-209

BEUCKELS (L.), Van mestraper tot paardebroeck, in: *Brugge die Scone*, 7, 1986

BEUN (F.), De problemen van de nationale visserij te Nieuwpoort en te Oostende op het einde van het Oostenrijks bewind (1784-1787), in: *Bachten de Kupe*, 34, 1992, 57-80

BLOCKMANS (F.), Eenige nieuwe gegevens over de Gentsche draperie (1120-1313), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 104, 1939, 195-260

BLOCKMANS (F.), *Gent tot omstreeks 1336*, Antwerpen, De Nederlandsche boekhandel, 1942

BLOCKMANS (F.), Het vroegste officiële ambachtswezen te Antwerpen, in: *Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden*, 8, 1953, 161-201; 237-250

BLOMMAERT (P.), Over de ambachtsgilden of neringen te Gent, in: *Belgisch museum*, 4, 1840, 35-63

BOES (J.), De tinnenpotgieterij te Gent, in: *Oostvlaamse Zanten*, 10, 1935, 1-22

BOEYNAEMS (P.), Het instrumentarium en de bibliotheek van de chirurgijngilde te Ieper in de 18de eeuw, in: *Scientiarum Historia*, 4, 1962, 192-199

BOISSON (R.), *Chroniques chirurgicales ou histoire des barbiers, chirurgiens, dentistes de Belgique et du Nord de la France*, Bruxelles, Dorka, 1970

BOLLE (P.), Le culte de Saint Roch dans la région de Wavre-Jodoigne, in: *Wavriensia*, 31, 1982, 77-92

BON (T. le), Des corps de métiers à Nivelles, in: *Annales de la Société archéologique de l'arrondissement de Nivelles*, 1, 1879, 85-99

BONDOIS (P.), L'organisation industrielle et commerciale sous l'ancien régime: le privilège exclusif au XVIIIe siècle, in: *Revue d'histoire économique et sociale*, 21, 1933, 140-189

BONENFANT-FEYTMANS (A.-M.), La corporation des orfèvres de Bruxelles au moyen âge, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 115, 1950, 85-171

BONENFANT-FEYTMANS (A.-M.), L'orfèvrerie bruxelloise au XVe siècle, in: *Bruxelles au XVe siècle*, Bruxelles, Librairie Encyclopédique, 1953, 53-72

BONENFANT-FEYTMANS (A.-M.), L'adaptation du métier des menuisiers de Bruxelles à de nouvelles techniques, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Belgique*, 58, 1981, 51-68

BONENFANT-FEYTMANS (A.-M.), Réformes fiscales chez les menuisiers de Bruxelles de 1695 à 1715, in: *Cahiers Bruxellois*, 26, 1981-1984, 5-20

BONT (M. de), Tin en tingieters te Geel, in: *Jaarboek van de Vrijheid en het Land van Geel*, 22, 1985, 151-187

BOONE (M.), *Sociale structuren te Gent op het einde van de XVe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977

BOONE (M.), *Gent en het Bourgondische staatsvormingsproces, ca. 1385- ca. 1453. Een financiële en sociaal-politieke geschiedenis*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1987

BOONE (M.), Nieuwe teksten over de Gentse draperie: wolaanvoer, productiewijze en controlepraktijken (ca. 1456-1468), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 154, 1988, 1-61

BOONE (M.), *Geld en macht. De Gentse stadsfinanciën en de Bourgondische staatsvorming (1384-1453)*, Gent, Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 1990

BOONE (M.), *Gent en de Bourgondische hertogen, ca. 1384-ca. 1453. Een sociaal-politieke studie van een staatsvormingsproces*, Brussel, 1990

BOONE (M.), *Gestion urbaine, gestion d'entreprises: l'élite urbaine entre pouvoir d'état, solidarité communale et intérêts privés dans les Pays-Bas méridionaux à l'époque bourguignonne (XIVe-XVe siècle)*, in: *Atti della XXII Settimana di Studii*, Prato, 1990; Gent, Universiteit, Seminarie voor Geschiedenis, 1991, 839-862

BOONE (M.), *L'industrie textile à Gand au bas moyen âge ou les résurrections successives d'une activité réputée moribonde*, in: BOONE (M.) & PREVENIER (W.) (eds.), *La draperie ancienne des Pays-Bas: débouchés et stratégies de survie (14e-16e siècles). Actes du colloque tenu à Gand le 28 avril 1992*, Leuven, Garant, 1993, 15-62

BOONE (M.), *Les métiers dans les villes flamandes au bas Moyen Âge (XIVe-XVe siècles): images normatives, réalités socio-politiques et économiques*, in: LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.) (eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 1-21

BOONE (M.), *Les gens de métiers à l'époque corporative à Gand et les litiges professionnels (1350-1450)*, in: BOONE (M.) & PRAK (M.) (eds.), *Statuts individuels, statuts corporatifs et statuts judiciaires dans les villes*

européennes (moyen âge et temps modernes), Leuven, 1996, 23-47

BOONE (M.) & BRAND (H.), *Vollersoproeren en collectieve actie in Gent en Leiden in de 14de-15de eeuw*, in: *Tijdschrift voor sociale geschiedenis*, 19, 1993, 168-192

BOONE (M.) & SCHOUPS (I.), *Jan, Johan en alleman: voornaamgeving bij de Gentse ambachtslieden (14de-15de eeuw), symptomen van een groepsbewustzijn*, in: ZUTTER (J. De), CHARLES (L.) & CAPITEYN (A.) (eds.), *Qui valet ingenio. Liber Amicorum Johan Decavele*, Gent, 1996, 39-62

BOONE (M.) & VANDENBROEKE (C.), *Regulering ambachten tijdens de middeleeuwen en het ancien régime*, in: *Sociaal-economische deregulering. 18e Vlaams wetenschappelijk economisch congres*, Brussel, 8 en 9 mei 1987, Antwerpen, N.V. Roels, 1987, 507-509

BORGHT (M. Van der), *Het verkiezingssysteem bij de Leuvense ambachtsnatie. Het voorbeeld van het bakkersambacht (1700-1750)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1982

BORNET (J.), *Des corps de métiers et des serments de la ville de Namur depuis leur origine jusqu'à l'avènement de Philippe le Bon, 1429*, in: *Messenger des Sciences historiques*, 1847, 69-101 & 185-209

BORMANS (S.), *Le bon métier des tanneurs de la cité de Liège*, in: *Bulletin de la Société liégeoise de littérature wallonne*, 5, 1862, 289

BORMANS (S.), *Le bon métier des tanneurs de l'ancienne cité de Liège*, Liège, Renard, 1863

BORMANS (S.), *Le bon métier des drapiers de l'ancienne cité de Liège*, Liège, Carmanne, 1866

BORMANS (S.), *Glossaire technologique du métier des drapiers*, Liège, Carmanne, 1867

BORMANS (S.), Le bon métier des drapiers de la cité de Liège, in: *Bulletin de la Société liégeoise de littérature wallonne*, 9, 1867, 209-212

BORMANS (S.), Jugement du concours pour 1884. Faire un exposé comparatif, au point de vue économique, du système des anciens corps de métiers et des systèmes d'association coopératives de production formulés dans les temps modernes, in: *Bulletin de l'Académie Royale de Belgique*, 7, 1884, 1-10

BORMANS (S.) & BORGNET (J.), *Histoire de la commune de Namur au XIVe et au XVe siècles*, Namur, A. Wesmael-Charlier, 1876

BOSCHMANS (W.), *Bijdrage tot de studie der bestuursinstellingen en financiën van de stad Lier tijdens de Oostenrijkse periode*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1967

BOSSUYT (W. van), De nijverheid van Geraardsbergen door de eeuwen heen, in: *Land van Aalst*, 15, 1963, 10-17

BOUNGNE (A. De), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambachtelijke milieu. Het oudkleerko-*

persambacht 1660-1717, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1986

BOURLAND (C.), *The guild of St. Ambrose, or schoolmasters' guild of Antwerp 1529-1579*, Northampton, Ma, Department of History of Smith College, 1951

BOVY (D.), *Les XXXII bons vieux métiers de Liège*, Liège, Desoer, 1981,

BOVYN (M.), De Dendermondse Pijnders, in: *Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 1, 1960, 17-37

BOYER (H.), *Histoire des corporations et confréries d'arts et métiers de la ville de Bruges*, Paris, 1919

BRAEKMAN (W.), Gelegenheidsliederen op het feest van het Brugse chirurgijngilde (midden 18e eeuw), in: *Biekorf*, 98, 1998, 362-367

BRANS (P.), De Collegia Medica in de Zuidelijke Nederlanden, in: *Bulletin van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux*, 14, 1956 (overdruk)

BRANS (P.), Gilden in België, Nederland en Luxemburg, waartoe apothekers hebben behoord, in: *Bulletin van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux*, 14, 1956 (overdruk)

BRANS (P.), Chirurgijns en chirurgijngilden in de Zuidelijke Nederlanden, in: *Biologisch Jaarboek Dodonaea*, 1956, 327-347

- BRANTS (V.), La politique industrielle aux Pays-Bas sous Albert et Isabelle, in: *Mémoires de l'académie royale de Belgique*, 1909, 177-222
- BRASSINE (J.), *L'orfèvrerie civile liégeoise*. vol. 1, Liège, 1948
- BRAUSCH (V.), Toiles de lin et molletons, deux produits textiles mouscronnois dans la seconde moitié du XVIIIe siècle, in: *Mémoire de la Société d'Histoire de Mouscron et de la région*, 5, 1983, 19-47
- BREDA (H. van), De sociale en economische geschiedenis van Lier en een planning voor het Lier van morgen, in: *'t Land van Rijen*, 12, 1962, 107-129
- BRESSERS (S.), *Le métier des fèvres à Namur au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996
- BREUER (J.), *Les orfèvres du Pays de Liège: une lettre des membres du métier*, Tongres, Michiels, 1935
- BRIAVOINNE (N.), *Sur l'état de la population, des manufactures et du commerce dans les provinces des Pays-Bas depuis Albert et Isabelle jusqu'à la fin du siècle dernier*, Bruxelles, 1841
- BRIELS (J.), *Zuidnederlandse goud- en zilversmeden in Noordnederland omstreeks 1576-1625. Bijdrage tot de kennis van de Zuidnederlandse immigratie*, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 54, 1971, 87-141
- BRIELS (J.), *Zuidnederlandse goud- en zilversmeden in Noordnederland omstreeks 1576-1625*, in: *Bijdragen tot de geschiedenis*, 55, 1972, 89-112
- BROECK (A. Van den), "Marchands de tout, faiseurs de rien": het Lierse meer-seniersambacht tijdens de tweede helft van de 18de eeuw, in: *Lira Elegans*, 3, 1993, 51-83
- BROECKAERT (J.), Oude nijverheden te Dendermonde; pijnders-brandblusschers; Fransche scholen te Dendermonde; stadsuitroeper; bloemenkweek, in: *Gedenkschriften van den Oudheidkundigen kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde*, 12, 1906, 325-329
- BROECKAERT (J.), Wijnstekers en brouwers te Dendermonde in 1741, in: *Gedenkschriften van den Oudheidkundigen kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde*, 12, 1906, 190
- BROECKAERT (J.), Een rechtsgeding tusschen de linnenwevers en de fusteniers van Dendermonde, in: *Gedenkschriften. Oudheidkundige kring der stad en der voormalige lands van Dendermonde*, 13, 1909, 49-53
- BROECKAERT (J.), Statuten van het ambacht der vleeschhouwers van Dendermonde, in: *Gedenkschriften van den Oudheidkundigen kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde*, 14, 1910, 126-137
- BROECKX (C.), *Essai sur l'histoire de la médecine belge avant le XIXe siècle*, Bruxelles-Gand-Mons, 1837

- BROECKX (C.), *Histoire du Collegium medicum Antverpiense*, Anvers, 1858
- BROECKX (C.), Note sur le Liggere des Apothicaires d'Anvers, in: *Annales Academie Archéologique*, 1861
- BROECKX (C.), *Histoire du Collegium medicum Bruxellense*, Anvers, 1862
- BROECKX (J.L.), De Schilders, in: *Flandria Nostra*, t.II, Antwerpen, 1957, 147-226
- BROUWERS (D.), Les tours des merciers de Walcourt et de Ciney, in: *Annales de la Société archéologique de Namur*, 29, 1910, 57-72
- BROUWERS (D.) & TERME (G.), *Catalogue descriptif des objets ayant figurés à l'exposition-concours des anciennes gildes, corporations et Chambres de rhétorique*, Liège, Impr. Poncelet, 1900
- BRULE (A.), Le régime du travail à Bruxelles au XVIe siècle, in: *Folklore Brabançon*, 7, 1928, 375-376
- BRUNEEL (C.), Du barbier à l'artiste : les tentatives de réforme du métier des chirurgiens bruxellois au XVIIIe siècle, in: *Annales de la Société Belge d'histoire des hôpitaux*, 23-24, 1985-1986, 3-32
- BRUNEEL (C.), Sus au monopole des bouchers bruxellois: le franc marché du vendredi (1771-1787), in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 81, 1988, 115-125
- BUCK (R. De), *Van wijn in Gent tot Gent in wording*, Gent, Stichting Mens en Kultuur, 1996
- BURBURE (L. de), Aperçu sur l'ancienne corporation des musiciens instrumentistes d'Anvers, in: *Mémoires de l'académie royale de Belgique*, 13, 1862, 417
- BURBURE (L. de), Recherches sur les facteurs de clavecins et les luthiers d'Anvers, XVIIe-XIXe siècle, in: *Mémoires de l'académie royale de Belgique*, 15, 1863, Bruxelles
- BURBURE (L. de), De Antwerpse clavecimbelmakers, in: *Vlaamse School*, 1864, 102-103
- BURBURE (L. de), GENARD (J.) & WAUWERMANS (H.), L'industrie séricicole et sérigène à Anvers, in: *Bulletin de la Société royale de géographie d'Anvers*, 2, 1878, 376-383
- BURE (P.), *Les métiers des brasseurs et viniers et le métier des marchands de toile à Ath, des origines à 1668*, Bruxelles, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1954
- BUSSCHE (E. Van den), *Notice sur l'ancienne corporation des peintres et sculpteurs à Gand (1338-1539)*, Bruxelles, 1853
- BUSSCHE (E. Van den), Les métiers de Bruges; études statistiques sur les corporations brugeois, in: *La Flandre*, 7, 1875, 223-238, 359-370
- BUSSCHE (E. Van den), Les tabacquistes. Recherches sur le petit métier brugeois des débitants de tabac, in: *La Flandre*, 12, 1881, 5-40

- BUSSCHE (E. Van den), Les anciens corps de métier à Bruges, in: *La Flandre*, 12, 1881, 281-290
- BUSSCHE (E. Van den), 1787. Procès-verbal d'inventaire et d'inspection des privilèges des corporations qui avaient échappé à l'incendie de la tour des halles, 1741, in: *La Flandre*, 13, 1882, 403-404
- BUSSCHE (E. Van den), Les métiers de Bruges; indication sommaires de leurs archives, in: *La Flandre*, 14, 1883, 369-396
- BUSSELS (M.), De democratische regeeringsvorm te St.-Truiden, in: *Verzamelde Opstellen, uitgegeven door den geschied- en oudheidkundigen studiekring van Hasselt*, 11, 1935, 205-224
- BUSSELS (M.), De goede ambachten en de vaardige ambachtslieden van het oude Hasselt, in: *Tijdspeigel*, 15, 1960, 89-97
- BUYTEN (L. van), *Leuven anno 1789*, Leuven, 1989
- C**
- CAMPE (D. Van), *De Gentse beenhouwers 1384-1453: een sociaal-economische studie*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996
- CARDOEN (E.), *Inventaire sommaire des archives des corps de métiers et serments de Brabant*, Bruxelles, Archives générales du Royaume, 1903 (heruitgave 1991)
- CARTON (C.), Obituaire de la Société de St. Luc, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 16, 1862-63, 1-36
- CARTON DE WIART (Comtesse), *Gaspar de Crayer et la corporation des poissonniers de Bruxelles*, Bruxelles, 1941
- CASSIMAN (A.), *Geschiedenis der stad Deinze*, Ledeberg, Erasmus, 1954
- CASTEELE (D. van de), Keuren 1441-1774, livre d'admission 1453-1574, et autres documents concernant la gilde de Saint-Luc de Bruges, suivis des Keuren de la corporation des peintres, sculpteurs et verriers de Gand, 1541-75, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 3e série, 1, 1866, 432-36
- CASTEELE (D. van de), Documents divers de la Société S. Luc, à Bruges, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 18, 1866, 1 - 430
- CASTEELE (D. van de), Documents concernant la corporation des tapissiers, les gildes de tir et les chambres de rhétorique à Alost, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 3e série, 8, 1873, 375-428
- CATTEUW (M.) & DECORTE (A.), Diksmuide en de lakennijverheid in de zestiende eeuw, in: *Bachten de Kupe*, 1, 1959, 4, 3-8
- CAUCHIES (J.-M.), Règlements de métiers et rapports de pouvoirs en Hainaut à la fin du Moyen Âge, in:

- LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.) (eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, UCL, 1994, 35-54
- CAUWELAERT (M. Van), *De St.-Ambrosiusgilde of schoolmeestersgilde van Antwerpen gedurende de eerste zestig jaren van haar bestaan, 1529-1590*, Antwerpen, Hogeschool voor vrouwen, 1934
- CAUWENBERGHE (E. van), Ancien manufacture de tapisserie à Oudenaerde, in: *Annales de l'Académie Royale d'archéologie de Bruxelles*, 13, 1856, 271-292, 429-473
- CAUWENBERGHS (C. van), *La corporation des Quatre-Couronnés ou les architectes anversoïis, 1324-1542*, Antwerpen, Van Merlen, 1889
- CAUWENBERGHS (C. van), *Notice historique sur les peintres-verriers d'Anvers du XVe au XVIIIe siècle*, Anvers, Kennes, 1891
- CEULEMANS (J.), *Sociaal-economische geschiedenis van Mechelen (1585-1621)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1959
- CHALON (R.), Méreau de corporation (jardiniers?) de la ville de Lierre, in: *Revue belge de numismatique*, 2, 1858, 454
- CHASTELAIN (J.), Après la mise à mort du doyen Anneessens, in: *Le Patriote Illustré*, 64, 1948, 629-633
- CHEVIL (M. de), *Studie over het ambachtswezen te Mechelen in verband met de demografische evolutie van de stad*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1956
- CLAES (M.), *De magistraat van Hasselt (1750-1795). Bijdrage tot de studie van de stedelijke bestuursinstellingen*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977
- CLAEYS (J.), De garbouleermeester te Brugge, in: *Biekorf*, 53, 1952, 43-45
- CLAEYS (P.), Corporation des plombiers de Gand : incident en 1762 lors de la reception d'un apprenti, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1893, 481
- CLAEYS (P.), *Les associations d'ouvriers débardeurs ou portefaix, "aerbeyders" à Gand au XVIIIe siècle*, Gand, J. Vuylsteke, 1906
- CLERBAUT, La bourgeoisie et les bourgeois dans l'ancien Bruxelles, au point de vue historique et juridique, in: *Annales de la Société d'Archéologie de Bruxelles*, 11, 1897; 12, 1898, 398-415; 192-214; 281-309
- CLERCQ (L. le), Brusselse boekverkopers en binders te Brussel in de 17de eeuw, in: *Tijdschrift voor Boek- en Bibliotheekwezen*, 9, 1911, 31-33
- CLIPPELE (A.-K. de), *Het schoenmakers- en huidevettersambacht in de Nieuwe Tijd in Antwerpen*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

- CLOSSET-OLIVIER (J.), Règlement pour les rewards des boulangers de Herstal, in: *Vieux-Herstal*, 1, 1913, 70-72
- CNUDDE (E.), *Het tijd- en linnenweversambacht te Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943
- CNUDDE (R.), *De ambachten te Gent tot 1360*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1936
- COCKX (E.) & ROUZET (A.), Drukkers en boekverkopers in Brussel van de 15e tot de 17e eeuw, in: *Varia Historica Brabantica*, 6-7, 1978, 301-318
- CODVELLE (H.), La corporation des brasseurs de Bruges, in: *Le Petit Journal des Brasseurs*, 30/7/1826, kol. 950-954
- COESSENS-DEBREZ (O.), De confrerie of de gilde der smeden tot Zottegem genaamd: Sint-Eligiusgilde, in: *Jaarboek van de Zottegemse Culturele kring*, 8, 1956-57, 74-84
- COESSENS-DEBREZ (O.), De Schoenmakersgilde van Zottegem of het Broederschap van de H.H. Crispinus en Crispienne, in: *Jaarboek van de Zottegemse Culturele Kring*, 11, 1959-1960, 78-103
- COLART (A.), *Survivances et souvenirs des frairies namuroises*, Namur, Impr. Dave, 1937
- COLART (A.), *Les corporations de Namur, esquisse d'histoire et de folklore*, Namur, Impr. Vers l'Avenir, 1941
- COLENS (J.), L'église Saint-Jean à Bruges. Les tombes polychromées, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 41, 1891, 223-339
- COLMAN (P.), L'orfèvrerie, in: *Marche-en-Famenne. Son passé et son avenir*, Marche-en-Famenne, 1980, 207-213
- COMMER (P. de), *De brouwindustrie te Gent, 1505-1622*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1980
- COMMER (P. de), De brouwindustrie te Gent 1505-1622, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 35, 1981; 37, 1983, 81-114; 113-172
- CONINCKX (H.), L'industrie des draps à Malines, in: *Annales du Cercle royal d'archéologie, lettres et arts de Malines*, 5, 1894, 449-453
- CONINCKX (H.), *Le livre des apprentis de la corporation des peintres et des sculpteurs à Malines*, Malines, A. Godenne, 1903
- CONINCKX (H.), "In den grooten Zalm", *maison de corporation des poissonniers et les quais de la Dijle, à Malines*, Malines, L. Godenne, 1922
- CONINCKX (H.), Bij de goudleerfabricatie, in: *Mechlinia*, 4, 1925, 113-115
- COOLENAERTS (J.), Het brouwersgild en zijn wapen, in: *Krijter*, 7, 1972, 92-95

COOMAN (L. de), *De vischhandel en het vischverkoopersambacht te Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1942.

COORNAERT (E.), Un conflit industriel au XVIe siècle, in: *Bulletin du Comité flamand de France*, 1911, 591-620

COORNAERT (E.), Les ghildes médiévales (Ve-XIVe siècle). Définition. Evolution, in: *Revue historique*, 199, 1948, 22-55; 208-243

COORNAERT (E.), Draperies rurales, draperies urbaines. L'évolution de l'industrie flamande au moyen âge et au XVIe siècle, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 27, 1950, 59-96

COORNAERT (E.), Une question dépassée? "L'origine" des communautés de métiers, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 65, 1952, 1-10

COORNAERT (E.), Notes sur les entreprises industrielles à Anvers au seizième siècle; I. L'action des gens de métier; II. Les interventions des marchands, in: *Industrie*, 12, 1958, 537-541; 612-616

COPPEJANS-DESMEDT (H.), Handelaars en neringdoenden. II. De zeventiende en achttiende eeuw, in: *Flandria Nostra*, t.I, Antwerpen, 1957, 465-512

COPPEJANS-DESMEDT (H.), De Gentse vlasindustrie vanaf het einde van de XVIIe eeuw tot de oprichting van de grote mechanische bedrijven (1838), in: *Handelingen der Maatschappij voor*

Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent, 22, 1968, 179-202

COPPEJANS-DESMEDT (H.), De enquête van 1784 over het ambachtswezen in de Oostenrijkse Nederlanden. Bijdrage tot een kritisch onderzoek, in: *Archief- en Bibliotheekwezen in België*, 42, 1971, 34-47

CORDEMANS DE BRUYNE (H.), Un conflit corporatif arbitré par le magistrat de Malines au 16e siècle (smedenmakers, 1545), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 47, 1942, 122-126

CORDEMANS DE BRUYNE (H.), Salaires des membres de la corporation des portefaix à Malines au XVe siècles, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 50, 1946, 148-153

CORDES (H. de), Cachet de la confrérie des merciers d'Enghien, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 6, 1908

CORNELIS (E.), *De kunstenaar in de late middeleeuwen. De sociaal-economische positie van de meesters van het Gentse schildersambacht*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984

CORNELIS (E.), De kunstenaar in het laat-middeleeuwse Gent. I Organisatie en kunstproductie van de Sint-Lucasgilde in de 15^e eeuw, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 41, 1987, 97-128

- CORNELIS (E.), De kunstenaar in het laat-middeleeuwse Gent. II. De sociaal-economische positie van de meesters van de Sint-Lucasgilde in de 15de eeuw, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 42, 1988, 95-138
- CORNELISSEN (J.), Iets over de folklore der ambachten, in: *Eigen Volk*, 1, 1929; 2, 1930, 12-18, 83-87, 122-131; 199-211
- CORRYN (F.), *Het schippersambacht te Gent tot 1492*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1942
- CORRYN (F.), Het schippersambacht te Gent (1302-1492), in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 1, 1944, 165-204
- COURTEAUX (F.) & LINDEN (R. van der), Sint-Nikolaas, patroon der winkeliers te Aalst, een burcht van St.Maarten, in: *Oostvlaamse Zanten*, 1969, 86-101
- COURTOY (F.), Quelques métiers d'art à Namur du XVe au XVIIe siècle, in: *Annales de la Société Archéologique de Namur*, 43, 1938, 289-329
- COURTOY (F.), Le travail et le commerce de la pierre à Namur avant 1500, in: *Namurcum*, 11, 1946, 17-28
- COURTOY (F.), L'insigne du métier des potiers de Namur, 1779, in: *Namurcum*, 29, 1955, 49-52
- CRAB (J.), De beeldsnijders en hun ambacht, in: *Arca Lovaniensis*, 1, 1972, 69-91
- CRAB (J.), Het Leuvense metsers- en steenhouwersambacht, in: *Arca Lovaniensis*, 3, 1974, 225-255
- CRAEYBECKX (J.), De handarbeiders. III. De 17e en 18e eeuw, in: *Flandria Nostra*, t.I, Antwerpen, 1957, 281-328
- CRAEYBECKX (J.), Handelaars en neringdoenden. II. De 16e eeuw, in: *Flandria Nostra*, t.I, Antwerpen, 1957, 409-464
- CRAEYBECKX (J.), Les industries d'exportation dans les villes flamandes au XVIIe siècle, particulièrement à Gand et à Bruges, in: *Studi in onore di Amintore Fanfani*, Milaan, 1962, 411-468
- CRAEYBECKX (J.), L'industrie de la laine dans les anciens Pays-Bas méridionaux de la fin du XVIe au début du XVIIIe siècle, in: SPALLANZANI (M.)(ed.), *Produzione, commercio e consuma dei panni di lana nei secoli XII-XVIII. Atti della seconda settimana di studio dell'Istituto Internazionale di Storia Economica F. Datini di Prato*, Florence, 1976, 21-43
- CRAVILLON (I.), *Les pharmaciens à Namur au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1991
- CRETEUR (L.), *Lois et règlements sur la pharmacie de Belgique depuis les temps les plus reculés jusqu'à nos jours ou code annoté à l'usage des pharmaciens*, Bruxelles-Paris, G. Maryolez, 1870

CRETEUR (L.) & VACHT (T. de), *Histoire et origine des chirurgiens et apothicaires d'Audenarde dite de SS. Cosme et Damien depuis le XIIe jusqu'au XIX siècle*, Bruxelles, Brognez & Vandeweghe, 1882

CRISMER (L.), Origine et mouvements des verriers venus en Belgique au XVIIIe siècle, in: *Liège, Association Internationale pour l'Histoire du verre*, 1979, 321-358

CRUTZEN (G.), Un mémoire contemporain sur la question des corporations aux Pays-Bas à la fin du siècle dernier, in: *Messenger des sciences historiques ou archives des arts et de la bibliographie de la Belgique*, 1887, 293-307, 420-439

CRUTZEN (G.), Principaux défauts du système corporatif dans les Pays-Bas autrichiens à la fin du XVIIIe siècle, in: *Revue de l'instruction publique en Belgique*, 30, 1887; 31, 1888, 277-302, 361-378; 1-24

CRUTZEN (G.), Une querelle de métier à Mons au XVIIIe siècle, in: *Mémoires et Publications de la Société des Sciences, des Arts et des Lettres du Hainaut*, 5, 1890, 485-509

CULOT (M.), HENNAUT (E.), DEMANET (M.) & MIEROP (C.), *Le bombardement de Bruxelles par Louis XIV et la reconstruction qui s'ensuivit*, Bruxelles, Archives d'Architecture Moderne, 1992

CUMONT (G.), Ordonnances concernant les tapisseries de Bruxelles, in:

Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles, 12, 1898, 471-473

CUMONT (G.), Admission dans le métier des tordeurs de fil à Gand, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 13, 1899, 113-114

CUVELIER (J.), Le commerce, l'industrie et l'administration des Pays-Bas au commencement du XVIIIe siècle. Enquête du comte de Wynants (1728), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 81, 1912, 27-52

CUVELIER (J.), Le registre aux statuts, ordonnances et admissions du métier des tisserands de laine du grand métier de Bruxelles (XVe-XVIIIe siècles), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 81, 1912, 121-146

CUVELIER (J.), De tapijtwevers van Brussel in de XVde eeuw, in: *Verlagen en mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1912, 373-414

CUVELIER (J.), La confrérie des musiciens instrumentistes de Bruxelles sous l'ancien régime, in: *Académie Royale de Belgique. Bulletin de la Classe des Beaux Arts. Koninklijke Academie. Mededeelingen der klasse der Schoone Kunsten*, 28, 1946, 35-63

D

DAEM (M.), Bijdrage tot de geschiedenis der Gentse bakkersnering, in: *Provinciaal Verbond der Meester-bakkers van Oost-Vlaanderen*, Gent, 1955, 1-9

DAEM (M.), De beroepsopleiding in de kunstambachten te Gent tijdens de XIVE en XVe eeuw, in: *Feestbrochure Jubelviering van het vijftigjarig bestaan van het Leercontract*, Gent, 1957

DAEM (M.), De Gentse aardenpottenbakkers, in: *Oostvlaamse Zanten*, 36, 1961, 123-135

DAEM (M.), Bijdrage tot de studie van de middeleeuwse ambachten en neringen. De Gentse bakkers, in: *Oostvlaamse Zanten*, 37, 1962, 41-66

DAEM (M.), Leerknepen in de kunstambachten te Gent tijdens de XIVE en XVe eeuw, in: *Oostvlaamse Zanten*, 38, 1963, 125-140

DAEM (M.) & ELAUT (L.), *Van baardemaker tot barbier (Gentse chirurgijnbarbiers)*, Brussel, 1976

DAEM (M.) & SCHRYVER (A. de), Het cartularium der Gentse huidevetters, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 46, 1992, 81-110

DAEMS (G.), *De lakenindustrie in de stad Mechelen en in haar omgeving tussen ca. 1480 en ca. 1580*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1974

DAEMS (W.) & VANDEWIELE (L.), *Noord- en Zuidnederlandse stedelijke farmacopieën*, Mortsel, Itico, 1955

DALLE (D.), Pogingen tot heropbeuring van de wolnijverheid te Veurne (15de-17de eeuw), in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 13, 1959, 103-112

DAMBRUYNE (J.), *Economische conjunctuur en sociale structuren te Gent 1590-1660. Een kwantitatieve verkenning*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1987

DAMBRUYNE (J.), De Gentse bouwvakambachten in sociaal-economisch perspectief (1540-1795), in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, VUB-Press, 1994, 51-106

DAMBRUYNE (J.), De hiërarchie van de Vlaamse textielcentra, 1500-1700: continuïteit of discontinuïteit?, in: *Qui Valet Ingenio. Liber Amicorum Johan Decavele*, Gent, 1996, 155-172

DAMBRUYNE (J.), Sociale mobiliteit en status in het zestiende-eeuwse Gentse ambachtswezen, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 50, 1996, 73-120

DAMBRUYNE (J.), Rijkdom, materiële cultuur en sociaal aanzien. De bezitstronon en investeringsstrategieën van de Gentse ambachten omstreeks 1540, in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werelden*

van verschil. *Ambachtsgilden in de Lage Landen*, Brussel, VUBPress, 1997, 151-212

DAMBRUYNE (J.), Guilds, Social Mobility and Status in Sixteenth-Century Ghent, in: *International Review of Social History*, 43, 1998, 31-78

DAMBRUYNE (J.), Pracht noch praal. De Gentse ambachtsgilden en hun materiële cultuur tijdens de eerste helft van de 16de eeuw, in: *Oost-Vlaamse Zanten*, 73, 1998, 2-29

DAMBRUYNE (J.), BRAL (G.), RAMBAUT (A.) & LAPORTE (D.) (ed.), *Een stad in opbouw. Gent van 1540 tot de wereldtentoonstelling van 1913*, Tielt, 1992

DAMME (H. van), *Het economische leven te Geraardsbergen van 1714 tot 1740*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1962

DAMME (J. Van), *Bijdrage tot de studie van de Antwerpse schrijnwerkers, hun ambacht en hun werk tijdens het corporatief stelsel*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1985

DAMME (L. van), *De chirurgijn van Ieper*, Blankenberge, Saeftinge, 1967

DANDRIFOSSE (F.), Statuts du métier des drapiers (1657) et du métier des tanneurs et cordonniers (1710) de Stavelot, in: *Folklore Stavelot-Malmédy*, 17, 1953, 97-101

DANGIS (T.), Bijdrage tot het Mechels tinnegietersambacht, in: *De Semse Kroniek*, 14, 1998, 121-123

DANIELS (P.), Iets over het smedenambacht en Dolle Griet, in: *Jaarboek van den Diesterschen kunstkring*, 5, 1933, 46-52

DANTINNE (E.), *Le bon métier des drapiers de Huy*, Andenne, s.d.,

DANTINNE (E.), *Le Bon métier des seigneurs fêbvres*, Andenne, 1974

DARQUENNE (R.), Médecine et chirurgie hainuyères au siècle des Lumières, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 70, 1978, 139-176

DAUWE (J.), Ambachtserfelijkheid bij edelsmeden, in: *Vlaamse Stam*, 19, 1983, 294-300

DAUWE (J.), Erfelijkheid in rechte bij het Dendermondse beenhouwersambacht, in: *Vlaamse Stam*, 19, 1983, 204-208

DAVE (E.), Les métiers d'art dans le Namurois, in: *Guetteur wallon*, 48, 1972, 85-88

DE CHESTRET DE HANEFFE, Les métiers de la ville de Huy, à propos d'un insigne de la corporation des métiers, in: *Bulletin de l'académie*, 3, 1890, 488-505

DE GHELLINCK VAERNEWYCK (E.), *Sceaux et armoiries des villes, communes, échevinages, châtellemes, métiers et seigneuries de la Flandre ancienne et moderne*, Parijs - Brugge, Desclée de Brouwer, 1935

DE LIMBOURG-STIRUM, Les tonne-
liers de Bruges et de l'Ecluse en 1461,
in: *Messenger des sciences et arts*, 1885,
436-446

DE MEESTER DE BETZENBROECK
(H.), Proeve tot raming van de bevol-
king en de weefgetouwen te Ieper van
de XIIIe tot de XVIIe eeuw, in: *Belgisch
tijdschrift voor filologie en geschiede-
nis*, 28, 1950, 1031-1048

DE SAINT-GENOIS (J.), Sceaux des
métiers de Bruges, in: *Messenger des
sciences historiques de Belgique*, 1842,
397-410

DEBEVERE (R.), De oude bakkersgil-
de te Poperinge, in: *Biekorf*, 64, 1963,
395-398

DECAVELE (J.), Het gildehuis van de
korenmeeters, in: *Toerisme Oost-
Vlaanderen*, 23, 1974, 73-76

DECAVELE (J.) (ed.), *Gent. Apologie
van een rebelse stad. Geschiedenis,
kunst, cultuur*, Antwerpen, Mercator-
fonds, 1989

DECAVELE (J.), HERDT (R. de) &
DECORTE (N.), *Gent op de wateren en
naar de zee*, Antwerpen, Mercator-
fonds, 1976

DECEULAER (H.), *De Antwerpse
naties, 1585-1796*, Brussel, onuitgege-
ven licentiaatsverhandeling, 1991

DECEULAER (H.), Arbeidsregulering
en loonvorming in de Antwerpse haven,
1585-1796, in: *Tijdschrift voor Sociale
Geschiedenis*, 18, 1992, 22-47

DECEULAER (H.), Conflicten en con-
flictregering in de Antwerpse ambachts-
wereld (1585-1796). Een verkenning
van de juridische en sociaal-politieke
aspecten op het lokale terrein, in: LIS
(C.) & SOLY (H.) (eds.), *Werken volgens
de regels. Ambachten in Brabant en
Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, VUB-
Press, 1994, 137-178

DECEULAER (H.), Guilds and
Litigation. Conflict Settlement in
Antwerp, in: BOONE (M.) & PRAK
(M.) (eds.), *Statuts individuels, statuts
corporatifs et statuts judiciaires dans les
villes modernes (Moyen Age et temps
modernes)*, Leuven-Apeldoorn, 1996,
171-208

DECEULAER (H.), 'Prêt-à-porter', gen-
der en gezondheid. De veelvuldige bete-
kenissen van huiszoekingen bij kleerma-
kers en oudekleerkopers in het laat-16de-
eeuwse Antwerpen, in: LIS (C.) & SOLY
(H.) (eds.), *Werelden van verschil.
Ambachtsgilden in de Lage Landen*,
Brussel, VUBPress, 1997, 99-126

DECEULAER (H.), Zuid-Nederlandse
ambachtelijke ondernemers vóór en na
1585: het voorbeeld van de Antwerpse
huikmakers, in: *Belgisch Tijdschrift
voor Filologie en Geschiedenis*, 76,
1998, 403-417

DECEULAER (H.), *Pluriforme patro-
nen en een verschillende snit: sociaal-
economische, institutionele en culturele
transformaties in de kledingsector in
Antwerpen, Brussel en Gent, ca. 1585 -
ca. 1800*, Brussel, onuitgegeven docto-
raatsproefschrift, 1998

- DECEULAER (H.), Guildsmen, Entrepreneurs and Market Segments: The Case of the Garment Trades in Antwerp and Ghent (16th to 18th centuries), in: *International Review of Social History*, 43, 1998, 1-29
- DECEULAER (H.) & JACOBS (M.), Qualities and conventions. Guilds in 18th-century Brabant and Flanders: an extended economic perspective, in: EPSTEIN (S.) e.a.(eds.), *Guilds, economy and society*, Sevilla, 1998, 91-101 en 105-107
- DECLERCQ (G.), Gilden en ambachten te Ronse, in: *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 28, 1979, 17-36
- DECONINCK (J.), Documents concernant l'industrie drapière à Renaix au moyen âge, in: *Annalen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 20, 1971, 123-138
- DEFRAEYE (L.), De St-Elooisgilde, in: *Biekorf*, 42, 1936, 193-196
- DEFRANCQ (A.), *Bijdragen tot de geschiedenis van Wervik*, Wervik, 1960,
- DEGRYSE (R.), De scheepsbouw in een kleine haven als Oostende in het begin van de moderne tijden (1446-1564), in: *Ostendiana*, 5, 1986, 144-170
- DEHAISNES (C.), Documents inédits concernant les tapisseries de Bruxelles au XVe et au commencement du XVIe siècles, in: *Bulletin des Commissions Royales d'Art et d'Archéologie*, 21, 1882, 77-83
- DEHOUCK (V.), *Le métier des cordonnonniers bruxellois (1469-1532)*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995
- DELAISSE (L.), Scriptoros en miniaturisten, in: *Flandria Nostris*, t.II, Antwerpen, 1957, 227-263
- DELAITE (I.), Le commerce et l'industrie de Verviers au XVIe siècle, in: *Bulletin de la Société verviétoise d'archéologie et d'histoire*, 40, 1953, 7-21
- DELANNOY (Y.), Les statuts du métier des boulangers de la ville d'Enghien, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 17, 1973, 71-111
- DELANNOY (Y.), A propos d'une tapisserie d'Henri van der Cammen. Matériaux pour un répertoire des tapisseries enghiennois, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 18, 1978, 443-447, 449-492
- DELANNOY (Y.), Moulins et meuniers de la ville d'Enghien, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 25, 1989, 37-132
- DELEPIERRE (O.), Renseignements sur la fabrication des draps à Bruges, depuis le XVI siècle jusqu'au XVIIIe siècle, in: *Annales de la Société d'Emulation pour l'histoire et les Antiquités de la Flandre occidentale*, 3, 1841, 237-244
- DELEPIERRE (O.), *Collection des keuren ou statuts de tous les métiers de Bruges. Avec des notes philologiques*

de M.J. F. Willems, Gent, C. Annoot-Braeckman, 1842

DELEU (A.J.J.), De grafische kunstenaars, in: *Flandria Nostris*, t.II, Antwerpen, 1957, 265-321

DELEYE (J.), De visverkoop in Kortrijk in de 18de eeuw, in: *De Leiegouw*, 36, 1994, 115-138

DELFOSSÉ (V.), *Le métier des chirurgiens-barbiers à Bruxelles au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

DEMEULDRE (A.), Les bans de police et les chartes de la draperie de la ville de Soignies, in: *Annales du Cercle archéologique de Soignies*, 4, 1907, 1-96

DEMEULDRE (H.), Le développement de la ville de Namur des origines au début des temps modernes, in: *Annales de la Société d'Archéologie*, 47, 1953, 5-156

DEMEY (J.), *De Iepersche lakennijverheid onder de Boergondiërs (1384-1477)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943

DEMEY (J.), Het vraagstuk van de koopman-ondernemer in de Vlaamse draperie. De Ieperse drapiers en "upzetters" in de XIVe eeuw, in: *Handelingen van de Vlaamse Filologencongressen*, 18, 1947, 55-57

DEMEY (J.), *De Ieperse lakennijverheid. Haar ontstaan, ontwikkeling en verval*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1948

DEMEY (J.), De Vlaamse ondernemer in de Middeleeuwse nijverheid. De Ieperse drapiers en "upsetters" op het einde der XIIIe en in de XIVe eeuw, in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 4, 1949, 1-15

DEMEY (J.), De "mislukte" aanpassingen van de nieuwe draperie, de saainijverheid en de lichte draperie te Ieper (van de XVIe eeuw tot de Franse Revolutie), in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 63, 1950, 222-235

DEMEY (J.), De handarbeiders. I. De Middeleeuwen, in: *Flandria Nostris*, t.I, Antwerpen, 1957, 193-259

DENDOOVEN (D.), Onbekend werk van Jan Garemijn: het vaandel van het Brugse bakkersambacht, in: *Brugs Ommeland*, 35, 1995, 67-76

DENEWET (L.), Volmolens voor wol en zeemleder in Vlaanderen en Waals-Brabant. Deel I. Geografische en chronologische inventaris, in: *Molenecho's*, 15, 1987, 2-3, p. 1-158

DENIS (V.), Saint Job, patron des musiciens, in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 21, 1952, 253-298

DENISSEN (S.), Het glazenmakersambacht te Antwerpen: de vereniging in gilden, de disciplines van het beroep en de voorziening van het materiaal, in: *Bulletin van de Antwerpse Vereniging voor Bodem- en Grotonderzoek*, 3, 1985, 15-30

- DENOLF (J.), *Brugge 1748. Een socio-demografische schets van een stedelijke samenleving rond het midden van de 18e eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1981
- DENORME (C.), De gilden van Nieuwpoort volgens de oude grafzerken, in: *Biekerf*, 42, 1936, 162-181
- DENORME (C.), De Westvlaamse zilversmidsgilden op de tentoonstelling te Kortrijk, in: *Biekerf*, 53, 1952, 205-207
- DENORME (C.), De gilden van Nieuwpoort, in: *Bachten de Kupe*, 5, 1963, 134-141
- DENORME (C.), De merken van het Iepers edelsmedengilde, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 103, 1966, 45-64
- DENORME (C.), De Nieuwpoortse visersvloot van 1757 tot 1762, in: *Bachten de Kupe*, 8, 1966, 65-67
- DENUCE (J.), Spaansch en Mechelsch goudleder te Antwerpen in de XVIIe eeuw, in: *Antwerpsch archievenblad*, 9, 1934, 161-185
- DERBOVEN (C.), *Sociale status en politieke organisatie van de schepenen binnen een plutocratisch stadsbestuur. Mechelen, 1426-1476*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1983
- DESCHAMPS (L.), *Enquête industrielle sur l'état de la manufacture dans les Pays-Bas au commencement du 17e siècle*, Arras, Mémoire de l'Académie d'Arras, 35, 1863
- DESCHREVEL (A.), Kortrijkse edelsmeedkunst, in: *West-Vlaanderen*, 7, 1958, 299-302
- DESCHUYTENEER (J.), Enghien, ses tapissiers et ses tapisseries, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 8, 1978, 429-442
- DESTRAIT (L.), Les sept mestiers de Braine-le-Comte, in: *Annales du Cercle archéologique de Soignies*, 19, 1959-1960, 53-57
- DESTRÉE (J.), Etude sur la sculpture brabançonne au Moyen-Age, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 8, 1894, 7-113
- DESTRÉE (J.), Etude sur la sculpture brabançonne au Moyen-Age, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 9, 1895, 363-405
- DESTRÉE (J.), Etude sur la sculpture brabançonne au Moyen-Age, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 13, 1899, 273-330
- DESTRÉE (J.), L'industrie de la tapisserie à Enghien et dans la seigneurie de ce nom, in: *Annales Fédération d'archéologie et hist. Belg., Enghien, 1898*, Enghien, 1899, 425-474
- DESTRÉE (J.), L'industrie de la tapisserie à Enghien, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 6, 1908, 59-108
- DESTRÉE (J.), Une tapisserie de Bruxelles, pièce de maîtrise, XVII siècle, in: *Bulletin des Musées Royaux du Cinquantenaire*, 12, 1913, 41-43

- DESTRÉE (J.), Un insigne de la corporation des fabricants de chaises en cuir d'Espagne, Bruxelles, 1690, in: *Bulletin des Musées Royaux du Cinquantenaire*, 12, 1913, 6-7
- DEVILLERS (L.), La confrérie des francs-merciere du Hainaut, in: *Bulletin du Cercle archéologique de Mons*, 1, 1866, 39-42
- DEVILLERS (L.), Notice des archives des anciennes corporations de métiers déposées aux Archives Communales de Mons, in: *Bulletins des séances du Cercle archéologique de Mons*, 4ème série, 1, 1877-1882 (ook afzonderlijk Mons, 1882), 148-210
- DEVILLERS (L.), Sceaux de la corporation des chaudronniers du Hainaut et de Valenciennes, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 15, 1878, 178
- DEVILLERS (L.), La confrérie des francs-merciere du Hainaut, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 16, 1880, 753
- DEVILLERS (L.), *Le passé artistique de la ville de Mons*, Mons, 1886
- DEVILLERS (L.), Réglementation du travail des gens de métier à Mons au XIVe siècle, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 24, 1895,
- DEVYT (C.), De generaliteit van de gort- en boekweitmaalders te Brugge, in: *Biekorf*, 65, 1964, 374
- DEWERT (J.), *Histoire de la ville d'Ath*, Renaix, J. Leherte - Courtin, 1903
- DEWERT (J.), L'apprenti dans les corps de métier d'Ath, *Annales du Cercle archéologique d'Ath*, 6, 1920, 73-92
- DEWERT (J.), La confrérie de Saint-Hubert, in: *Annales du Cercle archéologique d'Ath*, 7, 1921, 63-81
- DEWILDE (J.), Omtrent Jeremias Mittendorff en zijn rol in het Ieperse ambacht van "schilders, belthouwers en ruyttewerkers" in de 17de eeuw, in: ACKER (J. Van)(ed.), *Wevend aan het verleden. Liber Amicorum O. Mus*, Veurne, De Rode Bles, 1992, 105-115
- DEWIT (D.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvens ambachtelijk milieu. Het bakkersambacht (1700-1795)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984
- DEWITTE (A.), Un plomb des draps d'Ath, in: *Revue belge de numismatique*, 45, 1889, 366-368
- DEWITTE (A.), Plomb des draps de Bruges, in: *Revue belge de numismatique*, 46, 1890, 182-184
- DEWITTE (A.), Kunstambachten in de Brugse St.-Jacobskerk, 15de-16de eeuw, in: *Biekorf*, 91, 1991, 71-78
- DEWITTE (A.), De drie ambochte of neeringhe van den lamme-grauwe-ende wilt-werkers, in: *Volkskunde*, 97, 1996, 436-437
- DEZUTTER (W.), De H. Lodewijk als patroon van de Brugse timmerlieden (1300-1578), in: *Brugs Ommeland*, 24, 1984, 233-236

- DEZUTTER (W.) & GOETINCK (M.), Overzicht van het archief van de bouwvakambachten bewaard in het rijksarchief te Brugge, in: *Op en om de bouwwerf*, Brugge, 1975, 33-36
- DEZUTTER (W.) & GOETINCK (M.), Het historische bouw materiaal: hout, natuursteen, baksteen, in: *Op en om de Bouwwerf*, Brugge, 1975, 69-90
- DEZUTTER (W.) & GOETINCK (M.), Verhalende en iconografische bronnen en hun belang voor de studie van de bouwambachten, in: *Op en om de Bouwwerf*, Brugge, 1975, 119-134
- DHANENS (E.), De nering der gouden en zilversmeden te Oudenaarde, in: *Handelingen van de geschied- en oudheidkundige Kring van Oudenaarde van zijne Kerteling en van de Lande tussche Moerche en Ronne*, 237-261
- DHONDT (L.), Een industrialiseringsplan voor Oudenaarde 1450-1600, in: *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 21, 1984, 195-205
- D'HOOGHE (K.), Een belangrijke vestiging van leerlooiers in Brugge tussen 1300 en 1480: de gegevens uit de geschreven bronnen, in: *Jaarboek 1989-1990 Stedelijke Musea Brugge*, 5, 1990, 124-138
- DICKSCHEN (S.), *De Antwerpse ambachten tegen de dorpsneringen. De koninklijke ordonnantie van 10 november 1685*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1992
- DICKSCHEN (S.), De Antwerpse brouwersnatie en de dorpsbrouwers in de 17de en 18de eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 76, 1993, 199-213
- DICKSTEIN-BERNARD (C.), Activité économique et développement urbain à Bruxelles (XIII-XVe siècles), in: *Cahiers Bruxellois*, 26, 1978-[1981], 52-62
- DICKSTEIN-BERNARD (C.), Rogier van der Weyden, la ville de Bruxelles, et son métier des peintre, in: *Rogier van der Weyden - Rogier de le Pasture, catalogue d'exposition*, Bruxelles, 1979, 36-40
- DIEGERICK (I.), Les drapiers Yprois et la conspiration manquée. Episode de l'histoire d'Ypres (1428-1429), in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 14, 1855-56, 285-310
- DIERCKX (C.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambachtelijke milieu. Het ambacht van de visverkopers (1700-1795)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1987
- DIERICKX (H.), La corporation des graissiers à Malines, in: *Mechlinia*, 1, 1922, 27-30
- DILIS (E.), *De Antwerpsche naties. Geschiedkundig overzicht van het ontstaan, de ontwikkeling en de inwendige richting dezer arbeidersverenigingen vanaf de XIVe eeuw tot op onze dagen*, Antwerpen, J.B. Buschmann, 1906
- DILIS (E.), Les brouettiers Anversois et leur méreau, in: *Bulletin de l'Académie*

royale d'archéologie de Belgique, 1908
(overdruk)

DILIS (E.), 1652, Temsche, schippers; geschil met die van Antwerpen, in: *Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas*, 34, 1921, 16-18

DILIS (E.), Het huis, de kamer en het altaar van het voormalig Antwerpsch kuipersambacht, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 17, 1926, 263-289

DISCRY (F.) & ROUCHE (N.), *Histoire de l'ancienne corporation des bouchers de Huy. L'organisation de la profession de boucher à Huy de 1795 à 1952*, Huy, Imprimerie coopérative, 1953

DONCKT-DUVERGER (G. van der), Borduurwerkers en borduurwerk te Gent. Een bijdrage. I & II, in: *Artes Textiles*, 8, 1974; 9, 1978, 142-186; 92-124

DONNET (F.), Les méreaux des brasseurs d'Anvers, in: *Revue belge de numismatique*, 1902; 1903, 355-497; 1-62

DONNET (F.), Relations entre les batteurs de cuivre de Bouvignes et la ville d'Anvers, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 17, 1903, 879-883

DONNET (F.), Un conflit entre les drapiers et fileurs Malinois au XVIIe siècle, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 22, 1911, 853-858

DONNET (F.), Une requête des teinturiers malinois au XVIe siècle, in:

Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België, 22, 1911, 845-852

DOORNE (G. Van), Neringshuis van de Gentse metselaars. Cataloniëstraat, in: *Stadsarcheologie*, 1, 1977, 10-21

DOORSLAER (G. van), Eenige aantekeningen rakende de Mechelse klokgieters, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 7, 1897, 189-202

DOORSLAER (G. Van), *Aperçu historique sur la médecine à Malines avant le XIX siècle*, Malines, A. Godenne, 1900

DOORSLAER (G. van), Notes sur la navigation, l'industrie et le commerce maritime aux XIIIe, XIVe et XVe siècle, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 17, 1907, 29-52

DOORSLAER (G. van), L'ancienne industrie du cuivre à Malines. I. Organisation corporative et développement industriel, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 20, 1910, 53-113

DOORSLAER (G. van), Het altaar van het smedersambacht, in: *Mechlinia*, 1, 1922, 8-10

DOORSLAER (G. van), Le tissage du satin, in: *Mechlinia*, 1, 1922, 161-164

DOORSLAER (G. van), Notes sur l'industrie de l'étain, in: *Mechlinia*, 2, 1923, 149-153

- DOORSLAER (G. van), Déclaration notariée des doyens de la corporation des peintres et sculpteurs, in: *Mechlinia*, 3, 1924, 179-181
- DOORSLAER (G. van), Iets meer over Margareta van Oostenrijk en de Mechelse tapijtnijverheid, in: *Mechlinia*, 10, 1932, 81-85
- DOORSLAER (G. van), Tissage et tisserands de nappes artistiques, in: *Mechlinia*, 10, 1932-33, 141-144
- DOORSLAER (G. van), *La corporation et les ouvrages des orfèvres Malinois*, Anvers, De Sikkel, 1935
- DORPE (L. van), Bladzijden uit Kortrijks ekonomisch verleden, in: *Handelingen Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk. Mémoires Cercle Royal historique et archéologique de Courtrai*, 22, 1946-1948, 227-246
- DOUXCHAMPS (J.), Les pharmaciens namurois du XVIIIe siècle, in: *Guetteur wallon*, 1952, nr. 115, 218-220
- DOUXCHAMPS-LEFEVRE (C.), *Inventaire des archives des métiers de Namur*, Bruxelles, Archives générales du Royaume, 1959
- DUBAERE (H.), *De nering van de linnenwevers te Kortrijk in de 18e eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970
- DUBOIS (G.), La dinanderie, origines et affinités. Corporations, in: *Cuivre et Laiton*, 106, 1933, 1-7
- DUBRULLE (H.), Chapelle des navigateurs à Bruges, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 60, 1910, 360-361
- DUCHESNE (O.), Notice sur les anciens métiers de Jodoigne au XVIIIe siècle, in: *Folklore Brabançon*, 9, 1929-1930, 13-26
- DUGNOILLE (J.), Aspects d'une "ville franche" en ses débuts: Ath du XIIe au XIVE siècle, in: *Annales du Cercle royal d'histoire et d'archéologie d'Ath*, 46, 1977, 113-146
- DUGNOILLE (J.), Trois enquêtes judiciaires sur les orfèvres athois. Contribution à l'étude de leur métier et de leur commerce à la fin du XVIIe siècle, in: *Congrès de Comines, 23-31. VIII. 1980. Actes, II*, 1982, 315-323
- DUMAREY (R.), *Bijdrage tot de sociaal-economische studie van de haringen kabeljauwvisserij te Nieuwpoort in de 18e eeuw (1715-1793)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1961
- DUMON (R.), *De geschiedenis van Nieuwpoort*, Langemark, Uitgeverij Vonksteen, 1989
- DUPONT (J.), L'évolution du corporatisme en Hainaut sous Marie-Thérèse, in: *Annales du XXXIIIe Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique. t. II*, Tournai, Société royale d'art et archéologie, 1951, 329-341
- DURIEUX (M.), La pharmacie liégeoise au XVIIIe siècle, in: *Annales pharmaceutiques belges*, 7, 1956, 489-535

DUVERGER (E.), Bijdrage tot de geschiedenis van de Brusselse tapijtkunst tot omstreeks 1480, in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 3, 1986, 3-37

DUVERGER (J.), De Brusselsche steenbickelers (beeldhouwers, bouwmeesters, metselaars enz.) der XIVe en XVe eeuw, met een aanhangsel over Klaas Sluter en zijn Brusselsche medewerkers te Dijon, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 23, 1932, 185-310

DUVERGER (J.), Mechelse goudsmiden uit het begin der XVIde eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 24, 1933, 194-198

DUVERGER (J.), Brusselsche legwerkers uit de XVde en XVIde eeuw, in: *Gentse Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en de Oudheidkunde*, 1, 1934, 217-240

DUVERGER (J.), ONGHENA (M.J.) & VAN DAELLEN (P. K.), *Nieuwe gegevens aangaande XVIe-eeuwse beeldhouwers in Brabant en Vlaanderen*, Brussel, 1903

DUVERGER (M.), *Het tapijtweversambacht te Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1953

DUVERGER (M.), De geschiedenis van de tapijtnijverheid te Gent. I. De externe geschiedenis van het Gents tapijtweversambacht, in: *Artes Textiles*, 2, 1955, 53-104

DUVIVIER (C.), Contestation entre la confrérie des maçons et des sculpteurs d'Anvers, in: *Revue d'histoire et d'archéologie*, 3, 1862, 91-94

DUYCK (R.), Het schoenmakersambacht te Brugge, in: *Gidsenkroniek*, 6, 1973, nr. 2, 5; nr. 3, 7-8; nr. 8, 2-3

DUYCK (R.), Beroepsopleiding in het ambacht van de schoenmakers, in: *Curricke-Roslaer*, 35, 1974, 46-47

DUYCK (R.), De erfenis van de Brugse cordoeaniers, in: *Gidsenkroniek*, 18, 1985, 31

DUYCK (R.), Brugse ambachten in de kijker. De schoenmakers en de timmerlieden en hun huizen in de Steenstraat, in: *Brugge die Scone*, 6, 1985, nr. 3, 5

DUYCK (R.), Het Ambachtshuis van de Scheppers in Brugge, in: *Brugge die Scone*, 11, 1990, 8-9

DUYSE (P. Van), De Wilde Man te Dendermonde, in: *Belgisch Museum*, 1840, 382

DUYSE (P. Van), De bekroonde Else der Gentsche schoenmakers, in: *Belgisch Museum*, 10, 1846, 47-50

E

EECKHOUT-DE JAEGHER (M. van), Bijdrage tot de studie van het Oudenaardse ambachtswezen in de 14de en 15de eeuw, in: *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 20, 1983, 71-93

EKEN (A. van der), *Van chirurgijnen, verloskundigen en beunhasen*, Antwerpen, Uitg. Hadewijch, 1990,

- ELSACKER (B. Van), *Secretelijk opgegeten of ongeruste geesten? De politiek-juridische taal en status van de Antwerpse meerseniers en de weerslag daarvan op hun economische positie (1637-1697)*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997
- ENCKELS (R.), Het oudste Limburgse gildecharter, in: *Het Oude Land van Loon*, 16, 1961, 193-199
- ENGLISH (M.), Westvlaamsche gilden en devotieprentjes, in: *Westvlaams Archief*, 2, 1940, 1-8
- ESPINAS (G.), *La draperie dans la Flandre française au moyen âge*, 2 volumes, Paris, 1923
- ESPINAS (G.), La draperie médiévale des Pays-Bas. Flandre et Hainaut, in: *Mélanges d'Histoire Sociale*, 3, 1943, 41-52
- ESPINAS (G.), La vie du métier à Louvain, in: *Mélanges d'Histoire Sociale*, 4, 1943, 76-77
- ESPINAS (G.), La société d'Ancien Régime. La situation corporative, in: *Mélanges d'Histoire Sociale*, 5, 1944, 94-99
- ESPINAS (G.) & PIRENNE (H.), Additions au recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 93, 1929, 2, 33
- ESPINAS (G.) & PIRENNE (H.) (eds.), *Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre*. 4 volumes, Bruxelles, 1906-1924
- ESTHER (J.-P.), Bouwgeschiedenis en architectuur van de schoenmakers- en timmerliedenhuizen (16de-20ste eeuw), in: VANDEWALLE (A.) & MARECHAL (D.) (eds.), *De Brugse schoenmakers en timmerlieden. De ambachten en hun huizen. 14de-20ste eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 25-40
- ESTHER (J.-P.), De analyse van een 18de-eeuwse arduinen gevel: het ambachtshuis van de kuipers in de Vlamingstraat in Brugge, in: *Monumenten en Landschappen*, 5, 1986, 27-39
- ESTHER (J.-P.), De ambachtskamer van de kleermakers in Brugge, in: *Monumenten en Landschappen*, 1991, extra nummer, 26-27
- EVEN (E. Van), Mengelingen voor de vaderlandsche geschiedenis. De ambachten van Leuven in 1433, in: *Vaderlandsch Museum*, 2, 1848, 317-318
- EVERAERT (L.) & BOUCHERY (J.), *Histoire de la ville de Hal d'après les documents originaux*, Louvain, A. Tillot, 1879 (heruitgave Bruxelles, Culture & Civilisation 1975)
- EYCKEN (M. van der), *Stadseconomie en conjunctuur te Diest (1490-1580)*. Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1973
- EYCKEN (M. van der), *Stadseconomie en conjunctuur te Diest 1490-1795*.

Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1982

EYCKENS (M.-J.), *De brouwindustrie te Antwerpen 1585-1700*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1972

EYCKENS (M.-J.), *De brouwindustrie te Antwerpen, 1585-1700*, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 1973, 80-101

F

FAES (H.), *Aspecten van het sociaal-economisch leven te Hoogstraten tijdens de eerste helft van de tachtigjarige oorlog (1568-1609)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1964

FAES (H.), *Aspecten van het sociaal-economisch leven te Hoogstraten tijdens de eerste helft van de tachtigjarige oorlog (1568-1609)*, in: *Jaarboek Hoogstratens Oudheidkundige Kring*, 1966, 1-90

FARASIJN (D.), *De evolutie van Oostende en het Oostendsche in de XVIIIe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1946

FAVRESSE (F.), *Les significations du mot "juré" dans les actes bruxellois du moyen-âge*, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 10, 1931, 111-136

FAVRESSE (F.), *L'avènement du régime démocratique à Bruxelles pendant le Moyen âge (1306-1423)*, Bruxelles, 1932

FAVRESSE (F.), *Le premier règlement accordé au métier des tisserands de lin de Bruxelles par l'Amman et la Loi de la ville*, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 110, 1945, 51-73

FAVRESSE (F.), *Les premiers statuts connus des métiers bruxellois du duché et de la ville et note sur ces métiers*, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 111, 1946, 37-91

FAVRESSE (F.), *Dix règlements intéressants la draperie Bruxelloise (1376-1394)*, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 111, 1946, 143-166

FAVRESSE (F.), *Dix règlements inédits sur la vente de laines et des draps et sur les métiers de la draperie bruxelloise (1364-1394)*, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 111, 1946, 167-232

FAVRESSE (F.), *Actes inédits du Magistrat et de la Gilde de Bruxelles relatifs à la draperie urbaine depuis 1343 environ, jusqu'à l'apparition de la "nouvelle draperie" vers 1440*, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 112, 1947, 1-103

- FAVRESSE (F.), Notes et documents sur l'apparition de la "Nouvelle Draperie" à Bruxelles (1441-1443), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 112, 1947, 143-168
- FAVRESSE (F.), Le complexe des métiers du tissage à Bruxelles pendant les XIVe et XVe siècle, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 27, 1949, 61-84
- FAVRESSE (F.), Les débuts de la nouvelle draperie Bruxelloise ... XIVe siècle-1443, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 28, 1950, 461-477
- FAVRESSE (F.), La petite draperie Bruxelloise (1416-1466), in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 29, 1951, 486-496
- FAVRESSE (F.), Sargie, sargieambacht et petite-draperie à Bruxelles à la fin du XIVe siècle, in: *Mélanges Georges Smets*, Bruxelles, 1952, 247-254
- FAVRESSE (F.), Les draperies bruxelloises en 1282, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 33, 1955, 295-316
- FAVRESSE (F.), Sur un passage du privilège ducal du 12 juin 1306 concernant la gilde Bruxelloise de la draperie, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 33, 1955, 602-608
- FAVRESSE (F.), Comment on choisissait les jurés de métier à Bruxelles pendant le moyen âge, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 35, 1957, 374-392
- FAVRESSE (F.), Considérations sur les premiers statuts des métiers Bruxellois, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 37, 1959, 919-940
- FAVRESSE (F.), *Études sur les métiers Bruxellois au moyen âge*, Bruxelles, Centre d'Histoire économique et sociale de l'U.L.B., 1961
- FEBVRE (L.), L'économie liégeoise au XVIe siècle, in: *Annales d' Histoire Sociale*, 2, 1940, 256-260
- FELIX (J.P.), Un procès des menuisiers Namurois contre le facteur d'orgues Claude-Barnabé Goynant en 1752, in: *Annales de la Société Archéologique de Namur*, 62, 1982, 107-119
- FEYS (J.), Documents concernant le métier des orfèvres à Bruges, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 4s., 4, 1880, 78-119
- FICHEFET (M.), Anciens métiers namurois, in: *Bulletin trimestriel Crédit communal de Belgique*, 18, 1964, 93-99
- FIERLANT (M. de), L'ancien métier des coutils, Tycknatie, à Turnhout, in: *Annales de l'Académie Royale d'archéologie de Belgique*, 10, 1853, 244-250
- FILLIAERT (J.), De visschersnering te Nieupoort in 1739, in: *Biekorf*, 43, 1937, 45-48
- FILLIAERT (J.), *De compagnie van vischvaart te Nieupoort, 1727-1737*, Nieuwpoort, J. Filliaert, 1939

FILLIAERT (J.), De grootvisserij op den haring te Nieuipoort, in: *Biekorf*, 48, 1947, 25-33

FIVET (J.), *Les Namurois dans l'histoire*, Namur, 1977

FOCKEMA ANDREAE (S.), De invloed der gilden op het stedelijk bestuur te Antwerpen, in: *Handelingen en Mededelingen van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde te Leiden*, 1880, 53

FONCKE (R.), Een Mechelsche drukker-boekhandelaar contra het cramers-ambacht, 1764, in: *Het boek*, 6, 1917, 81-112

FONCKE (R.), Goudleder, in: *Mechlinia*, 2, 1923, 109-110

FORGEUR (R.), La confrérie de Saint-Hubert à Liège, in: *Leodicum*, 49, 1962, 33-38

FOURDIN (E.), Privilèges des drapiers de la ville d'Ath: 22 avril 1461, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 3, 9, 1867, 218

FRANTZEN (A.), De economische en sociale toestand der ambachtslieden in de middeleeuwen, in: *Arbeidsblad*, 42, 1941, 219-223

FRANTZEN (A.), *L'ordre corporatif dans la Belgique ancienne. Les fondements historiques du corporatisme belge*, Bruges, Desclée De Brouwer, 1941

FRERE (M.), Het blazen van vlees, in:

Het Oude Land van Loon, 5, 1950, 184-189

FRERE (M.), Ambachtsgedingen in de 18e eeuw te Tongeren, in: *Het Oude Land van Loon*, 8, 1953, 201-207

FRERE (M.), Ambachtsgedingen in de 18e eeuw te Tongeren, in: *Het Oude Land van Loon*, 10, 1955, 79-83

FRERE (M.), Enkele voorschriften over de volksgezondheid te Tongeren onder het ancien régime, in: *Het Oude Land van Loon*, 10, 1955, 171-180

FUJII (Y.), Draperies urbaines et draperies rurales dans les Pays-Bas méridionaux au bas Moyen Age, in: *Journal of Medieval History*, 16, 1990, 77-97

G

GACHARD (L.), Consulte du conseil privé sur le privilège, prétendu par le métier des bouchers, de chasser dans toute l'étendue de la Flandre, 1755, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 8, 1856, 182-188

GACHARD (L.), Relation des difficultés que les archiducs eurent avec les nations. 1619, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke commissie voor geschiedenis*, dl. 4, 1863, 555-566

- GAILLARD (A.), *Inventaire des procès des corps de métiers*, Bruxelles, 1881
- GAILLARD (J.), *De ambachten en neringen van Brugge of beschrijving hunner opkoomst, bloei, werkzaamheden, gebruiken en voorregten*, Brugge, J. Gaillard, 1854 (herdruk 1977)
- GALES (B.) & ROYEN (E. van), "De fabrikaten van de geschiedenis". Sociaal-economische geschiedschrijving in Limburg, in: *Publications de la Société Historique et Archéologique dans le Limbourg*, 125, 1989, 126-184
- GALESLOOT (L.), *Procès de François Anneessens, doyen du corps des métiers à Bruxelles*. 2 vol., Bruxelles, Société de l'Histoire de Belgique, 1862-63
- GALESLOOT (L.), Documents relatifs à la formation et à la publication de l'ordonnance de Marie-Thérèse du 20 mars-13 novembre 1773 qui affranchit les peintres, les sculpteurs et les architectes, aux Pays-Bas de l'obligation de sa faire inscrire dans les corps de métier, in: *Annales de l'Académie Royale d'archéologie de Belgique*, 23, 1867, 451-558
- GALESLOOT (L.), Anneessens. Renseignements inédits sur sa carrière politique, in: *Revue trimestrielle*, 16, 1867, 259
- GALESLOOT (L.), Un procès entre David Teniers et la corporation des peintres, batteurs d'or et vitriers de Bruxelles, 1683, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1868
- GALESLOOT (L.), Troubles de Bruxelles de 1698 et 1699. L'avocat Vander Meulen et les doyens des métiers traduits devant le conseil de Brabant, in: *Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique*, 26, 1870, 5-154
- GALESLOOT (L.), *La mort du doyen Anneessens d'après le récit d'un témoin contemporain*, Bruxelles, Hayez, 1883
- GASSEN (H. van), *Geschiedenis van Ninove*, Ninove, De Toren, 1959
- GAUBLomme (V.), De Karthuize St.-Martens-Bos te St.-Martens-Lierde en de ontbonden gilden van Geraardsbergen in 1330, in: *Land van Aalst*, 14, 1962, 165-177
- GEIRNAERT (N.), Sint-Arnoldus van Tiegem, patroon van de Brugse brouwers in de middeleeuwen, in: *Biekorf*, 86, 1986, 333-336
- GELDHOF (J.), De schoenmakers van Bergen, in: *Biekorf*, 52, 1951, 185-194
- GENARD (P.), Blazoenen der gilden en ambachten van Antwerpen, in: *Taelverbond*, 9, 10, a, 1854, 5-16
- GENARD (P.), Blazoenen der gilden en ambachten van Herentals, in: *Taelverbond*, 9, 10, a, 1854, 75-80
- GENARD (P.), St.-Lukasgilde. Geschiedkundig overzicht. Jubilé van 400 jaer, in: *Almanak der St.-Lukasgilde voor het jaer 1854*, Antwerpen, 1854
- GENARD (P.), *Les architectes Anversois du XVIIe siècle*, Anvers, G. Van Merlen, 1882

- GENARD (P.), De Antwerpse bouwmeesters in de XVIe eeuw, in: *Bulletijn van het provinciaal comiteit van monumenten van de provincie Antwerpen*, 2, 1882, 296-316
- GENARD (P.), La corporation des orfèvres d'Anvers, in: *Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique*, 5, 1889, 291-334
- GENARD (P.), Aanteekeningen over de Antwerpsche gilden en ambachten, in: *Verslagen en mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1895, 268-287
- GENICOT (L.), L'industrie dans le comté de Namur à la fin du moyen âge (1350-1430), in: *Namurcum*, 21, 1946, 4, 49-56
- GENT (M. van), Over de metselaars en de timmerlieden in het midden van de 18de eeuw te Gent, in: *Ghendtsche Tijdinghen*, 3, 1974, 173-177
- GEORGE (P.) & PIRENNE-HULIN (F.), Le culte des saints, in: *Saint-Martin, Mémoire de Liège*, Liège, 1990, 89-120
- GEPTS-BUYSAERT (G.), De beeldhouwers, in: *Flandria Nostra*, t.II, Antwerpen, 1957, 73-146
- GERAETS (E.), Les sceaux des corporations de métiers de Hasselt au XVIe siècle, in: *L'Ancien Pays de Loon*, 1, 1897, 69-70
- GERAETS (E.), Un mot sur les conditions de la bâtisse au siècle à Hasselt et environs, in: *L'Ancien Pays de Loon*, 4, 1899, 16-18
- GERAETS (M.), Etude sur l'organisation du travail à Hasselt au siècles passés, in: *Bulletin de la section scientifique et littéraire de la société des mélodiques de Hasselt*, 40, 1910, 57-72
- GERARD (E.), *Histoire de la ville de Dinant*, Namur, Vers l'Avenir, 1835
- GERITS (T.), Loonse schoolmeesters te Antwerpen in de zestiende eeuw, in: *Limburg*, 48, 1969, 41-42
- GERMEERSCH (I. van), *Studie over de sociaal-financiële status der beoefenaars van de geneeskundige professie te Gent in de 18de eeuw, aan de hand van een analyse van Staten van Goed*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1987
- GEUDENS (E.), Het privilege der Meerseniërs van Antwerpen, van den jare 1422, in: *Dietsche Warande en Belfort*, 8, 1895, 199-207 en 390-397
- GEUDENS (E.), J.J. Huart, fondateur de cloches, et la corporation des forgerons, in: *Annales de l'Académie Royale d'archéologie de Belgique*, 1902
- GEUDENS (E.), *Het hoofdambacht der meerseniërs*, 4 volumes, Antwerpen, Dela Montaigne, 1891-1904
- GEUDENS (E.), *Dit raect het oude cleercoopersambacht binnen der stede van Antwerpen ende is eene verleeninge van den jaere M vierhondert ende seshendertich*, Brecht, L. Braeckmans, 1905
- GEUDENS (E.), *De keizerskapel met eenige schetsen uit de jaarboeken van*

*haren voormaligen eigenaar, het droog-
scheerdersambacht*, Antwerpen, Van
Wezenbeek, 1920

GEVAERT (S.), *L'orfèvrerie mosane au
moyen-âge*, Bruxelles, Editions du
Cercle d'Art, 1943

GEVERS (R.), *De tijknatie van
Turnhout (1545-1796)*, Leuven, onuit-
gegeven licentiaatsverhandeling, 1962

GEYSEN (E.), *Het lager onderwijs te
Leuven in de achttiende eeuw*, Leuven,
onuitgegeven licentiaatsverhandeling,
1957

GHYS (L.), De gilde van "Mijnheere St.
Adriaen". Brugsche patynmakers, in:
Biekorf, 12, 1901, 148-153

GIELENS (A.), Een onbekende rede-
voering van de burgemeester Marnix
aan de goedemannen der ambachten in
den Antwerpse Breeden Raad op 24 jan.
1584 gehouden, in: *Verslagen en mede-
deelingen der Koninklijke Vlaamsche
Akademie voor Taal- en Letterkunde*,
1936, 331-344

GILISSEN (P.), *Le régime représentatif
avant 1790 en Belgique*, Bruxelles, La
Renaissance du Livre, 1952

GILLES DE PELICHY (C.), *L'organi-
sation du travail dans les ports fla-
mands sous l'ancien régime et à l'épo-
que moderne*, Louvain, Polleunis &
Ceuterick, 1899

GILLIODTS-VAN SEVEREN (L.), Les
Franc courtiers de Bruges de 1544 à
1623, in: *La Flandre*, 7, 1875, 41-56

GILLIODTS-VAN SEVEREN (L.), Les
anciens règlements de la corporation
des courtiers de Bruges, in: *La Flandre*,
12, 1881, 121-148 en 219-260

GILLIODTS-VAN SEVEREN (L.), Les
statuts des corduaniers à Bruges, in: *La
Flandre*, 13, 1882, 27

GILLIODTS-VAN SEVEREN (L.),
*L'oeuvre de Jean Brito, prototypo-
graphe brugeois. Étude critique pour
servir d'introduction à l'histoire de
l'ancienne corporation des libraires et
imprimeurs de Bruges*, Bruges, 1898

GILSON (M.), Quand les bâtisseurs de
cathédrales étaient charpentiers, in:
Mémoire de la Basse-Sambre, 7, 1990,
68-80

GILTÉ (S.), *Het Brugse bakkersam-
bacht in de Nieuwe Tijden*, Gent, onuit-
gegeven licentiaatsverhandeling, 1996

GOBERT (R.), Le bon métier des orfè-
vres de Liège, in: *Bulletin de la Société
d'art et d'histoire du diocèse de Liège*,
23, 1931, 53-88

GOBERT (T.), Métier des houilleurs.
Le plus ancien règlement connu, in:
*Bulletin de l'Institut archéologique lié-
geois*, 23, 1892, 205-216

GODARD (J.), Considérations sur la
développement de la draperie du
Hainaut au XIIe et XIVE siècle, in:
Revue du Nord, 29, 1947, 116, 280-281

GODFROID (A.), *La corporation des
boulangers à Namur au XVIIIème siè-
cle*, Brussel, onuitgegeven licentiaats-
verhandeling, 1993

- GOETSTOUWERS (J.-B.), *Les métiers de Namur sous l'ancien régime. Contribution à l'histoire sociale*, Louvain-Paris, 1908
- GOFFIN (A.-M.), "Maison des Merciers" à Namur, in: *Annales de la Société Archéologique de Namur*, 60, 1980, 92-99
- GOOSSENS (M.) & MOSTAERT (D.), De "Grooten Vos" ambachtshuis der metselaars, in: *Monumenten en Landschappen*, 1983, 29-36
- GOOVAERTS (A.), Les ordonnances données en 1480 à Tournai aux métiers des peintres et des verriers, in: *Bulletin de la commission royale d'histoire*, 5, 1896, 87-182
- GORIS (J.), Een kapitalistisch manoeuvre bij de aanvang der 17de eeuw; de ontbinding van het Antwerpsch Parelgatersambacht, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 15, 1924, 729-736
- GORIS (J.), 'n Stad maakt geschiedenis. *Bijdrage tot de aloude geschiedenis van de stad Herentals*, Herentals, Stadsbestuur van Herentals, 1969
- GOSSERIES (A.), La corporation des cuisiniers et pâtisseries de la ville de Mons, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 32, 1903, 177-194
- GRANGE (A. De la), Description sommaire de quelques matrices de sceaux, in: *Bulletin de la Société historique et littéraire de Tournai*, 21, 1886, 131-144
- GRAUWELS (J.), Ledenlijst van het Hasselts brouwersambacht, in: *Intermédiaire des généalogistes*, 20, 1965, 119, 265-268
- GRENADE (A. de), Les noms patronymiques sous l'ancien régime, in: *L'intermédiaire. Bulletin de Service de centralisation des Etudes généalogiques et démographiques de Belgique*, 1947, 8, 109
- GRIETEN (S.), Reconstructie van het altaarstuk van het Antwerpse meerse-niersambacht. Nieuwe gegevens over Otto van Veen, Erasmus II Quellinus en Balthazar Beschey, in: *Jaarboek van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen*, 1995, 135-157
- GROOTAERTS (W.), Praal en tegenpoed van de Lierse lakennijverheid (13de-16de eeuw), in: *Lira Elegans*, 3, 1993, 105-126
- GROOTE (H. de), De zestiende-eeuwse Antwerpse schoolmeesters, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 50, 1967; 51, 1968, 179-318; 5-52
- GROSJEAN (L.), L'organisation du travail des entretailleurs et des vieuxwariers liégeois, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 93, 1951, 43-47
- GROSJEAN (L.), Evolution de deux métiers liégeois depuis le XVIe siècle jusqu'à la révolution française: les entretailleurs et les vieux-wariers, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 96, 1952, 97-107
- GUERIN (P.), Médecins et chirurgiens de l'Ancien Régime. Beauvoir, Blendeff, Bouches, Cambresier,

Charlier, Chèvremont, Constantin, Cordat, Dandrimont, in: *Cercle Historique de Fléron*, 27, 1987, 13-32

GUERIN (P.), Accord de bateliers sur le commerce du sel en 1751, in: *Cercle Historique de Fléron*, 28, 1988, 84-88

GUERLOT (J.), La Confrérie Saint Eloy à Virton, in: *Annales de l'Institut archéologique du Luxembourg*, 36, 1901

GUIFFREY (A.), MUENTS (E.) & PINCHART (A.), *Histoire générale de la tapisserie*, 3 volumes, Paris, Publications périodiques, 1884

GUIGNET (Ph.), *Le pouvoir dans la ville au XVIIIe siècle. Pratiques politiques, notabilité et éthique sociale de part et d'autre de la frontière franco-belge*, Paris, Editions de l'EHESS, 1990

GUIGNIES (V.-J.), *Histoire de la ville de Lessines*, Mons, 1891

GUISLAIN (A.), Limitation des pharmaciens en Belgique sous l'ancien régime, in: *Bulletin du Cercle Benelux d'histoire de la pharmacie*, 27, 1961

GUISLAIN (A.), Les apothicaires Bruxellois, in: *Bulletin du Cercle Benelux d'histoire de la pharmacie*, 31, 1963, 25-87

GUISLAIN (A.), Les pharmaciens namurois sous l'ancien régime, in: *Bulletin du Cercle Benelux d'histoire de la pharmacie*, 44, 1971 (overdruk)

GUISLAIN (A.), A propos de l'admission d'un apothicaire à Ypres en l'an

1765, in: *Bulletin du Cercle Benelux d'histoire de la pharmacie*, 50, 1975

H

H.R., Proposition de supprimer les métiers de Fleurus au XVIIe siècle, in: *Annales de la Société archéologique de Namur*, 18, 1889, 418-420

HABETS (A.), Smedengilde, in: *L'Ancien Pays de Loon*, 4, 1899, 61-62

HABETS (A.), De oudste stukken en bescheiden over het smedenambacht te Hasselt, in: *Bulletin de la section scientifique et littéraire de la société des mélaphiles de Hasselt*, 36, 1901, 103-156

HABETS (A.), Inventaire des archives de la ville de Hasselt. Corps de métiers, in: *L'Ancien Pays de Loon*, 11, 1907, 42-43

HABETS (A.), Histoire d'une association de plomb au XVIIe siècle à Vedrin, in: *Guetteur wallon*, 52, 1976, 14-26

HAEGHEN (V. van der), Le livre de la corporation des peintres gantois, in: *Bulletin de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand*, 5, 1897, 116-125

HAEGHEN (V. van der), *La corporation des peintres et des sculpteurs de Gand. Matricules, comptes et documents (XVIe-XVIIIe siècles)*. Bruxelles. 1906

- HALKIN (J.), *Le bon métier des vigneron de la cité de Liège et le métier des vigneron et cotteliers de la ville de Namur*; Liège, Vaillant-Carmanne, 1895
- HALKIN (J.), Règlement de la confrérie liégeoise des maîtres d'école [in 1627], in: *Leodium*, 46, 1956, 60-62
- HALKIN (L.E.), Les corporations liégeoises de l'industrie textile, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 3, 1940-1950, 442-443
- HALLEN (E. van der), *Het Gentse meerseniersambacht (XIVe eeuw-1540)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1976
- HALLEN (E. van der), *Het Gentse meerseniersambacht (1305-1540)*, in: *Handelingen van de Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 21, 1977, 77-149
- HAMME (M. van), Quelques notes relative aux maîtres d'école bruxellois à la fin de l'ancien régime, in: *Folklore Brabançon*, 20, 1940-1948, 115-120, 47-54
- HANON DE LOUVET (R.), *Histoire de la ville de Jodoigne*. 2 volumes, Louvain, Vander, 1975
- HANSAY (A.), Une crise industrielle dans la draperie hasseltoise au XVIe siècle, in: *Revue de l'instruction publique en Belgique*, 48, 1905, 261-272
- HANSAY (A.), Les comptes du métier des draperies de Hasselt au XVIe siècle, in: *Bulletin de la section scientifique et littéraire de la société des méliphiles de Hasselt*, 39, 1907
- HANSAY (A.), *La gilde de Notre-Dame à Brusthem en 1320 et la juridiction des mesures à Brusthem au XVIIIe siècle*, Hasselt, L. Olyff, 1910
- HANSAY (A.), A propos de l'ancienne halle aux draps de Hasselt, in: *Verzamelde Opstellen, uitgegeven door den geschied- en oudheidkundigen studiekring van Hasselt*, 3, 1927, 43-46
- HANSOITE (G.), La naissance et le développement des métiers liégeois, in: *Bulletin de la Société d'art et d'histoire du diocèse de Liège*, 36, 1950, 1-34
- HANSOTTE (G.), L'autonomie corporative à Liège, in: *Annales du XXXIIIe congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique, Tournai, Société royale d'art et d'archéologie*, 1951, 343-345
- HANSOITE (G.) & MASSART (R.), *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. I. Les fèvres*, Liège, Editions de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège, 1950
- HAUDENARD (M. Van), Aperçu historique sur la navigation de la Dendre, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 5, 1937-1938, 115-142
- HAUTE (C. van den), Documents inédits concernant les libraires et maîtres d'école de Bruges, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 59, 1909, 18-40
- HAUTE (C. van den), Les poinçons des maréchaux de Bruges en 1698, in:

Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge, 60, 1910, 103-104

HAUTE (C. van den), Le bourreau public était-il un confrère des chirurgiens à Bruges?, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 62, 1912, 192

HAUTE (C. van den), Poinçons inédits d'orfèvres brugeois, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 63, 1913, 257-260

HAUTE (C. van den), *La corporation des peintres de Bruges. Registres d'admission, obituaire, extraits des registres au renouvellement de la loi de Bruges*, Courtrai, Flandria, 1913

HECKING (A.), *Geschichte der Stadt und ehemaligen Herrschaft St. Vith*, Saint-Vith, 1875 (rééd. Bruxelles, 1977)

HEER (J. de), Les blasons en papier des gildes, corporations, confréries et autres sociétés du pays d'Audenaerde, in: *Folklore Brabançon*, 10, 1931, 459-505

HEER (J. de), Sceaux de corporations et communautés religieuses d'Audenaerde, in: *Handelingen van den Oudheid- en Geschiedkundigen Kring van Oudenaerde*, 8, 1932, 97-116

HEESVELDE (P. van), *Arbeid in verandering te Gent in de 18e eeuw: de textielnijverheid, de glasblazerij en de suikerraffinaderij*, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1990

HEESVELDE (P. van), "Koppen tellen". Enquêtes en tellingen met betrek-

king tot de Gentse nijverheden in de achttiende eeuw, in: *De Oost-Oudburg. Jaarboek*, 29, 1992, 60-84

HEESVELDE (P. van), Stakingen en arbeidsconflicten te Gent op het einde van de achttiende eeuw, in: *Tijdschrift van het Gemeentekrediet*, 47, 1993, 29-44

HEESVELDE (P. Van), Eigen laken eerst? Een dispuut tussen de wolwevers en de lakensnijders te Gent in de 18de eeuw, in: *De Oost-Oudburg*, 36, 1999, 225-238

HEINS (M.), Coup d'oeil historique sur les unions professionnelles, in: *Revue de Belgique*, 64, 1890, 194-211

HEINS (M.), Gand contre Dendermonde; épisode de l'histoire industrielle des Flandres au XIVE siècle, in: *Gedenkschriften van de Oudheidkundigen kring der stad en des voormaligen lands van Dendermonde*, Dendermonde, 6, 1894, 67-108

HEIRWEGH (J.-J.), *Les corporations dans les Pays-Bas autrichiens 1738-1784*, Bruxelles, onuitgegeven doctoraatsproefschrift (ULB), 1981

HEIRWEGH (J.-J.), Artisanat et industrie à Mons au XVIIIe siècle, in: CAUCHIES (J.-M.) & DUVOSQUEL (J.-M.) (eds.), *Recueil d'études d'histoire hainuyère offertes à Maurice A. Arnould*, t. I, Mons, 1983, 291-317

HEIRWEGH (J.-J.), Aspects de la vie économique dans la ville et châtellenie de Warneton au XVIIIe siècle, in:

Mémoires de la Société d'histoire de Comines-Warneton et de la région, 14, 1984, 99-142

HEIRWEGH (J.-J.), Les corporations dans les Pays-Bas autrichiens, in: GAYOT (G.) & HIRSCH (J.-P.), *La Révolution française et le développement du capitalisme. Actes du colloque de Lille 19-21 novembre 1987*, Lille, 1989 (Revue du Nord, numero 5 special hors série), 365-368

HEIRWEGH (J.-J.) & VAN BELLE (J.), *Les saints patrons des métiers en Belgique*, Bruxelles, Ciaco, 1991

HELBIG (J.), De glazeniers, in: *Flandria Nostra*, t.II, Antwerpen, 1957, 367-395

HELIN (E.), Les XXXII bons métiers, in: *Agenda 1960*, Liège, G. Thone, 1959, 13-28

HELIN (E.), Profession et statut social, in: *Démographie historique*, Presses de l'Univ. de Montréal, 1979, 189-213

HENNE (A.) & WAUTERS (A.), *Histoire de la ville de Bruxelles*. 3 volumes, Bruxelles, Librairie Encyclopédique, 1845

HENNE (A.) & WAUTERS (A.), *Histoire de la ville de Bruxelles. Nouvelle édition du texte original de 1845 augmenté de nombreuses reproductions de documents choisis par Mina Martens*. 4 volumes, Bruxelles, Culture et civilisation, 1969

HERBIG (E.), *Die Betriebsart der Tuchindustrie Brugge's im Mittelalter*, Kaiserlautern, 1909

HERCK (C. van), Vlaamsch goudleder. Mechelen en Antwerpen, in: *Jaarboek van Antwerpen's Oudheidkundige Kring*, 10, 1934; 12, 1936, 56-62; 83-85

HERMANS (C.), De bierkruiers van Brugge, in: *Jaarboek van Antwerpen's Oudheidkundige Kring*, 3, 1913, 13-18

HERMANS (L.), De leerlooierijen in de Noorderkempen, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 62, 1979, 51-70

HEUVEL (R. van den), Van kruidenier tot apotheker, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunsten van Mechelen*, 66, 1962, 30-44

HEUVEL (R. Van den), *Mechelen en de farmacie*, Mechelen, 1962

HOEKMAN (S.), *Les brasseurs de Bruxelles: étude des finances du métier au 18e siècle*, Bruxelles, onuitgegeven licentiaatsverhandeling (ULB), 1986

HONACKER (K. van), Reorganisatie in Brussel of de strijd om de privileges. Het conflict tussen de ambachten en de aartshertogen van 1619, in: *Bijdragen tot de geschiedenis*, 73, 1990, 299-313

HONACKER (K. van), *Kollektieve akties in het hertogdom Brabant. Lokale weerstand tegen de groeiende impact van het centraal gezag: Brussel, Antwerpen en Leuven in de 17e en 18e eeuw*, Brussel, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1991

HONACKER (K. van), *Lokaal verzet en oproer in de 17de en 18de eeuw. Collectieve actie tegen het centraal*

gezag in Brussel, Antwerpen en Leuven, Kortrijk-Heule, UGA, 1994

HONACKER (K. van), De politieke cultuur van de Brusselse ambachten in de achttiende eeuw: conservatisme, corporatisme of opportunisme?, in: LIS (C.) & SOLY (H.) (eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, VUB-Press, 1994, 179-228

HONACKER (K. van), Alliance et conflits dans la société bruxelloise au 18ième siècle : maîtres-artisans, doyens des métiers et autorités urbaines, in: BOONE (M.) & PRAK (M.) (eds.), *Statuts individuels, statuts corporatifs et statuts judiciaires dans les villes modernes (Moyen Age et temps modernes)*, Leuven, 1996, 209-224

HONACKER (K. van), Pouvoir d'état et autres puissances: le rôle politique des métiers bruxellois au 18ième siècle, in: *Revue du Nord*, 78, 1996, 71-85

HONACKER (K. van), Politieke cultuur en politieke conflicten: de verhoudingen tussen ambachten, magistraat en centraal gezag te Brussel in de 17de en 18de eeuw, in: HEMELRYCK (F. van) (ed.), *Momenten uit de geschiedenis van Brussel*, Brussel, 1998, 195-235

HOUTTE (H. van), *Histoire économique de la Belgique à la fin de l'Ancien Régime*, Gent, 1920

HOYBERGHS (C.), *Het ambacht van de brouwers te Lier (17e-18e eeuw)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977

HULPIAU (C.), *Le métier des chirurgiens-barbiers à Namur au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984

HULPIAU (C.), *Le métier des chirurgiens-barbiers à Namur, au XVIIIe siècle*, in: *Annales de la Société Belge d'histoire des hôpitaux*, 23-24, 1985-1986, 33-48

HUMBEECK (E. van), *De religieuze functie en de ambachtelijke wereld in het Brussel van de 18de eeuw*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998

HUYS (E.), *Duizend jaar mutualiteit bij de Vlaamsche gilden*, Kortrijk, 1926

HUYS (P.), Het Brugse molenaarsambacht in 1776, in: *Molenecho's*, 26, 1998, 164

I

INSTALLE (H.), *De sociale status van de burgemeesters en schepenen te Mechelen onder Maria Theresia benoemd, 1740-1780*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970

INSTALLE (H.), Inventaris van het fonds brouwersambacht op het stadsarchief te Mechelen, in: *Handelingen Koninklijke Kring Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 85, 1981, 143-198

INSTALLE (H.), *Patriciërs en ambachtslui in het stadsbestuur te Mechelen onder Maria Theresia. De sociale status van burgemeesters en schepenen (1740-1780)*, Mechelen, J. Stevens, 1982

INSTALLE (H.), *Inventaris van het fonds visverkopersambacht op het stadsarchief te Mechelen*, Mechelen, Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, 1987

INSTALLE (H.), *Inventaris van de fondsen vleeshouwersambacht en bakkersambacht op het stadsarchief te Mechelen*, Mechelen, Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, 1989

INSTALLE (H.), *Inventaris van het fonds der lederverwerkende ambachten op het stadsarchief te Mechelen*, Mechelen, Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen, 1989

J

J.T., Het ambacht der wolbewerkeren en lakenverkoopers, in: *Herentals*, 3, 1937, 15-23

J.V.A., Edelsmeden in Veurne (1435 en 1570), in: *Biekorf*, 87, 1987, 206

JACOB-DUCHESNES, *Quelques notes sur le vieil Arlon*. 2e éd., Arlon, 1903

JACOBS (A.), *Het achttiende-eeuwse Gentse orgelambacht. Onderwerp voor onderzoek naar interactie tussen economie en cultuur*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

JACOBS (C.), Ambachten en veestapel, eind 17de eeuw, in: *Hoeselt*, 74, 1980, 73-80

JACOBS (M.), Oude structuren en verse vis. Representaties van corporaties te Nieuwpoort in de tweede helft van de achttiende eeuw, in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, VUB-Press, 1994, 283-320

JACOBS (M.), Zonder twijfel dat waarschijnlijk...Ambachtelijke geschiedenissen in de Zuidelijke Nederlanden aan het einde van het 'oude regime', in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werelden van verschil. Ambachtsgilden in de Lage Landen*, Brussel, VUB-Press, 1997, 243-292

JACOBS (R.), Ambachten en voedselvoorziening te Brussel, in: *Brabant*, 1990, nr. 8, 20-29

JACOBS (R.), *Brussel, de geschiedenis in de stad*, Brugge, Uitgeverij Marc Van de Wiele, s.d.

JACQUET-LADRIER (F.), Aspects socio-économiques du métier des portefaix à Namur au XVIIIe siècle, in: *Annales de la Société Archéologique de Namur*, 61, 1981, 40-82

- JACQUET-LADRIER (F.), Bouchers et ermites ou la dévotion à saint Hubert à Namur (XVIIe-XVIIIe siècle), in: *Hommages à Léon Hannecort, Saint-Hubert*, Publications de Terre et Abbaye, 1991, 415-430
- JAEGHER (M. De), *Sociaal-economische structuren te Oudenaarde in de XIVe en XVe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1973
- JANSEN (A.), Het Mechelse goudleer, zijn oorsprong en techniek, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 22, 1911
- JANSEN (A.) & ROO (R. de), Oude Mechelse kunstnijverheden, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 58, 1954, 63-88
- JANSEN (J.), Gulde van St.-Nikolaas, de "Cremerye" genaamd, te Turnhout, in de 18e eeuw, in: *Taxandria*, 1933, 112-126
- JANSSENS (L.), *De ambachtsorganisatie der meester-schrijnwerkers te Brussel door de eeuwen heen (1365-1795) - L'organisation professionnelle des maîtres menuisiers de Bruxelles à travers les âges (1365-1795)*, Brussel, Koninklijke Vereniging der Meester-Schrijnwerkers van Brussel en Halle-Vilvoorde, Kredietbank, 1988
- JARDEZ (L.), *Tournai-Tournaisis*, Bruxelles, Paul Legrain, 1989
- JELGERMA (J.), De Sint-Ivobroederschappen, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 25, 1910, 119-120
- JOLLING (C.), *Een organisatie in de praktijk: het brouwersambacht te Brussel in de 18de eeuw*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998
- JONGHE (B. De), Gentsche geschiedenissen. De vrije neering der schippers te Gent. Moeilijkheden met de schippersgilden 1574, in: *Gentsch Museum*, 1, 1895-1896, 639-640, 667-668
- JONNAERT (E.), Quelques mots sur les médailles et les jetons qui ont rapport à la ville de Bruges, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 8, 1846, 414-426
- JOOSEN (H.), Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière à Malines, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 99, 1935, 3-4, 365-572
- JOOSEN (H.), L'ordonnance pour les tisserands d'Ath (1328) et son modèle malinois, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 109, 1944, 3-4, 175-186
- JOOSEN (H.), Dekens en gezworenen van de Mechelse ambachten. Aanvullende lijsten, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 64, 1960; 65, 1961; 66, 1962; 1963, 54-107; 145-187; 177-236; 157
- JOOSEN (H.), De arbeidersvertegenwoordiging in de Mechelse stadsraad in de XIIe en XIVe eeuwen, in: *Anciens*

Pays et Assemblées d'Etats, 22, 1961, 49-63

JOOSSEN (H.), Dekens en gezworenen van de Mechelse ambachten. Aanvullende lijsten (vervolg), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 83, 1980; 84, 1980, 115-131; 197-208, 87, 1983; 88, 1984, 149-173; 229-234

JORIS (A.), Note sur l'industrie drapière de Huy au Moyen Age, in: *Annales du Cercle Hutois des Sciences et Beaux-Arts*, 24, 1951-55, 399-409

JORIS (A.), L'industrie drapière de Huy au Moyen Age. Note complémentaire, in: *Annales du Cercle Hutois des Sciences et Beaux-Arts*, 25, 1955, 23-25

JORIS (A.), Une création hutoise: la draperie d'Yvois (1304), in: *Etudes sur l'histoire du pays mosan au moyen âge*, Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1958, 387-400

JORIS (A.), Documents relatifs à l'histoire économique et sociale de Huy au moyen âge, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire*, 124, 1959, 213-265

JORIS (A.), *La ville de Huy au Moyen Age, des origines à la fin du XIVe siècle*, Paris, Les Belles Lettres, 1959

JORIS (A.), Probleme der mittelalterlichen Metalindustrie in Maasgebiet, in: ALDENHOFF (J.), *Hansische Geschichtsblätter*, 87, 1969, 58-76

JORIS (A.) & KUPPER (J.L.), Villes, bourgs et franchises en Wallonie de

1250 à 1477, in: *La Wallonie. Le pays et les hommes*, I, 1975, 131-159

JULIN (A.), *Les grandes fabriques en Belgique vers le milieu du XVIIIe siècle (1764)*, Bruxelles, 1902

JUSTE (T.), *Anneessens*, Bruxelles, Lebègue, s.d.

JUTEN (A.), Het bewijs van leerling-schap, in: *Eigen Volk*, 3, 1931, 38-39

K

KERCKHOVEN (J. van), *Gilden van ambachten en neringen te Geraardsbergen*, Geraardsbergen, J. Van Kerckhoven, 1975

KERVYN DE MEERENDRE (M.), L'évolution de la corporation des peintres, vitriers et batteurs d'or de Bruxelles au XVIIe siècle, in: *Revue des archéologues et historiens d'art de Louvain*, 6, 1973, 147-155

KEYSER (P. de), Het scheerbekken der Gentsche barbiers, in: *Oostvlaamsche Zanten*, 2, 1927, 37-38

KIECKENS (F.), Het gulden der vrije vinckenaars van Gent 1674, in: *Dietsche Warande en Belfort*, 1898, 197-207

KIECKENS (J.), Hoe men bier brouwen en slijten moest te Brussel ten tijde van Keizer Karel 1534, in: *Dietsche Warande en Belfort*, 1897, 415-432 en 515-528

KIN (M.), *Evolutie van de sociale politiek te Gent in de achttiende eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1979

KLEP (P.), *Bevolking en arbeid in transformatie: Brabant 1700-1900. Een analyse van ongelijktijdige ontwikkelingen in een maatschappij op weg naar moderne economische groei*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1978

KLEP (P.), *Bevolking en arbeid in transformatie. Een onderzoek naar de ontwikkeling in Brabant 1700-1900*, Nijmegen, SUN, 1981

KOCKELBERGH (I.), Het diamantbedrijf te Antwerpen van de vijftiende tot de twintigste eeuw, in: *Contact*, 23, juni 1988, 13-17

KOCKEN (M.), *Van "scrijnmakere" tot meubelmaker. 600 jaar meubelen maken te Mechelen*, Mechelen, T. van Roy, 1986

KOCKEN (M.), "...ende condempneren u bij desen te gaen eenen wech van hier naer..." 18e-eeuwse rechtspraak in de ambachtsskamer van de Mechelse visverkopers, in: *Liber Amicorum Prof. Dr. Jozef Van Haver aangeboden naar aanleiding van zijn vijfenzestigste verjaardag*, Brussel, Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde, 1991, 199-209

KOK (H. De), De Turnhoutse tijknijverheid tijdens de Opstand, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 73, 1990, 187-197

KOMKOMMER (J.), *De rollen van het Leuvense vissersambacht (15de-18de eeuw)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1989

KRUIZINGA (J.), In de werkplaats van de tinnegieter [over Gent], in: *Oud Nederland*, 3, 1948-1949, 110-114

KURTH (G.), *Les corporations ouvrières au moyen-âge*, Bruxelles-Namur, Soc. Belge de Librairie, 1893

KURTH (G.), *La cité de Liège au moyen âge*. 3 vol., Bruxelles-Liège, Dewit, 1909

KUSTERS (J.), *Stadseconomie en conjunctuur te Hasselt 1682-1795*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1982

KUYL (P.), Retable de l'ancienne corporation des tanneurs dans l'église paroissiale de Sainte Waudru à Hérenthals, in: *Annales de l'Académie d'Archéologie de Belgique*, 26, 1870, 267-276

L

L. H., Gentse brouwersuithangtekens in 1494 en in 1663, in: *Ghendtsche Tijdinghen*, 5, 1976, 74-84

L.J.G., A propos du métier des bouchers de St. Trond, in: *Ancien Pays de Loon*, 7-8, 1903-1904, 65-67

L'ABBE (B.), *Geschiedenis van Oostende gedurende de 18e eeuw*, vol-

gens de rekeningen en de resolutieboeken, met inleiding over het ontstaan van Oostende en hare ontwikkeling, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1935

LAENEN (J.), Eenige woorden over de ziekenbus van het smedersambacht te Mechelen, in: *Handelingen van de Koninklijke kring voor oudheidkunde, letteren en kunst van Mechelen*, 14, 1904, 227-237

LAENEN (J.), *Geschiedenis van Mechelen tot op 't einde der middeleeuwen*, Mechelen, W. Godenne, 1926,

LALOIRE (E.), Plombs de marchandises sous le règne de Charles VI. Namur-Mons-Tournay-Beaumont-Bruges et Ypres, 1718, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 12, 1898, 180-185

LALOIRE (E.), Le métier des drapiers à Nivelles. Règlement de 1411, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 5e serie, t. 8, 1898, 369-378

LAMBRECHTS (P.), L'historiographie des métiers dans les principautés des anciens Pays-Bas: acquis et perspectives de recherches, in: LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.)(eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 143-155

LAMBRECHTS-AUGUSTIJNS (H.), Bijdrage tot de studie van het maaldersambacht te Antwerpen: molenaars Lambrechts op het Antwerps Sint-Willibrordusveld, in: *Molenecho's*, 23, 1995, 222-230

LAMBRECHTS-AUGUSTIJNS (H.), Het Leuvens moldersambacht, in: *Ons Heem*, 1998, 57-58

LANNOO (L.), Over pijnders, brouwers en ryke pijnders, in: *'t Schrijverke*, 10, 1981, 7

LAROSSE (L.), Aperçu de la verrerie à Namur avant 1750, in: *Guetteur wallon*, 58, 1982, 52-54

LAURENT (H.), *Un grand commerce d'exportation au moyen âge: la draperie des Pays-Bas en France et dans les pays Méditerranéens (XIIe - XVe siècle)*, Paris, Droz, 1935

LAUREYS (M.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambachtelijke milieu, het ambacht van de timmerlieden, de houtbrekers en de molenmakers (1700-1795)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1980

LAUREYS (M.), Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambacht van de timmerlieden, de houtbrekers en de molenmakers (1700-1795), in: *Arca Lovaniensis*, 9, 1980 [1983], 153-160

LAUREYS (V.), *Een sociale studie van de leden van het chirurgijns- en barbiersambacht te Leuven in de achttiende eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984

- LAUWAERT (R.), *Het Oudenaards laken in de Middeleeuwen (13e-15e eeuw)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1954
- LAUWAERT (R.), Ambachten en nieuwe nijverheden, in: *Antwerpen in de XVIe eeuw*, 1975, 143-160
- LAUWERYS (J.), Hoogstraatse potbakkers (16e-20e eeuw), in: *Hoogstraten Oudheidkundige Kring*, 41, 1973, 121-162
- LEBOUILLE (M.), *Petite histoire de l'orfèvrerie Bruxelloise*, Bruxelles, 1966
- LECLERCQ (E.), *François Anneessens*, Bruxelles, Librairie Lebègue, Collection Nationale, s.d.
- LEDOUX (R.), *Le régime corporatif dans les Pays-Bas au XVIIIe siècle*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1907
- LEDOUX (R.), *La suppression du régime corporatif dans les Pays-Bas autrichiens en 1784. Un projet d'édit, son auteur et sa date*, Bruxelles, Académie royale de Belgique, 1912
- LEEMANS (J.), Frans Anneessens, in: *Rond den Heerd*, 12, 1877, 330, 338-341
- LEENER (G. de), L'idéologie du corporatisme, in: *Revue de l'Institut de Sociologie*, 15, 1935, 4, 803-826
- LEFEVRE (P.), Archives des arts. V, Orfèvres et joalliers., in: *Archives, bibliothèques et musées de Belgique*, 13, 1952, 117-133
- LEJEUNE (J.), Saint-Luc, in: *Recueils de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 1940, 16-17
- LEJEUNE (J.), A propos de l'histoire de trois corporations liégeoises, in: *Revue d'histoire économique et sociale*, 31, 1953, 13-22
- LEJEUNE (P.), Le recensement des "manufactures, fabriques, commerces et productions" dans le comté de Salm, en 1766, in: *Glain et Salm*, 1974, 61-71
- LEMMENS (J.) & LEMMENS (P.), *Ruzie tussen het moldersambacht, de brouwers en de backers t'Antwerpen ten jare 1720-1753*, Reet, Heemkundekring "De Root", 1985
- LENDERS (P.), Ondernemer en overheid in Vlaanderen circa 1750-1780. Een gevalstudie: de ceramiëkfabriek Pulinx-de Brauwere te Brugge, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 60, 1978, 91-132
- LENDERS (P.), Sociale geschiedenis en veranderde maatschappij te Gent circa 1770, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 43, 1989, 173-190
- LENS (A.), De geschiedenis van het brouwersambacht te Lier, in: *'t Land van Rijen*, 4, 1954; 5, 1955, 97-113, 176-187; 12-28
- LENS (A.), *Lier voorheen en nu*, Antwerpen, Werkgroep Cultuur en Wetenschap, 1986
- LENS (E.), La confrérie Saint-Crépin à Herve, in: *Bulletin de la Société vervié-*

toise d'archéologie et d'histoire, 32, 1939-1940, 63-72

LEONARD (H.), La ville de Mons en 1550, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 63, 1954-57, 137-292

LEQUEUX (A.), Les édits royaux sur la filature et la mulquinorie et les résistances locales dans le Hainaut et le Cambrésis au XVIIIe siècle, in: *Revue du Nord*, 1930, 206-207

LEQUEUX (J.-M.), Bilan et synthèse sur les orfèvreries répertoriées dans le Hainaut oriental, in: CAUCHIES (J.-M.) & DUVOSQUEL (J.-M.) (eds.), *Recueil d'études d'histoire hainuyère offertes à Maurice A. Arnould*, Mons, 1983, 431-449

LEQUEUX (J.-M.), Aperçu synoptique, bilan et essai de classement des orfèvreries répertoriées dans l'entité de Tournai, in: *Mémoires de la Société royale d'histoire et d'archéologie de Tournai*, 4, 1983-1984, 569-606

LETOIS (A.), Quatre textes inédits concernant la confrérie de Saint-Eloi de Bruxelles, in: *Bulletin de la commission royale d'histoire*, 118, 1953, 333-355

LEUNIS (J.), *De economische geschiedenis van Tongeren in de zestiende eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1945

LEUNIS (J.), Herinrichting en teloorgang van het "Bontwerkersambacht" te Tongeren (1700-1787), in: *Het Oude Land van Loon*, 9, 1954, 87-94

LEUNIS (J.), Limburgse ambachtslieden der 15de en 16de eeuw in Italië. Een bijdrage tot de uitwijkingsgeschiedenis, in: *Het Oude Land van Loon*, 10, 1955, 24-51, 89-100

LEUNIS (J.), De oudste Limburgse uurwerkhandel (XIVe-XVIIe eeuw), in: *Het Oude Land van Loon*, 13, 1958, 273-298

LEUZE (A.), *La Roche et son comté*, Namur, 1907

LEVAE (A.), Mort d'Agneessens, 1719, in: *Revue de Bruxelles*, oct. 1837, 19-45

LEVAE (A.), Evènements qui ont eu lieu après l'exécution d'Agneessens, in: *Revue de Bruxelles*, mai 1838, 120-137

LEVAE (A.), *Episode de l'histoire des nations de Bruxelles. Troubles de 1698-1700*, Bruxelles, 1843

LHOIST-COLMAN (B.), Protestation du menuisier Jean Mélart contre le sculpteur Arnold de Hontoir au sujet du maître-autel de l'Eglise des pères mineurs à Liège, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 9, 1980, 592-596

LIBERT (M.), *La bière et la brasserie à Namur de 1376 à 1606*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1985

LIBOIS (A.), Quatre textes concernant la confrérie de Saint-Eloy de Bruxelles, in: *Bulletin de la Commission Royale d'histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 118, 1953, 333-355

- LIBOIS (A.), La confrérie de Saint-Eloy de Bruxelles, des origines à 1477, in: *Annales de la Société Belge d'Histoire des Hôpitaux*, 5, 1967; 6, 1968; 7, 1969, 47-75; 29-77; 85-112
- LIEVOIS (D.), Pijnders en kraankinders, in: *Dendermonde. Folklore*, Dendermonde, 1974, 109-127
- LIEVOIS (D.), De Gentse pottenbakkersnering in de 17de eeuw, in: *Stadsarcheologie*, 8, 1984, 39-55
- LIEVOIS (D.), Pottenbakkerijen en pottenbakkers te Gent in de 17de eeuw, in: *Stadsarcheologie*, 9, 1985, 2-11
- LIMBURG-STIRUM (T. de), Les tonneliers de Brugges et de L'Ecluse en 1461, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1885, 436
- LINDEMANS (P.), Een hopkwestie in 1777, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 11, 1929, 245-247
- LINDEMANS (P.), Uit oude papieren: Molders binnen en buiten Brussel, aangesloten bij het moldersambacht in 1755, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 28, 1945, 40
- LINDEMANS (P.), Brusselse ambachtsmaaltijden (XVIIe en XVIIIe eeuw), in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 28, 1945, 40-41
- LINDEMANS (P.), Uit het archief der Brusselsche ambachten. Het brood en het bakkersambacht, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 28, 1945, 58-67
- LINDEMANS (P.), Uit het archief der Brusselsche ambachten. Het bier en het brouwersambacht, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 28, 1945, 118-136
- LINDEMANS (P.), Uit het archief der Brusselsche ambachten. De Vettevariers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 30, 1947, 33-40
- LINDEMANS (P.), Brouwerijen en brouwers van Oud-Brussel, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 41, 1958; 42, 1959; 43, 1960; 44, 1961; 45, 1962, 124-133, 339-343, 465-468
- LINSKENS (R.), *De processen der ambachten. Bijdrage tot de geschiedenis van het ambachtswezen*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1944
- LIPPEVELD (L.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Turnhoutse kramersambacht (1734-1755)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1983
- LIS (C.) & SOLY (H.), Living apart together: overheid en ondernemers in Brabant en Vlaanderen tijdens de tweede helft van de 18de eeuw, in: *Arbeid in veelvoud. Een huldeboek voor Jan Craeybeckx en Etienne Scholliers*, Brussel, VUB-Press, 1988, 131-144
- LIS (C.) & SOLY (H.), Restructuring the urban textile industries in Brabant and Flanders during the second half of the eighteenth century, in: AERTS (E.) & MUNRO (J.) (eds.), *Textiles of the Low Countries in European Economic History*, Leuven, 1990, 105-113

LIS (C.) & SOLY (H.), "An Irresistible Phalanx": journeymen associations in Western Europe, 1300-1800, in: LIS (C.), LUCASSEN (J.) & SOLY (H.)(eds.) *Before the Unions. Wage earners and collective action in Europe, 1300-1850*, Cambridge, 1994, 11-52

LIS (C.) & SOLY (H.), Il potere dei 'lavoratori liberi': Azioni collettive dei garzoni cappellai nei Paesi Bassi meridionali (XVI-XIX secolo), in: *Quaderni Storici*, 87, 1994, 587-627

LIS (C.) & SOLY (H.), Corporatisme, onderaanneming en loonarbeid. Flexibilisering en deregulering van de arbeidsmarkt in Westeuropese steden (veertiende-achttiende eeuw), in: *Tijdschrift voor Sociale Geschiedenis*, 20, 1994, 365-390

LIS (C.) & SOLY (H.), De macht van 'vrije arbeiders': collectieve acties van hoedenmakersgezellen in de Zuidelijke Nederlanden (zestiende-negentiende eeuw), in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, 1994, 15-50

LIS (C.) & SOLY (H.), Entrepreneurs, corporations et autorités publiques au Brabant et en Flandre à la fin de l'Ancien Régime, in: *Revue du Nord*, 86, 1994, 725-744

LIS (C.) & SOLY (H.), Different Paths of Development: Capitalism in the Northern and Southern Netherlands during the Late Middle Ages and the Early Modern Period, in: *Review*, 20, 1997, 211-242

LIS (C.) & SOLY (H.), Ambachtsgilden in vergelijkend perspectief: de Noordelijke en de Zuidelijke Nederlanden, 15de-18de eeuw, in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werelden van verschil. Ambachtsgilden in de Lage landen*, Brussel, VUB-Press, 1997, 11-42

LIS (C.) & SOLY (H.), Städtische Industrialisierungswege in Brabant und Flandern 1750-1815, in: EBELING (D.) & MAGER (W.)(eds.), *Protoindustrie in der Region. Europäische Gewerbelandschaften vom 15. bis zum 19. Jahrhundert*, Bielefeld, 1997, 298-319

LOIX (F.), Over vroegere ambachten te Diest, in: *Oost*, 1980, 20-21

LOUANT (A.), Les nations de Bruxelles et les Etats de Brabant de 1556-1557, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 99, 1935, 223-250

LOUSSE (E.), Het middeleeuwsch solidarisme, in: *Rechtskundig Tijdschrift voor België*, 35, 1940, 3-38

LOUSSE (E.), *La société d'ancien régime. Organisation et représentation corporative*, Louvain, Universitas; Bruges, Desclée De Brouwer, 1943

LOUVEAUX (L.), La pharmacie de Malines du XVI au XVIII siècle, in: *Journal des Pharmaciens Belges*, 20, 1938; 21, 1939, 752; 14

LYBAERT (G.), Op Thetys soute baere: het Lierse schippersambacht tussen

1674 en 1795, in: *Lira Elegans*, 3, 1993, 7-50

LYBAERT (G.), *Den ongetoem vloet... Een analyse van het Lierse schippersambacht en de Lierse binnenscheepvaart (1674-1795)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1993

M

MAAS (P.), *De lakennijverheid te Rousselare in de XVIe eeuw*, Roeselare, A. Deraedt-Verhoye, 1900

MADDENS (N.), Het Kortrijkse antwoord op de regeringsenquête van 1784 naar de neringen, in: *Actief in archief. Huldeboek Hilda Coppejans-Desmedt*, Antwerpen, Vlaamse Vereniging voor Bibliotheek-, Archief- en Documentatiewezen, 1989, 104-114

MADDENS (N.) (red.), *De geschiedenis van Kortrijk*, Tielt, Lannoo, 1990

MADE (R. van der), La verrerie au XVIe siècle à Liège, in: *La Vie Wallonne*, 31, nr. 279, Liège, 1957, 208

MAES (L.), *Les gildes de Mouscron*, Mouscron, Impr. Stygelbout-Dusquenne, 1937

MAESSCHALCK (P. De), De vleeschhalle van Dendermonde, in: *Gedenkschriften. Oudheidkundige kring der stad en der voormaligen lands van Dendermonde*, 2e reeks, 5, 1823, 322-330

MAEYER (M. de), *Het ambacht der goudsmeden te Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943

MAN (L. de), Middeleeuwse beroeps- en ambachtsnamen te Leuven, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 27, 1944, 29-60

MAN (L. de), Een Brabantse "ambachtsrol" uit de 14de eeuw, in: *Taal en Tongval*, 7, 1956, 15-34

MAN (L. de), Indirecte beroepsnamen, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 37, 1959, 707-714

MANGELSCHOTS (P.), *Een sociale studie van het vettewariërsambacht te Leuven tijdens de tweede helft van de achttiende eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1983

MARCHAL-JACOB (N.), Recherches sur les ustensiles des brasseries au XVIIe-XVIIIe siècles d'après des sources d'archives du Namurois, in: *Fédération [...] d'histoire et d'archéologie de Belgique, XLIVe Congrès*, Huy, 1976, II, 597-602

MARECHAL (D.), De Brugse schoenmakers en hun voortbrengselen (14de-18de eeuw), in: VANDEWALLE (A.) & MARECHAL (D.) (eds.), *De Brugse Schoenmakers en Timmerlieden. De Ambachten en hun Huizen. 14de-20ste eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 41-52

MARECHAL (H.), *Het makelaarsgild te Brugge van 1600 tot 1665*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970

MARECHAL (L.), La boulangerie namuroise, in: *Enquêtes du Musée de la Vie Wallonne*, 1, 1924, 149-160

MAREZ (G. Des), Compagnonnage des ouvriers chapeliers, in: *Annuaire-bulletin de la société pour le progrès des études philologiques et historiques*, 1901, 44-46

MAREZ (G. Des), Les sceaux des corporations bruxelloises, in: *Bulletin de la Société pour le progrès des études philologiques et historiques*, 1903, 20-22

MAREZ (G. Des), Le Borgendael à Bruxelles dans sa lutte contre l'industrie privilégiée, in: *Revue de l'Université de Bruxelles*, 8, 1903, 693-712

MAREZ (G. Des), Les sceaux des corporations bruxelloises. Contribution à l'étude de l'histoire constitutionnelle des métiers, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 18, 1904, 23-42

MAREZ (G. Des), *L'organisation du travail à Bruxelles au XVe siècle*, Bruxelles, H. Lamertin, 1904,

MAREZ (G. Des), *Les sceaux des corporations bruxelloises*, Bruxelles, Vromant, 1904

MAREZ (G. Des), L'évolution corporative à Ypres à la fin du XIIIe siècle, in: *Annuaire-bulletin de la société pour le progrès des études philologiques et historiques*, 1905; 1906, 48-51; 30-33

MAREZ (G. Des), Pages d'histoire syndicale; le compagnonnage des chape-

liers Bruxellois, 1576-1909, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 23, 1909, 137-244

MAREZ (G. Des), Les sceaux des corporations bruxelloises. Notes complémentaires, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 24, 1910, 459-484

MAREZ (G. Des), L'apprentissage à Ypres à la fin du XIIIe siècle. Contribution à l'étude des origines corporatives en Belgique, in: *Revue du Nord*, 2, 1911, 1-48

MAREZ (G. Des), Mutualités et compagnonnages à Bruxelles au XVe siècle, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 22, dl. 209-213

MAREZ (G. Des), *Les sceaux des corporations bruxelloises. Deuxième étude*, Bruxelles, Vromant, 1911

MAREZ (G. Des), La première étape de la formation corporative. L'entraide, in: *Bulletin de l'Académie royale de Belgique*, 9/10, 1921, 412-446

MAREZ (G. Des), Les transformations de la ville de Bruxelles au XVIIIe siècle et les métiers de la construction, in: *Etudes inédites publiées par un groupe de ses anciens élèves*, Bruxelles, Van Campenhout, 1936, 128-142

MARGUE (P.), Notizen über den Fischmarkt im 17. Jahrhundert, in: *Hémecht. Zeitschrift für Luxemburger Geschichte*, 27, 1975, 2/3, 123-147

MARMOL (E. Del), Notice sur l'ancienne boucherie de Namur, in: *Annales de la Société archéologique de Namur*, 14, 1877, 240-255

MARTENS (J.), *De brouwindustrie te Hasselt van 1484-1684*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1967

MARTENS (J.), De Hasseltse brouwnijverheid in de zestiende en zeventiende eeuw, in: *Ons Heem*, 24, 1970, 216-221

MARTENS (J.), Bier en stadsfinancies te Hasselt, 16de en 17de eeuw, in: *Gemeentekrediet van België*, 30, 1976, 243-256

MARTIN (J.), Wavre. Les orfèvres du XVIIIe siècle, in: *Wavriensia*, 23, 1974, 2, 43-46

MARTINELLI (F. di), *Diest in de XVIIe en XVIIIe eeuw*, Gent, Uten, 1897

MASOIN (M.), Les privilèges des férons de Namur sous l'Ancien Régime, in: *Annales de la Société archéologique de Namur*, 38, 1927, 43-108

MASOIN (P.), *Les professions médicales dans le Pays de Namur sous l'ancien Régime*, Antwerpen, Yperman, 1924

MAST (E.), *Geschiedkundig Liersch dagbericht, met talrijke aanteekeeningen*, Lier, 1889

MATERNE (J.), Beroeps- en vrijetijdsvisserij op de Vlaamse binnenwateren tussen Antwerpen en Gent voor de industriële revolutie, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 71, 1988, 141-172

MATERNE (J.), Social emancipation in

European printing workshops before the Industrial Revolution, in: SAFLEY (T.) & ROSENBAND (L.), *The workplace before the factory. Artisans and proletarians, 1500-1800*, Ithaca, 1993, 204-224

MATERNE (J.), Chapel members in the workplace: tension and teamwork in the printing trades in the seventeenth and eighteenth centuries, in: LIS (C.), LUCASSEN (J.) & SOLY (H.) (eds.), *Before the unions. Wage earners and collective action in Europe, 1300-1850*, Cambridge, 1994, 53-82

MATHIEU (C.), Le métier des peintres à Bruxelles aux XIVE et XVE siècles, in: *Bruxelles au XVe siècle, Bruxelles, Librairie Encyclopédique*, 1953, 219-236

MATHIEU (G.), *La corporation des bouchers de Namur au XVIIIe siècle*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

MATHIJS (A.), Een en ander over de Lakennijverheid in de middeleeuwen te Sint-Truiden, in: *Limburg*, 35, 1956, 190-192

MATTHIEU (E.), Les tapissiers haute-lisseurs d'Enghien à l'étranger, in: *Annales du Cercle archéologique d'Enghien*, 4, 1895, 410-404

MATTHIEU (E.), La halle des pelletiers à Mons, in: *Annales du Cercle archéologique de Mons*, 30, 1901, 345-370

MATTHIEU (E.), *Histoire de la ville d'Enghien*, Mons, Dequesne-Masquillier, 1876

- MAUS (C.), Renseignements historiques concernant les confréries ou corporations de métiers de la ville de Virton, in: *Annales de l'Institut archéologique du Luxembourg*, 14, 1882, 113-162
- MEAN (C.), Maires, échevins, maîtres et jurés de Dinant (XIIIe-XVe siècle), in: *Annales de la Société Archéologique de Namur*, 59, 1979, 5-27
- MELIS (F.), L'industrie drapière au moyen âge dans la vallée de la Lys, et spécialement à Comines, Wervik, Menin et Courtrai, in: *Hulde-album P. Fernant-Dalle*, 1967, 151-161
- MELON (N.) & HERBILLON (J.), Textes d'archives. Batellerie liégeoise, in: *Les dialectes belgo-romans*, 23, Bruxelles, 1966, 113-183
- MERCKAERT (G.), *Geeraardsbergen. Zijn oorsprong en geschiedenis in de middeleeuwen*, Brussel, Van Buggenhoudt M.V., 1944,
- MERTENS (F.) & TORFS (L.), *Geschiedenis van Antwerpen*, 8 delen, Antwerpen, 1845-54,
- MERTENS (J.), *De samenstelling van de Brugse schepenbanken in sociaal opzicht (1302-1384)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1959
- MERTENS (J.), Twee (wevers)opstanden te Brugge (1387-1391), in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 110, 1973, 5-20
- MERTENS (J.), De Brugse ambachtsbesturen (1386-1374, n.s.): een oligarchie?, in: *Recht en instellingen in de Oude Nederlanden tijdens de late middeleeuwen en de nieuwe tijd. Liber Amicorum Jan Buntinx*, Leuven, Universitaire Pers, 1981, 185-198
- MERTENS (J.), Zoetwatervisvangst in de omgeving van Brugge in de late middeleeuwen, in: *Biekorf*, 81, 1981, 215-219
- MERTENS (J.), De eed van trouw van Hasseltse molenaars en wegers in 1547 en 1671, in: *Limburg*, 64, 1985, 245-246
- METS (A. de), La corporation des chirurgiens-barbiers d'Anvers et l'enseignement de la chirurgie à Anvers depuis la fin du moyen-âge jusqu'à la révolution française, in: *Premier congrès de l'Histoire de l'art de guérir (Anvers, 7-12 août 1920). Liber memorialis*, Anvers, 1921, 210-230
- MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De hoveniers, fruiteniers en mandenmakers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 37, 1954, 336-347, 401-410
- MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De hoveniers, fruiteniers en mandenmakers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 38, 1955, 26-35, 133-153, 225-234
- MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De barbiers en de chirurgijns, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 39, 1956, 49-63, 123-140, 197-212, 295-303
- MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De oudekleerkopers, in: *Eigen*

Schoon en de Brabander, 40, 1957, 60-68, 134-142, 185-194

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten: de beenhouwers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 42, 1959, 92-107, 212-230, 294-303

MEULEMANS (A.), Betrekkingen tussen de Dendermondse en Leuvense beenhouwers in de XVIIIe eeuw, in: *Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 10, 1960, 67-75

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. Het smedenambacht, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 44, 1961, 39-59, 117-124, 206-218

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De maalders, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 47, 1964, 271-300

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten, in: *De Belgische Molenaar. Vakblad van de maalderij, graan- en veevoederhandel*, 60, 1965, 10-12; 27-28, 76-77, 92, 110-156, 234-236, 250-252, 335-336.

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De vettewariërs, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 48, 1965, 8-24; 151-163; 194-210

MEULEMANS (A.), Leuvense ambachten. De natie van de schoenmakers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 49, 1966; 50, 1967, 89-113; 341-365

MEULEMANS (A.), De Leuvense apothekers onder het oud regime, in: *Bulletin van de Kring voor de Geschiedenis van de Pharmacie in Benelux*, 58, 1979

MEULEMANS (A.), Middeleeuwse ordonnanties in verband met de handel in levensmiddelen, in: *Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en omgeving*, 30, 1990, 5-39

MEULEMANS (A.), De ordonnantie van de wolwevers van 18 oktober 1360, in: *Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring voor Leuven en omgeving*, 32, 1992, 3-26

MEULEMEESTER (J.-L.), Een inleiding tot de Sint-Arnoldusikonografie en -devotie, in: MEULEMEESTER (J.L.), *Tentoonstellingscatalogus. Sint-Arnoldus en de Sint-Pietersabdij te Oudenburg 1084-1984*, Oudenburg, 1984, 109-171

MEULEMEESTER (J.L.), Ontwerptekening van het schild van de Brugse brouwers, in: *Tentoonstellingscatalogus St.-Arnoldus Oudenburg*, 1984, 193

MEUNIER (F.), *Métiers et alimentation. Bouchers et poissonniers bruxellois au bas Moyen Age*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996

MEYER (B. de), *Sociale en economische structuren te Nieuwpoort in de XIVe en XVe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1973

MEYER (I. de), *Notice historique sur la société médico-chirurgicale de Bruges*, Bruges, 1841

MEYER (I. de), *Sociale structuren te Brugge in de 14e eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1968

- MEYNE (A.), *Histoire de la ville de Nieuport*, Bruges, J. Cuypers, 1876
- MICHA (A.), *Les maîtres tombiers, sculpteurs et statuaires liégeois*, Liège, 1909
- MICHAUD (M-C.), *Bijdrage tot de sociale studie van de 18de-eeuwse Gentse maatschappij aan de hand van een onderzoek naar de klasse van ambachtsmeesters*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1986
- MICHIELS (G.), De corporatie der biervoerders te Brugge, in: *Programma-brochure 5e Wieze-Oktoberfeesten, 17 september-2 oktober 1960*, 57-61
- MICHIELS (G.), De functie en de bewoners van de voormalige ambachtshuizen (19de-20ste eeuw), in: VANDEWALLE (A.) & MARECHAL (D.) (eds.), *De Brugse schoenmakers en timmerlieden. De ambachten en hun huizen. 14de-20ste eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 21-24
- MINARD-VAN HOOREBEKE (L.), *Description de méreaux et autres objets anciens des gildes et corps de métiers, églises, etc.*, Gand, 1877
- MOERMANS (W.), *Ontstaan en algemeen overzicht der ambachtsorganisatie te Hasselt. Het ambacht der smeden*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943
- MOLINA (A. de), Lignages et métiers à Bruxelles sous l'ancien régime, in: *L'intermédiaire des généalogistes*, 13, 1958, 133-136
- MOLLE (F. Van), Lierse edelsmeden uit vroegere eeuwen, in: *'t Land van Ryen*, 14, 1964, 98-109
- MOLLEMAN (R.), Middeleeuwse ambachten en officiën in verband met de wijnhandel, in: *Gidsenkroniek*, 17, 1984, 4
- MOMMEYER (M.), *Bijdrage tot de studie van de Brugse schrijnwerkers en hun werk in de 17e en 18e eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1977
- MOMMEYER (M.) & VAN DE VEN (R.), *Diestse tinnegieters van weleer*, Diest, Vrienden van het Stedelijk Museum en Archief, 1979
- MONBALLIEU (A.), P. Bruegel en het altaar van de Mechelse Handschoenmakers, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 68, 1964, 92-110
- MONBALLIEU (A.), Documenten van het Mechels schilders- en beeldsnijdersambacht. I. De Rolle van 1564, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 73, 1969, 88-106
- MONBALLIEU (A.), Documenten van het Mechels schilder- en beeldsnijdersambacht. II. Het rekwest van 1562 en het probleem van 51 of 150 ateliers. III. Het proces van de stoffeerders tegen de beeldsnijders (1608-1611), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst*

van Mechelen, 75, 1971; 76, 1972, 71-82; 151-181

MOOTER (M. Van den), *Het chirurgijns- en barbiersambacht te Lier in de 18de eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998

MORREN (R.), Potbakkers te Tienen, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 42, 1959, 108-117

MORREN (R.), Over zilversmeden en nog wat anders, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 57, 1974, 63-67

MORSA (D.), Salaire et salariat dans les économies préindustrielles (XVIe-XVIIIe siècle). Quelques considérations critiques, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 65, 1987, 751-784

MORSA (D.), Les métiers aux temps modernes, reflets de situations médiévales, in: LAMBRECHTS (P.) & SOS-SON (J.-P.)(eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 229-263

MORTELMANS (R.), De lakennijverheid van het middeleeuwse Diksmuide, in: *Den Dyzere*, 3, 1984, 38-41

MORTELMANS (R.), Verhoor door notaris Jan Croes "over den toestand der draperie in Dixmuide - 30 juni 1539", in: *Den Dyzere*, 7, 1988, 2, 25-32

MORY (P.), Les fêtes patronales à Tournai et dans le Tournais du XVIIIe siècle à aujourd'hui. Essai d'analyse de leurs fonctions et de leurs significations,

in: *Mémoires de la Société royale d'histoire et d'archéologie de Tournai*, 2, 1981; 3, 1982, 119-161; 103-140

MOUREAUX (P.), La critique des recensements industriels de la fin de l'Ancien Régime, in: KURGAN (G.) & MOUREAUX (Ph.)(eds.) *La quantification en histoire*, Bruxelles, 1973, 91-106

MOUREAUX (P.), *La statistique industrielle dans le Pays-Bas autrichiens à l'époque de Marie-Thérèse, documents et cartes*, 2 delen, Bruxelles, Palais des Académies, 1975

MOUSSET (J.-L.), *Arts industriels et populaires. Guide du visiteur: les pratiques de protection populaires et le culte des saints protecteurs*, Luxembourg, Musée de l'Etat, 1981

MULDER (L. De), De Sint-Anna-parochie en de Brugse ambachten en neringen, in: *'t Schrijverke*, 8, 1979, 5-9

MULS (G.), L'enseigne des barbiers et des chirurgiens-barbiers, in: *Annales de la Fédération archéologique et historique de Belgique. Congrès jubilaire. Bruges 1925*, Bruges, 1926, 268-269

MUS (O.), De verhouding van de waard tot de drapier in de Kortrijkse draperie op het einde van de 15e eeuw, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 98, 1961, 156-218

MUS (O.), Het tingietersambacht te leper, 1300-1850: een onbekende grootheid, in: *Tentoonstelling Oud iepers Tin.*, Ieper, Stedelijk Museum, 1982, 7-47

N

NAMECHTE (L.), *La ville et le comté de Gembloux. L'histoire et les institutions*, Gembloux, 1922

NAUWELAERS (J.), *Histoire de la ville de Vilvorde*, 2 volumes, Paris-Bruxelles-Courtrai, Jos. Vermant, 1941

NEEFFS (E.), *Histoire de la peinture et de sculpture à Malines; I. gilde de St. Luc, académie des beaux-arts, peintres Malinois; II: les sculpteurs Malinois*, Gent, Vanderhaeghen, 1876

NEELEN (P.), *Het Antwerpse meerseniersambacht in de zestiende eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

NEUSS (H. van), Notice sur l'ancienne industrie drapière à Hasselt, in: *Bulletin de la section scientifique et littéraire de la société des mélaphiles de Hasselt*, 9, 1872

NEUSS (H. van), Actes et documents anciens concernant Hasselt, in: *Bulletin de la section littéraire de la société des mélaphiles de Hasselt*, 35-37, 1899-1901

NEYEN (A.), *Histoire de la ville de Bastogne depuis son origines celtique jusqu'à nos jours*, Arlon-Luxembourg, Everling-Büch, 1868

NICHOLAS (D.), *Town and countryside: social, economic and political tensions in fourteenth-century Flanders*, Brugge, De Tempel, 1971

NICHOLAS (D.), *The metamorphosis of a medieval city: Ghent in the age of the Arteveldes: 1302-1390*, Lincoln, University of Nebraska Press, 1987

NIEUWENHOF (P. van den), *Faiseurs de rien, vendeurs de tout. Het Brussels meerseniersambacht in de achttiende eeuw*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

NOTERMANS (J.), Ambachtslieden en rederijkers spelen in Tricht toneel, in: *Handelingen der Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor Taal- en Letterkunde en Geschiedenis*, 12, 1958, 211-222

NUFFELEN (M. van), *Het zijdebewerkersambacht te Antwerpen (XVIe-XVIIe-XVIIIe eeuw)*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1943

O

O., Brieven. Het ambacht van de Brugse kultenstekers, in: *Rond den Heerd*, 4, 1869, 54

OOST (A. van), Sociale stratificatie van de Gentse opstandelingen van 1379-1385, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 29, 1975, 59-92

OOST (A. van), Sociale stratificatie van de Brugse opstanden en van de opstandige ingezetenen van de kleinere kasselrijsteden en van de kasselrijdorpen in Vlaanderen van 1379-1385, in: *Belgisch*

Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis, 56, 1978, 830-877

OOTEGHEM (B. Van), Van wevers en volders, in: *G.O.V. Heraut*, 19, 1984, 1-7

ORMELINGEN (J. van), Een gearmordeerde ledenlijst van het Tongers Sint-Barbaragenootschap (1685-1691), in: *Limburg*, 56, 1977, 242-256

ORMELINGEN (J. van), De zilveren kraag van het Tongerse smedenambacht, in: *Het Oude Land van Loon*, 39, 1984, 173-185

OVERSTRAETEN (D. van), Quelques aspects de la ville de Saint-Ghislain à la fin de l'Ancien Régime d'après deux comptes de la ville, in: *Bulletin du Cercle d'histoire et archéologie de Saint-Ghislain*, 4, 1969, 22-27

P

P., Notes sur le métier des tonneliers à Bruges, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 2s., 13, 1864-65, 142-145

P. (J.), Dendermonds schippersambacht. Vervoerprijzen, 1743, in: *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 3, 1956, 99-100

PACQUAY (I.), *Les métiers du bois bruxellois de 1365 à 1500. Le cadre, la*

réalité économique et sociale, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997,

PAESSCHIJN (B.), De riviervisserij te Dendermonde in de 17e en 18e eeuw, in: *Mededelingen van de Academie van Marine van België*, 21, 1969-70, 67-88

PAQUAY (J.), Les corporations de métiers à Tongres. Le métier des fèvres, in: *Bulletin de la société scientifique et littéraire de Limbourg*, 23, 1905, 11-95

PAQUAY (J.), Le métier des bouchers, in: *Jaarboek van het Limburgsch geschied- en oudheidkundig genootschap*, 24, 1906, 17-70

PAQUAY (J.), Les corporations de métiers à Tongres. Le métier des bouchers, in: *Bulletin de la société scientifique et littéraire de Limbourg*, 24, 1906, 15-70

PAQUAY (J.), Uit het Limburgsch gildeleven. Iets over het maatschappelijk leven in vroegere eeuwen, in: *Limburgsche Bijdragen*, 16, 1919, 13-62

PARIJS (W. van), *De Oudenaardse tapijthandel en -industrie in de 17e en het begin der 18e eeuw (1600-1709)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1959

PARMENTIER (R.), Geschied- en oudheidkundige aantekeningen over Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 69, 1926, 112-150

PARMENTIER (R.), Bronnen voor de geschiedenis van het Brugsche schil-

dersmilieu, in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 4, 1939, 45-66, 229-266, 337-358

PARMENTIER (R.), Bronnen voor de geschiedenis van het Brugsche schildersmilieu, in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 10, 1940, 97-146

PARMENTIER (R.), Bronnen voor de geschiedenis van het Brugsche schildersmilieu (vevolg), in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 11, 1941, 5-37, 97-118

PARMENTIER (R.), *Documenten betreffende Brugse steenhouwers uit de XVIe eeuw*, Brugge, Desclée De Brouwer, 1948

PARMENTIER (R.), Bronnen voor de geschiedenis van het Brugse schildersmilieu in de XVIe eeuw, in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 24, 1955, 85-98

PAULY (M.), Magistrat und Bürger. Beitrag zur Sozialgeschichte der Stadt Luxemburg am Ende des 14. Jahrhunderts, in: *Les Amis de l'Histoire*, 11, 1977, 3-101

PAUW (N. de), Les comptes d'une corporation de Bruges au XIVE siècle, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 77, 1908, 269

PAUWELIJN (C.), *De gegoede burgerij van Kortrijk in de 15e eeuw (1433-1496)*, Leuven, onuitgegeven licentiatsverhandeling, 1964

PEETERS (H.), Enkele aspecten van het sociaal-economische leven te Lier in de tweede helft der 18e eeuw, in: *'t Land van Rijen*, 14, 1964, 12-25

PEETERS (J.-P.), De lakengilde van Vilvoorde als voorbeeld van een typisch orgaan uit de steden en gemeenten van het hertogdom Brabant, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 53, 1970, 175-194

PEETERS (J.-P.), Bloei en verval van de middeleeuwse stadsnijverheid Vilvoorde, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 54, 1971, 1-3, 4-5, 6-8, 11-12; 1-26, 135-144, 286-305, 457...

PEETERS (J.-P.), Bloei en verval van de middeleeuwse stadsvrijheid Vilvoorde, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 55, 1972, 3-4, 5-6, 7-8, 9-10, 11-12; 117-135, 212-228, 302-319, ...

PEETERS (J.-P.), Bloei en verval van de middeleeuwse stadsvrijheid Vilvoorde, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 56, 1973, 1-2, 5-6-7, 8-9-10, 54-64, 274-283, 370-382

PEETERS (J.-P.), Bloei en verval van de middeleeuwse stadsnijverheid Vilvoorde, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 57, 1974, 15-28

PEETERS (J.-P.), Een spiegel van de binnenscheepvaart op het einde der Middeleeuwen. Het proces omtrent de bouw van een sluis op de Zennerivier te Heembeek (tussen Brussel en Vilvoorde) (1434), in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 57, 1974, 203-221, 349-363, 477-493

PEETERS (J.-P.), Aspecten van de structurele mutatie der Mechelse lakennijverheid in het midden van de XVe eeuw (1430-1470), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 82, 1978, 65-131

PEETERS (J.-P.), Nieuwe gegevens betreffende de draperie te Vilvoorde op het einde der Middeleeuwen, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 61, 1978, 4-9, 157-184

PEETERS (J.-P.), De economische, sociale en politieke corporatieve structuren der wolwevers in de grote draperiecentra in Vlaanderen, Brabant en Artesië tijdens de 13e en 14e eeuw: gegevens voor een comparatief onderzoek, in: CRAEYBECKX (J.) & DAELEMANS (F.) (eds.), *Bijdragen tot de Geschiedenis van Vlaanderen en Brabant. Sociaal en economisch*. I, Brussel, V.U.B., 1983, 1-60

PEETERS (J.-P.), De produktiestructuren der Mechelse lakennijverheid en de ambachten van wevers en volders van 1270 tot 1430, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 88, 1984, 93-158

PEETERS (J.-P.), Een bedrijf tussen traditie en vernieuwing: de Brusselse draperie in de 15de eeuw (1385-1497), in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 2, 1985, 123-162

PEETERS (J.-P.), Bouwstoffen voor de geschiedenis der laatmiddeleeuwse

stadsdraperie in een klein Brabants produktiecentrum: Vilvoorde (1357-1578), in: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 151, 1985, 1-44

PEETERS (J.-P.), Het verval van de lakennijverheid te Mechelen in de 16de eeuw en het experiment met de volmolten (1520-1580), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 89, 1985, 143-195

PEETERS (J.-P.), Sterkte en zwakte van de Mechelse draperie in de overgang van de middeleeuwen naar nieuwe tijd (1470-1520), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 90, 1986, 91-128

PEETERS (J.-P.), Bieraccijnzen en bierproductie te Tienen op het einde van de Middeleeuwen en in de 16de eeuw, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 70, 1987, 1-2-3, 4-5-6, 1-26; 155-180

PEETERS (J.-P.), De weversambachten te Brussel en te Leuven in de 14de eeuw. Een vergelijkend overzicht, in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 4, 1987, 3-28

PEETERS (J.-P.), De stedelijke lakennijverheid en haar alternatieven te Tienen op het einde van de middeleeuwen, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 71, 1988, 121-142

PEETERS (J.-P.), Sociaal exclusivisme en beroepsopleiding in de Vlaamse

lakennijverheid tijdens de middeleeuwen: het voorbeeld van de wevers te Ieper, in: CRAEYBECKX (J.) & DAELMANS (F.)(eds.), *Bijdragen tot de Geschiedenis van Vlaanderen en Brabant. Sociaal en economisch. III*, Brussel, V.U.B., 1988, 5-21

PEETERS (J.-P.), Flavus = blavus = blauw. Enkele opmerkingen over de kleur der wollen lakens in de 13de eeuwse loonreglementen der Brabantse draperiesteden, in: *Arbeid in veelvoud. Een huldeboek voor Jan Craeybeckx en Etienne Scholiers*, Brussel, VUB-Press, 1988, 61-65

PEETERS (J.-P.), De-industrialization in the small and medium-sized towns in Brabant at the end of the middle ages. A case-study: the cloth industry of Tienen, in: WEE (H. Van der) (ed.), *The Rise and Decline of Urban Industries in Italy and in the Low Countries (Late Middle Ages - Early Modern Times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 165-186

PEETERS (J.-P.), De Mechelse ververs en lakenscheerders en het verval van de stedelijke draperie in de 16de eeuw (1520-1601), in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 33, 1989, 153-196

PEETERS (J.-P.), De middeleeuwse lakennijverheid in de stad Diest tot omstreeks 1400: organisatie en betekenis, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 72, 1989, 245-279

PEETERS (J.-P.), Het register van de Brusselse lakengilde uit de jaren 1416-1417: een getuigenis van de praktijk der gereguleerde draperie in de stad Brussel tijdens de late middeleeuwen, in: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 159, 1992, 75-152

PEETERS (J.-P.), Over legwerkers, linnen-, tijd- en wolwevers te Diest in de 15de eeuw, in: *Eigen Schoon en De Brabander*, 76, 1993, 165-170

PEETERS (J.-P.), De algemene ordonnantie op de stedelijke draperie te Leuven van circa 1467 en haar aanvullingen uit de jaren 1467 en 1471, in: *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 163, 1997, 77-113

PEETERS (K. C.), *De Antwerpse vleeshouwers en de geschiedenis van hun ambacht. Gedenkboek Sint-Jansambacht*, Antwerpen, 1963

PEETERS (L.), *De Leuvense schepenen op het einde der zeventiende eeuw (1670-1680). Een bijdrage tot de kennis van hun sociaal-financiële en familiale toestand en van hun loopbaan in de stedelijke magistratuur*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1969

PEETERS (R.), Documenten betreffende het Turnhoutse ambachtswezen, in: *Verlag over 1951-1952 van Stadsbestuur van Turnhout*, 113-134

PEETERS (R.), Het bakkersambacht te Turnhout, in: *Verlag 1954-55 over het Bestuur van de stad Turnhout*, 194-208

- PEETERS (R.), Het beenhouwersambacht te Turnhout, in: *Verslag 1955-56 over het Bestuur van de stad Turnhout*, 172-195
- PEETERS (R.), Rondom het Turnhoutse kleermakers- en hoedenmakersambacht, in: *Verslag 1956-57 over het Bestuur van de stad Turnhout*, 181-205
- PELGRIMS (G.), *Les gildes et les corporations*, Bruxelles, Verteneuil, 1934
- PELGRIMS (G.), Les gildes et les corporations, in: *Présence du passé*, 2, 1949, 10-20
- PELLEGRIN (A.), De handweefnijverheid in een gewest van Brabant, in: *Brabantse Folklore*, 6, 1926-27, 260-269, 271-281
- PELSMAEKER (P. de), Des formes d'association à Ypres à la fin du XIIIe siècle, in: *Revue de droit international*, 6, 1904, 633-645
- PELTIER (E.), Les drapiers d'Ivois-Carignan (1304-1770), in: *Revue historique ardennaise*, 14, 1907, 7-9
- PENNINCK (J.), *Het bier te Brugge. Geschiedenis en folklore*, Sint-Andries. Heemkundige Kring M. Van Coppenolle, 1963
- PENNINCK (J.), Het bakkersambacht te Brugge, in: *Jubileumuitgave Bachten de Kupe 15 jaar*, Leisele, 1974, 169-186
- PENNINCK (J.), Het bakkersambacht te Brugge, in: *Brugs Ommeland*, 16, 1976, 5-38
- PERREAU (A.), Essai de monographie des méreaux de corporations de métiers des Pays-Bas, in: *Revue belge de numismatique*, 1958, 388-391
- PETERS (E.), *De ambachten van Tongeren (17e-18e eeuw)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1972
- PETIT (M.), De ambachten te Ieper in de vijftiende eeuw, naar A. Vandenpeereboom, in: *Gidsenkring*, 13, 1975, 18
- PETIT (R.), Foires et marchés à Saint-Hubert du IXe au XVIIe siècle, in: *Annales de l'Institut archéologique du Luxembourg*, 95, 1964, 337-339 en 375-380
- PEUTER (R. De), Industrial development and de-industrialization in pre-modern towns: Brussels from the sixteenth to the eighteenth century. A provisional survey, in: WEE (H. Van der) (ed.), *The Rise and Decline of Urban Industries in Italy and in the Low Countries (Late Middle Ages - Early Modern Times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 213-240
- PEUTER (R. De), *Negocianten en entrepreneurs in een regionale hoofdstad: Brussel in de achttiende eeuw*, Utrecht, Vakgroep Geschiedenis Universiteit, 1994
- PEUTER (R. De), *Brussel in de achttiende eeuw. Sociaal-economische structuren en ontwikkelingen in een regionale hoofdstad*, Brussel, VUB-Press, 1999

- PIETERS (G.), *Het toezicht over de Vlaamse lakennijverheid in de middeleeuwen*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1947
- PIETERS (J.), L'image d'offrande de la corporation des chirurgiens-barbiers d'Anvers, in: *Aesculape, édition belge*, 27, 1937, 170
- PIETERS (J.), Dendermonds schippersambacht-vervoerprijzen (1743), in: *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 3de reeks, 6, 1956, 99-101
- PIETERS (J.), Nijverheid en handel in Ieper in de jaren 1750-1780, in: *Album Antoon Viaene. Aangeboden ter gelegenheid van zijn zeventigste verjaardag*, Brugge, 1970, 277-284
- PILLE (R.), Sprokkelingen in verband met de Menense lakennijverheid, in: *'t Wingheroen*, 40, 1988, 14-20
- PINCHART (A.), La corporation des peintres à Bruxelles, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1877, 1878, 1879, 289-331; 315-, 475-; 459-
- PIRENNE (H.), *Une crise industrielle au XVIe siècle. La draperie urbaine et la nouvelle draperie en Flandre*, Bruxelles, 1905
- PIRENNE (H.), Le plus ancien règlement de la draperie brugeoise, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire*, 80, 1911, 363-368
- PIRENNE (H.), *Les villes du moyen âge. Essai d'histoire économique et sociale*, Bruxelles, PUF, 1927
- PIRENNE (H.), *Les villes et les institutions urbaines*, Paris, Alean, 1939
- PIRENNE (H.), *Histoire économique de l'occident médiéval. Préface de E. Coornaert*, Bruges, Desclée, 1951
- PIRENNE (H.), *Histoire économique et sociale du moyen âge. Edition revue et mise à jour avec une annexe bibliographique et critique par Hans Van Werveke*, Paris, PUF, 1963
- POERCK (G. de), *La draperie médiévale en Flandre et en Artois. Technique et terminologie. I, II, III*, Brugge, De Tempel, 1951
- POFFE (E.), *De Antwerpsche beenhouwers van de vroegste tijden tot heden*, Antwerpen, 1894
- POFFE (E.), *De gilde der Antwerpsche Schoolmeesters*, Antwerpen, 1895
- PONCELET (E.), Les trente-deux banneresses de la cité de Liège, in: *Bulletin de l'institut archéologique liégeois*, 26, 1897, 52-61
- PONCELET (E.), *Les bons métiers de la cité de Liège*, Liège, L. De Thier, 1900
- PONCELET (E.), *Le bon métier des merciers de la cité de Liège*, Liège, H. Vaillant-Carmanne, 1908
- PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (porteurs et brasseurs), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 8, 1940, 203-267

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (drapiers et retondeurs), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 9, 1941, 397-466

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), *Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège*, 2 volumes, Liège, H. Vaillant-Carmagne, 1942

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (Les bons métiers des soyeurs, des navigateurs, des mariniers), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 11, 1943, 7-56

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (Les bons métiers des charpentiers, des couvreurs, des maçons), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 12, 1944, 131-182

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (Les bons métiers des corduaniers et des corbesiers), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 13, 1945, 374-390

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les

métiers et confréries de la cité de Liège (26. les cureurs et toiliers; 25. les tisseurs; 27. les harengiers et puitiers; 28. les bouchers dits "mangons"), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 14, 1946, 447-497

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (29. les tanneurs; 30. les chandelons et les floqueniers; 31. les merciers; 32. les orfèvres), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 15, 1947, 575-663

PONCELET (E.) & FAIRON (E.), Liste chronologique d'actes concernant les métiers et confréries de la cité de Liège (entretailleurs de drap, vieux-warriers, vairen, xhohiers), in: *Annuaire de la Commission Communale de l'Histoire de l'Ancien Pays de Liège*, 10, 1949, 509-543

PONCELET (E.) & MATTHIEU (E.), *Les imprimeurs montois*, Mons, L. Dequesne, 1912

PORTIER (R.), *De geschiedenis van de lakennijverheid te Brugge in de 13e en de 14e eeuw. De mensch in het bedrijf. Bijdrage tot de geschiedenis der stedelijke lakennijverheid in de middeleeuwen*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1947

POSKIN (G.) & STOKART (Ph.), *Orfèvres namurois*, Namur, Société archéologique, 1982

- POTTER (F. de), *Geschiedenis der stad Kortrijk*, 4 volumes, Gent, *Kultuur en Beschaving*, 1873-76
- POTTER (F. de), *Gent van den oudsten tijd tot heden. Geschiedkundige beschrijving der stad*. 8 volumes, Gent, *Annoot-Braeckman*, 1883
- POTTER (F. De), De ambachten of neringen in vroeger tijden, in: *Jaarboek van het Davidsfonds*, 1894, 153-156
- POTTER (F. de) & BROECKAERT (J.), *Geschiedenis der stad Aelst*, 4 volumes, Gent, *Annoot-Braeckman*, 1873-1876
- POTTIE (G.), De Gilde van Sint-Ivo viert. Brugge 1639, in: *Biekorf*, 71, 1970, 169-171
- PRAT (G.F.), *Histoire d'Arlon*. 2 volumes, Arlon, 1872-74
- PREVENIER (W.), Bevolkingscijfers en professionele structuren der bevolking van Gent en Brugge in de 14e eeuw, in: *Album Charles Verlinden*, Gent, 1975, 269-303
- PRIBRAM (K.), *Geschichte der Österreichischen Gewerbepolitik von 1740 bis 1850 auf Grund der Akten. I.*, Leipzig, 1907
- PRIMS (F.), De Antwerpsche Natiën, in: *Handelingen van de Vlaamse Filologencongressen*, 1, 1910, 33-45
- PRIMS (F.), De wording eener vakbeweging in de Middeleeuwsche stad, in: *De Gids op maatschappelijk gebied*, 1922, 303-314
- PRIMS (F.), Het archief der Antwerpsche ambachten, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 14, 1922, 134-150
- PRIMS (F.), *De Antwerpsche Natiën in de Geschiedenis*, Antwerpen, 1922
- PRIMS (F.), *De arbeid van de Antwerpsche naties in de geschiedenis, 2de deel: van 1550 tot de Bareeltractaten*, Antwerpen, *Standaard Boekhandel*, 1922
- PRIMS (F.), *Geschiedenis van het Antwerpsche turfdragersambacht (1447-1863)*, Antwerpen, 1923
- PRIMS (F.), De Antwerpse korenmeters en - dragers in de XIVde eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 15, 1924, 861-873
- PRIMS (F.), *Inventaris of het archief van gilden en ambachten*, Antwerpen, 1925
- PRIMS (F.), De eerste eeuw van de lakennijverheid te Antwerpen, 1226-1328, in: *Antwerpsch Archievenblad*, 33, 1928, 105-149
- PRIMS (F.), De familie de Rasiers en ons zilversmedenambacht, in: *Antwerpiensia*, 3, 1929, 120-128
- PRIMS (F.), Lijst der dossiers betreffende Antwerpsche goud- en zilversmeden, in: *Antwerpsch Archievenblad*, 5, 1930, 318
- PRIMS (F.), De bontwerkersplaats, in: *Antwerpiensia*, 4, 1930, 21-27
- PRIMS (F.), Onze bontwerkers in de XVde eeuw, in: *Antwerpiensia*, 5, 1931, 323-333

- PRIMS (F.), Het Antwerpsch hoveniers-ambacht, in: *Antwerpiensia*, 5, 1931, 343-351
- PRIMS (F.), De kalk- en steennatie, in: *Antwerpiensia*, 5, 1931, 352-359
- PRIMS (F.), De arbeiders van het Hessenhuis, in: *Antwerpiensia*, 6, 1932, 293-301
- PRIMS (F.), Het eerste corporativisme te Antwerpen, in: *Antwerpiensia*, 7, 1933, 62-69
- PRIMS (F.), Het huis der Vier Winden, in: *Antwerpiensia*, 9, 1935, 324-331
- PRIMS (F.), De passementiers, in: *Antwerpiensia*, 9, 1935, 347-353
- PRIMS (F.), De vischverkooperskamer in de Gildekamersstraat, in: *Antwerpiensia*, 9, 1935, 354-361
- PRIMS (F.), Het corporatisme der XVe eeuw, in: *Antwerpiensia*, 10, 1936, 66-74
- PRIMS (F.), De verbanning der dorpsneringen. 1685. Stedelijk corporatisme, in: *Antwerpiensia*, 10, 1936, 224-231
- PRIMS (F.), Het kleermakersambacht, in: *Antwerpiensia*, 10, 1936, 356-363
- PRIMS (F.), De Sint-Jobsgilde der speellieden, in: *Antwerpiensia*, 10, 1936, 389-396
- PRIMS (F.), *Geschiedenis van Antwerpen. VI: onder de hertogen van Bourgondië, hertogen van Brabant, 1406-1477. II De economische orde*, Antwerpen, Standaard-Boekhandel, 1936
- PRIMS (F.), Onze eerste wolnatie (1547), in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 254-259
- PRIMS (F.), Onze smeden onder Keizer Karel, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 260-265
- PRIMS (F.), Onze schippers onder Keizer Karel (1477-1555), in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 266-272
- PRIMS (F.), Het houtbrekersambacht onder Keizer Karel, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 273-278
- PRIMS (F.), Hoe kwam er ons vleeschhuis?, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 279-284
- PRIMS (F.), Antwerpsche ambachten en hun patroons, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 285-339
- PRIMS (F.), Het ambachtsaltaar van Sint-Lambrecht en zijn gilde, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 290-295
- PRIMS (F.), De schilderijen van het kuisersaltaar, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 296-301
- PRIMS (F.), Het altaar van de kolveniers, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 302-308
- PRIMS (F.), Het altaar der oudekleerkoopers, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 309-314
- PRIMS (F.), Het altaar der linnenwevers, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 315-320
- PRIMS (F.), Het altaar van de meerse-ners, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 328-333

- PRIMS (F.), Het altaar van de kleermakers, in: *Antwerpiensia*, 12, 1938, 334-339
- PRIMS (F.), De St.-Lucasgilde en de Zeven Weeën. 1495, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 32-39
- PRIMS (F.), Het altaar van de bakkers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 300-307
- PRIMS (F.), Het altaar van de bontwerkers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 308-314
- PRIMS (F.), Het altaar van de chirurgijns, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 315-316
- PRIMS (F.), Het altaar van de houtbrekers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 333-336
- PRIMS (F.), Het altaar van de hoveniers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 337-343
- PRIMS (F.), Het altaar van de kousmakers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 344-349
- PRIMS (F.), Het altaar van de metsers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 350-356
- PRIMS (F.), Het altaar van Salve Regina en van de wijntaverniers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 371-375
- PRIMS (F.), Het altaar der Sint-Lucasgilde, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 376-383
- PRIMS (F.), Het altaar van de scherms, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 384-389
- PRIMS (F.), Het altaar van de schoenmakers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 390-394
- PRIMS (F.), Zeepzieders, schoolmeesters en pasteibakkers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 395-401
- PRIMS (F.), Het altaar van de schoolmeesters (1586-1797), in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 402-408
- PRIMS (F.), Het altaar van de smeden, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 409-414
- PRIMS (F.), Het altaar van de timmerlieden, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 415-420
- PRIMS (F.), Het altaar van de vischverkoopers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 421-426
- PRIMS (F.), Het altaar der wijntaverniers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 427-433
- PRIMS (F.), Het altaar van de zadelmakers, in: *Antwerpiensia*, 13, 1939, 434-440
- PRIMS (F.), De statuten van de Antwerpsche Lakengilde in het begin der 16de eeuw, in: *Verlagen en mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1939, 19-46
- PRIMS (F.), De sluiting der ambachtskapellen, in: *Antwerpiensia*, 15, 1941, 362-366
- PRIMS (F.), De satijnwerkers en hun Altaar, in: *Antwerpiensia*, 16, 1942, 377-385

- PRIMS (F.), *Geschiedenis van Antwerpen. VIII. Met Spanje (1555-1715). 2e boek. De economische orde*, Antwerpen, N.V. Standaard-Boekhandel, 1942
- PRIMS (F.), *Het herfsttij van het corporatisme te Antwerpen*, Antwerpen, Standaard-Boekhandel - Utrecht, W. De Haan, 1945
- PRIMS (F.), De regeering tegen stad en schrijnwerkersambacht in zake corporatisme, 1784-1785, in: *Antwerpiensia*, 17, 1946, 18-22
- PRIMS (F.), Fabriek tegen ambacht: P. Beirens en Co. tegen de zijdestofwerkers, 1786, in: *Antwerpiensia*, 17, 1946, 44-49
- PRIMS (F.), De Ambachtspolitiek. Vensterglas en ambachtsrecht, 1786, in: *Antwerpiensia*, 17, 1946, 50-53
- PRIMS (F.), De eerste oproerigheid tegen Jozef II om de intendentien en de ambachten, april-mei 1787, in: *Antwerpiensia*, 17, 1946, 61-68
- PRIMS (F.), De patriotische Jagers en het gewapend genootschap van St.-Ivo, in: *Antwerpiensia*, 17, 1946, 75-86
- PRIMS (F.), *Geschiedenis van Antwerpen. IX: Met Oostenrijk en onder de Franschen, 1715-1814. 2e boek: De economische orde*, Antwerpen, Standaard-Boekhandel, 1947
- PRIMS (F.), De namen onser 'natiën', in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 206-209
- PRIMS (F.), Het voortbestaan onzer "natiën" in 1795-1796, in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 210-212
- PRIMS (F.), De vrijheid van den arbeid bedreigd op de Werf (1797), in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 213-215
- PRIMS (F.), De Wijngaardnatie, in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 221-227
- PRIMS (F.), De Schipperskapel te Antwerpen, in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 287-289
- PRIMS (F.), De Huidevetterskapel, in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 290-293
- PRIMS (F.), De Sint-Elooiskapel van de Paardenmarkt, in: *Antwerpiensia*, 18, 1947, 294-296
- PRIMS (F.), Het lakenverwersambacht, in: *Antwerpiensia*, 20, 1949, 67-73
- PRIMS (F.), *Antwerpen door de eeuwen heen*, Antwerpen, De Sikkel, 1951
- PRIMS (F.), De "gemeente" van de knopmakers. 1566-1777, in: *Antwerpiensia*, 22, 1952, 102-108
- PRIMS (F.) & DUVERGER (J.), Het privilegieboek der zeepzieders, in: *Antwerpiensia*, 6, 1932, 285-292
- PRIMS (F.) & HERCK (K. van), *Geschiedenis van Sint-Jorisparochie en -kerk te Antwerpen (1304-1923)*, Antwerpen, 1924
- PRIMS (F.) & SMEESTERS (C.), *De Antwerpsche natiën*, Antwerpen, Köhler, 1910

PRIMS (F.) & SMEESTERS (C.), *Les nations d'Anvers*, Antwerpen, Köhler, 1910

PROOST (W. De), *Lierse tinnegieters. Bijdrage tot de geschiedenis der Lierse tinnegieters en loodgieters van de 15de tot de 19de eeuw*, Berlaar, 1989

PUIMEGE (G.), Bijdrage tot de geschiedenis van het ambachtelijk beroep Koperslager, in: *Oostvlaamse Zanten*, 56, 1981, 131-145

PUT (E.), "De cleyne schoolen". *Het volksonderwijs in het hertogdom Brabant tusen Contrareformatie en Verlichting (einde 16de eeuw - 1795)*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1987

PUT (E.), *De cleijne schoolen: het volksonderwijs in het hertogdom Brabant tussen Katholieke Reformatie en Verlichting (eind 16de eeuw-1795)*, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 1990

PUYMBROECK (J. Van), *De organisatie en het sociaal statuut van de Brugse chirurgijns-barbiërs in de late 17e en 18e eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997

PYCKE (L.), *Mémoire sur les métiers dans les Pays-Bas*, Bruxelles, Hayez, 1827

PYNCKET (M.), De vlasnijverheid in Menen, in: 't *Wingheroen*, 13, 1989, 27-35; 42-52

Q

QUATHEM (K. van), *Het Brugse schoenmakersambacht in de Nieuwe Tijden. De ontwikkeling van een middeleeuwse instelling in haar sociaal-economische context*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1993

QUATHEM (K. van), Sociale mobiliteit en machtsverdeling in het Brugse schoenmakersambacht (1570-1790), in: LIS (C.) & SOLY (H.) (eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, VUB-Press, 1994, 107-136

R

RAEPSAET (H.), Notice sur l'origine de la fabrique des toils de lin dans les Pays-Bas et notamment en Flandre, in: *Messager des sciences et des arts*, 5, 1827-28, 213-223

RANTERE (B. de), *Geschiedenis van Oudenaarde van 1701 tot 1786*, Oudenaarde, Marc De Smet, 1985

RAVAU (J.), L'industrie du ruban à Comines du XVIIIe siècle à nos jours, in: *Mémoires de la Société d'histoire de Comines-Warneton et de la région*, 9, 1979, 1-198

RAVESCHOT (P.), Een middeleeuwse schoenmaker in de Kammerstraat, in: *Stadsarcheologie*, 14, 1990, 39-41

- RAVEZ (W.), La vie économique à Tournai à la fin du XVIIIe siècle, in: *La Vie Wallone*, 9, 1928-1929; 10, 1929-1930, 357-369; 13-28
- RAVEZ (W.), Tournai et le Tournais pendant la Révolution Brabançonne. Essai d'histoire politique, sociale et économique, in: *Annales de la Société royale d'histoire et d'archéologie de Tournai*, 21, 1937
- RAYMAEKERS (F.), Coup d'oeil historique sur l'ancienne industrie drapière à Diest, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1860
- RAYMAEKERS (F.), *De gilden van Diest*, Brussel, 1864
- REIFFENBERG (F. de), Métiers à Tournay en 1364, in: *Bulletin de l'Académie*, 2, 1889, 381
- REIFFENBERG (F. de), *De l'état de la population, des fabriques et des manufactures dans les Pays-Bas pendant le XVe et le XVIe siècle*, Bruxelles, P.J. De Mat, 1822
- REIFFENBERG (F. de), Sur les corps de métier de la ville d'Anvers, in: *Archives philologiques*, 3, 1827, 59-64
- REM (G.), Retour sur notre passé industriel. Cordonniers d'autrefois, in: *Revue Conseil économique wallon*, 89, 1968, 65-67
- REM (G.), Métiers, foires, marchés et commerces d'autrefois dans Liège. Les blasons des trente-deux bons métiers de Liège, in: *Province de Liège*, 20, 1969, 11-14
- REMBRY-BARTH (A.), *Histoire de Menin d'après les documents authentiques*. 4 volumes, Brugge, Gaillard, 1881
- RENCHON (I.), De corporatie vroeger en nu, in: *Moniteur der bevoorrading*, 1, 1941 (nr. 12; 16; 22-24), 1-5; 1-4; 2-11
- RENIER (J.), *Histoire de l'industrie drapière au pays de Liège et particulièrement dans l'arrondissement de Verviers*, Liège, 1881
- RENKIN (G.), *Het Mechels visverkoopersambacht in de achttiende eeuw: een sociaal-economische studie*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998
- RENSON (G.), De oorsprong der lakennijverheid, in: *Limburg*, 26, 1946, 55-58
- RENSON (G.), Sociaal-economisch leven te Halle in de 17de eeuw, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 66, 1983, 345-360
- RIDDER (F. de), *De gilde der lederbewerkers van Tienen van 1635 tot aan de Fransche Omwenteling*, Tienen, 1908 (overdruk Hagelandse Gedenkschriften, 1908)
- RIDDER (P. De), Onderzoek naar het taalgebruik in de archieven der Brusselse schepengriffies, ambachten, kerkelijke instellingen en hospitalen, in: *Taal en sociale integratie*, 2, 1979, 1-39
- RIDDER (P. De), Taalgebruik bij de lakengilde, de ambachten, de naties en de sermenten van de stad Brussel (1500-1794), in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 79, 1996, 365-428

265

- RIDDER (P. De), *Taferelen uit het Brusselse ambachtsleven*, Brussel, Vereniging voor Brusselse Geschiedenis en Stichting Mens en Cultuur, 1997
- RIJCKER (L. De), Onze oude neringen, in: *Jaarboek van het Willems-Fonds*, 12, 1880, 72-92
- RIVIERE (J.), Essai d'appréciation sur l'importance économique et le statut des peintres dans les Pays-Bas du XVe siècle, in: *Publications du Centre européen d'études bourguignonnes (XIVe-XVIe s.) XXVII, 1987: Rencontres de Douai (25 au 28 septembre 1986): Aspects de la vie économique des pays bourguignons (1384-1559): dépression ou prospérité?* (overdruk)
- ROBIJNS (L.), Bijdrage tot de studie van de Aalsterse wandtapijtwevers, in: *Alostana*, 1, 1978, 33-127
- ROEBROECK (E.), Hoe hebben vaart en handel op de Maas zich ontwikkeld vanaf de Middeleeuwen tot het einde van de achttiende eeuw?, in: *Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg*, 15, 1970, 50-74
- ROELANDT (J.), Een stukje Wervikse keure voor de zakkendragers : 1677, in: *Biekorf*, 73, 1972, 215-218
- ROELANTS (J.), *Aspecten van de Leuvense economie in de 17e eeuw. De voeding en de dranken*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1978
- ROEY (J. van), De Antwerpse schippers als sociaal-professionele groep en hun houding inzake godsdienst in het laatste kwart van de XVIe eeuw, in: *Mededelingen van de Academie van Marine van België*, 19, 1967, 1-7
- ROGER (P.), *Notices historiques sur Virton*, Virton, 1932
- ROGGHE (P.), De Gentse bouwmeesters en metselaars tijdens de Calvinistische Republiek, in: *Appeltjes van het Meetjesland*, 19, 1968, 108-129
- ROGGHE (P.), Gent in de XIVe en XVe eeuw, in: *Appeltjes van het Meetjesland*, 20, 1969, 194-217
- ROLLAND (P.), Anciennes industries d'art tournaissiennes, in: *Apollo. Chronique des Beaux Arts*, 1, 1941, 14-23
- ROLLAND (P.), *Histoire de Tournai*, Tournai-Paris, Casterman, 1956
- ROMBOUT (Ph.) & LERIUS (T. van), *De Liggeren en andere historische archieven van de Antwerpsche Sint-Lucasgilde (1452-1497)*. 2 volumes, Antwerpen, 1865-75
- ROMBOUTS (R.), *De leden van de metsers-, glazemakers- en steenhoudersambachten te Mechelen van 1700 tot 1732*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1981
- ROMBOUTS (R.), De leden van het metsers-, glazenmakers- en steenhoudersambacht te Mechelen (1700-1732), in: JANSSENS (L.)(ed.), *Handelingen van het eerste Congres van de Federatie van Nederlandstalige Verenigingen voor Oudheidkunde en Geschiedenis van*

België te Hasselt. 19-22 augustus 1982, Mechelen, 1988, 275-278

ROO (J. De), *De uitholling van een middeleeuwse economische structuur: de lederneringen te Gent in de Nieuwe Tijd*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1991

ROO (J. De), De lederneringen en de techniek van het lederbewerken, te Gent (ca. 1500- ca. 1800), in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 46, 1992, 111-150

ROO (R. de), *Ambachten en erfelijkheid te Mechelen*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1945

ROO (R. de), Ambachten en erfelijkheid te Mechelen. Het probleem der vrijen, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 51, 1947, 88-102

ROO (R. de), Ambachten en erfelijkheid te Mechelen. De bevoorrechting der vrijen, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 52, 1948, 16-33

ROO (R. de), Sociale moeilijkheden op het einde der XVIIIe eeuw te Mechelen, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 54, 1950, 144-157

ROO (R. de), Het brouwersambacht te Mechelen, in: *Annales de la Fédération d'histoire et d'archéologie, Tournai*, 1949, Brussel, 1951, 321-328

ROOS (G.), Band en eed van de wevers te Brugge, 18 december 1380, in: *Bijdragen tot de Oudheidkunde en Geschiedenis inzonderheid van Zeeuws-Vlaanderen*, 4, 1859, 364-365

RO TSAERT (J.), De kapel van de kuypers in de St.-Jacobskerk te Brugge en het praalgraf van Ferry de Gros, in: *Brugs Ommeland*, 4, 1964, 39-58

ROUCHE (N.) & HERBILLON (J.), Textes d'archives histoires (métier des Naiveurs), in: *Les Dialectes belgoromans*, 18, 1961, 41-61

ROY (L. van), *Prosopografische bijdrage voor de sociale geschiedenis van het Leuvense brouwersambacht in de 18de eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1980

RUTGEERTS (A.), De oude gilden van Diest, in: *Brabantse Folklore*, 2, 1922, 77-80

RUTGEERTS (A.), Onze ambachtsheiligen, in: *Arbeid en Volk*, 2, 1942 (overdruk, 5 p.)

RUTGEERTS (A.), De gilden der lakenwevers in de historie, in: *Arbeid en Volk*, 1, 1942, 8

RYCKAERT (M.), Ambachtshuizen te Brugge. De huizen van de timmerlieden, de metselaars, de tegeldekkingen en de kapel van de smeden, in: *Op en om de bouwwerf*, Brugge, 1975, 37-57

RYCKAERT (M.), Het onroerend patrimonium van de ambachten van de schoenmakers en de timmerlieden (14de-18de eeuw), in: VANDEWALLE

(A.) & MARECHAL (D.)(eds.), *De Brugse Schoenmakers en Timmerlieden. De Ambachten en hun Huizen. 14de-20ste eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 15-20

RYCKER (L. De), De oude Vlaamsche gemeente, tot op het einde der achttienste eeuw. IV. De ambachten, in: *Nederlandsch Museum*, 7, 1880, 312-316

RYLANT (J.) & CASTEELS (M.), De metsers van Antwerpen tegen Paludanus, Floris, de Nole's en andere beeldhouwers, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 31, 1940, 185-203

S

SABBE (E.), *Histoire de l'industrie linière en Belgique*, Bruxelles, Collection Nationale, 1945

SABBE (E.), *De Belgische vlasnijverheid*. 2 volumes, Kortrijk, Nationaal Vlasmuseum, 1975

SADELEER (S. de), *De keizerskapel in de Keizerstraat te Antwerpen: studie van een 16de-eeuwse ambachtsskapel*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1992

SAEGHER (H. de), Le plus ancien règlement de la draperie brugeoise, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 62, 1912, 5-14

SAEGHER (H. de), *La draperie dans les petites villes et les villages du sud-ouest flamand. Recueil de documents précédé d'un essai d'une historiographie de l'industrie drapière*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1920

SAEGHER (H. de), Vijftiende-eeuwse keuren van het vleesch en de visch uit Wervik, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 81, 1938, 166-185

SAEGHER (H. de), *Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre. 2e partie: Le Sud-Ouest de la Flandre depuis l'époque bourguignonne. I: Documents généraux: Armentières-Caëstre*, Bruxelles 1951

SAEGHER (H. de), *Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre. 2e partie: Le Sud-Ouest de la Flandre depuis l'époque bourguignonne. III. Locre-Wormhoudt. Supplément*, Bruxelles, Palais des Académies, 1966

SAEGHER (J.H. de), WERVEKE (H. van), WIJFELS (C.), SAGHER (H.E. de), *Recueil de documents relatifs à l'histoire de l'industrie drapière en Flandre. 2e partie: Le Sud-Ouest de la Flandre depuis l'époque bourguignonne. II. Comines-lo*, Bruxelles, 1961

SAENEN (H.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambachtelijk milieu. Het ambacht van de kromers (1675-1725)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1981

- SAENEN (M.), *Bijdrage tot de sociale studie van het Leuvense ambachtelijke milieu. Het kramersambacht 1725-1795*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1984
- SAINTENOY (P.), Le corporatisme des métiers aux prises avec les artistes sous Marie-Thérèse et Louis XVI, et leur affranchissement, in: *Bulletin de la Classe des Beaux-Arts, Académie Royale de Belgique*, 17, 1935, 163-175
- SAINTENOY (P.), *Les arts et les artistes à la Cour de Bruxelles. Le Palais royal du Coudenberg du règne d'Albert et Isabelle à celui d'Albert Ier, roi des Belges*, Bruxelles, 1935
- SAINT-GENOIS (J. de), Sceaux des métiers de Bruges, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1842 (overdruk)
- SALVETTI (F.), *De beenhouwersstraat: het vlees en het ambacht doorheen tijden en culturen. - Rue des Bouchers: les métiers de la viande à travers les âges*, Tielt, Lannoo, 1985-86
- SANTBERGEN (R. van), *Les bons métiers des meuniers, des boulangers et des brasseurs de la Cité de Liège*, Liège, Bibliothèque de la Faculté de philosophie et lettres, 1949
- SANTBERGEN (R. van), *Contribution à l'histoire sociale des métiers liégeois*, in: *Annales du XXXIIIe Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique, t. II*, Tournai, Société Royale d'art et archéologie, 1951, 353-362
- SANTBERGEN (R. van), *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. V Les boulangers. Suivi d'un glossaire philologique par Robert Massart*, Liège, Commission communale de l'histoire Ancien Pays de Liège, 1953
- SANTBERGEN (R. van), *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. Fasc. IV. Les meuniers [...] glossaire philologique par Robert Massart*, Liège, Commission communale de l'histoire de l'ancien pays de Liège, 1958
- SANTBERGEN (R. van) & MASSART (R.) (eds.), *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. Fasc. XI. Les brasseurs*, Liège, Vaillant-Carmanne, 1952
- SCHACHT (G.), *Sociaal-ekonomische structuren te Diksmuide in de 15e eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1974
- SCHAETZEN (O. de) & COLMAN (P.), *Orfèvreries liégeoises. Deuxième recueil complémentaire*, Liège, Société des Bibliophiles liégeois, 1983
- SHELLEKENS (E.), Blazoen van de Dendermondse schoenmakers (1751), in: *Gedenkschriften van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 3e reeks, 20, 1973, 265-267
- SCHEPENS (E.), Vogelvangst en vinkenwedstrijden te Gent van de 16de tot de 18de eeuw. Het gulde van Ste. Gillis

gheseyt Vinckenaers onderhouden mette slachnette te Gent, in: *Oostvlaamse Zanten*, 71, 1996, 85-107;155-171

SCHEVENSTEEN (A. van), Les statuts du collège de chirurgie à la fin de l'ancien régime et l'état de la corporation des chirurgiens-barbiers à Anvers en 1784, in: *Bulletin de la Société française d'histoire de la médecine*, 20, 1926 (overdruk)

SCHEVENSTEEN (A. van), Het Archief van het Chirurgijns- en Barbiersambacht, in: *Antwerpsch Archievenblad*, tweede reeks, 1 (31), 1926, 37-56

SCHEVENSTEEN (A. van), Naamlijsten van Antwerpsche geneesheren, chirurgijns enz. opgemaakt uit de voornaamste fondsen van het stadsarchief, in: *Antwerpsch Archievenblad*, 7, 1932, 122-160

SCHLUGLEIT (D.), De strijd om de ambachtsregelingen in het diamantvak te Antwerpen in 1754, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 22, 1931, 42-49

SCHLUGLEIT (D.), Antwerpsche goudsmeden en zilverdrijvers in de samenleving (einde XVe- begin XVIe eeuw), in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 26, 1935, 185-211

SCHLUGLEIT (D.), *Geschiedenis van het Antwerpsch diamantslijpersambacht, 1582 - 1797*, Antwerpen, J. Guillaume, 1935

SCHLUGLEIT (D.), Alfabetische naamlijst op de goud- en zilversmeden

te Antwerpen voor 1600, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 27, 1936, 6-69

SCHLUGLEIT (D.), De Antwerpse goudsmeden bij de Predikheren, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 28, 1937, 268-278

SCHLUGLEIT (D.), De lotgevallen van de "Historie van Vulcanus" toebehoord hebbende aan de Natie van de Goudsmeden te Antwerpen, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 28, 1937, 237-240

SCHLUGLEIT (D.), De Predikherenpand en St.-Niklaasgilde te Antwerpen (1445-1553), in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 29, 1938, 99-119

SCHLUGLEIT (D.), Het ambacht van de vier gekroonden en hun schilder Jac. van Balen, einde 18e eeuw, in: *Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Geschiedenis*, 9, 1939, 161-174

SCHLUGLEIT (D.), De zilverhandel van de Meerse en de ordonnantiën van de goudsmeden te Antwerpen in de zestiende eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 30, 1939, 39-61

SCHLUGLEIT (D.), Een inleiding tot een geschiedenis van het Antwerps goud- en zilversmedenambacht. 1455-1797, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 38, 1955, 55-61

SCHLUGLEIT (D.), *De Antwerpse goud- en zilversmeden in het corporatief stelsel. 1382-1789*, Wetteren, Bracke, 1969

SCHMITT (G.), Les orfèvres de la ville de Luxembourg depuis la fin du XIVE

siècle jusqu'à la fin de l'ancien régime, in: *Hémecht. Zeitschrift für Luxemburger Geschichte*, 15, 1963, 349-369

SCHNACKERS (J.), Histoire des métiers. Les boulangers, in: *Magazine Blegny Initiatives*, 112, 1982, 5

SCHNACKERS (J.), Histoire des métiers. Les armuriers, in: *Magazine Blegny Initiatives*, 113, 1983, 4

SCHNEEBALG-PERELMAN (S.), "Le retouchage" dans la tapisserie bruxelloise ou les origines de l'édit impérial de 1514, in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 50, 1956-1961, 191-210

SCHNEEBALG-PERELMAN (S.), Importance économique de la tapisserie bruxelloise au XVIe siècle, in: *Mélanges Mina Martens, Annales de la Société Archéologique de Namur*, 58, 1981, 219-235

SCHOCKMEL (L.), *Les métiers dans la ville de Luxembourg au 18e siècle*, Luxembourg, mémoire dactylographié, 1968

SCHODT (A. de), Quelques mots sur les méreaux des corporations, in: *Revue belge de numismatique*, 1880, 243-247

SCHOEFFER (J.), *Historische Aanteekeningen rakende de kerken, de kloosters, de ambachten en andere stichtingen der stad Mechelen*, 3 delen, Mechelen, Verhavert-Buelens, 1897 (Anastatische herdruk, Mechelen, 1986)

SCHOLLIERS (E.), Vrije en onvrije arbeiders voornamelijk te Antwerpen in

de XVIe eeuw, in: *Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden*, 11, 1956, 285-322

SCHOLLIERS (E.), De handarbeiders. II. De zestiende eeuw, in: *Flandria Nostra*, t.I, Antwerpen, 1957, 261-280

SCHOLLIERS (E.), *De levensstandaard der arbeiders in de 15e en 16e eeuw te Antwerpen*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1959

SCHOOLMEESTERS (E.), Les processions des métiers, in: *Leodium*, 1913, 8-11

SCHOONJANS (E.), *De Gentse ambachten van de timmerlieden, de houtbrekers en de schrijnwerkers, 1700-1705*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1996

SCHOOR (O. van), Over bedevaartvaantjes en gildevaantjes, in: *Biekorf*, 23, 1912, 337-342

SCHOOR (O. van), De bierkruiers of pijnders te Dendermonde, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 3, 1913, 19-24

SCHOOR (O. van), Het pijndersambacht van Dendermonde, Dendermonde, Het Ros Beiaard, 1923

SCHOUTEET (A.), Inventaris van het archief van het voormalig ambacht van de goud- en zilversmeden te Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 89, 1952, 56-67

SCHOUTEET (A.), Kroniekkachtige aantekeningen uit het gildeboek van de

Brugse droogscheerders 1519-1598, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 94, 1957, 66-73

SCHOUTEET (A.), Documenten in verband met de Brugse schilders uit de XVIe eeuw, in: *Revue belge d'archéologie et d'histoire de l'art*, 27, 1958; 40, 1971, 173-191; 81-93

SCHOUTEET (A.), De Brugse gouden zilvermeden onder het ancien régime. Hun archief. Hun merken, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 96, 1959, 225-233

SCHOUTEET (A.), Jurisdictie over ambachtslieden te Brugge in de 16e eeuw, in: *Bulletin de la Commission Royale des Anciennes Lois et Ordonnances de Belgique*, 20, 1961-1962, 403-450

SCHOUTEET (A.), Inventaris van het archief van het voormalige gild van de librariërs en van de vereniging van schoolmeesters te Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 100, 1963, 228-269

SCHOUTEET (A.), Inventaris van het goud- en zilverwerk in april 1578 te Brugge opgeëist, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 105, 1968, 217-246

SCHOUTEET (A.), Het ambacht van de oudkleerkopers te Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 107, 1970, 45-87

SCHOUTEET (A.), Ambachten te Brugge onder het Ancien Régime, in: *Op en om de bouwwerf*, Brugge, 1975, 37-57

SCHOUTEET (A.), Het geslacht Odolf in het ambacht van de beeldenmakers en de zadelmakers te Brugge tijdens de 15e en de 16e eeuw, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 125, 1988, 85-96

SCHREVEL (A. De), Statuts de la gilde des libraires, imprimeurs, maîtres et maîtresses d'école, à Bruges. 19 janvier 1612, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 52, 1902, 135-302

SERGYSELS (E.), Historique des apothicaires de Bruxelles, in: *Journal des Pharmaciens belges*, 1930

SERGYSELS (E.), *Chronyke der Antwerpsche apothecarissen. 1422-1835*, Antwerpen, G. Dirix, 1932

SERRURE (R.), Les méreaux des brasseries anversoises au XVIIe siècle, in: *Bulletin mensuel de numismatique et d'archéologie*, 1, 6, 1890, 62-67

SEVENIG (J.), Das Eligiusamt zu Luxemburg, in: *Ons Hémecht*, 25, 1919; 26, 1920; 27, 1921; 28, 1922, 16-22; 48-53, 80-83, 112-116, 136-143 en 175-182

SEVENS (T.), De linnenweverij in vroegere eeuwen te Kortrijk, in: *Het Belfort*, 9, II, 1894, 241-246

SEVENS (T.), Het lakenweven te Kortrijk, in: *Bulletijn van de Geschieden Oudheidkundigen Kring te Kortrijk* - *Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 1, 1903-1904, 163-165

- SEVENS (T.), Het volksonderwijs te Kortrijk, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 6, 1908-1909, 105-234
- SEVENS (T.), De nering der heiligen Cosmas en Damianus te Kortrijk, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 7, 1909-1910, 229-348
- SEVENS (T.), Het damastweven te Kortrijk, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 8, 1910-1911, 128-129
- SEVENS (T.), De nering van St. Laurens, te Kortrijk, in de tweede helft der XVIIe en in de XVIIIe eeuw, in: *Bulletijn van de Geschied- en Oudheidkundigen Kring te Kortrijk-Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 11, 1913-1914, 79-97
- SIBENALER (J.), Truelle d'honneur en argent offerte par la ville d'Ostende à la corporation (des maçons), in: *Annales de la Société royale d'archéologie de Bruxelles*, 33, 1927, 49-56
- SIDERIUS, *Dinant et ses environs*, Dinant, Delplace-Hairs, 1859
- SIMONS (W.), Aantekeningen bij de XIVE-eeuwse geschiedenis van de timmerliedenbroederschap in de Brugse franciscanenkerk, in: *Brugs Ommeland*, 25, 1985, 155-160
- SIVERY (G.), Les orientations actuelles de l'histoire économique du moyen âge dans l'Europe du nord-ouest, in: *Revue du Nord*, 55, 1973, 207-218
- SIVERY (G.), Capitaux et industrie textile au Moyen Age dans les régions septentrionales, in: *Revue du Nord*, 69, 1987, 725-735
- SLEECKX (D.), *Anneessens*, Gent, Vuylsteke, 1886
- SMEKENS (F.), Schets van aard en beteekenis der Antwerpsche nijverheid onder het Oostenrijksch bewind, in: *Lode Baekelmans ter eere, 1945*, 2, Antwerpen, 1946, 77-108
- SMEKENS (F.), De Antwerpse antwoorden op de Oostenrijkse ambachts-enquête van 1784, in: *Annales de la Fédération des Cercles d'archéologie et d'histoire de Belgique*, 32, 1947, Anvers, 1950, t. 1, 227-236
- SMEKENS (F.), L'élaboration d'une synthèse sur l'histoire des corporations de métiers en Belgique, in: *Annales de la Fédération des Cercles d'archéologie et d'histoire de Belgique, Congrès de Tournai, 1949*, t. 1, 1951, 345-352
- SMEKENS (F.), Ambachtswezen en "nieuwe nijverheid", in: *Antwerpen in de XVIIIe eeuw*, Antwerpen, De Sikkel, 1952, 64-93
- SMEKENS (F.), *Verzamelde geschriften Frans Smekens*, s.l., s.d.
- SMET (E. De), De lijnwaadnijverheid

273

- te Eeklo in de 18e eeuw, in: *Ons Meetjesland*, 5, 1972, 107-113
- SMET (G. de), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Mechelse ambachtelijke milieu. Het ambacht van de kramers (1712-1749)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1982
- SMET (J. de), *De pogingen aangewend tot de economische heropleving van Brugge in de 17e eeuw*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1922
- SMET (J. de), De repressie te Brugge na de slag bij Westrozebeke, 1 december 1382 - 31 augustus 1384. Bijdrage tot de kennis van de sociale en economische toestand van de Brugse bevolking, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 84, 1947, 71-118
- SMET (J. de), *Het oude ambacht van de kleermakers te Brugge*, Brugge, Brochure der Meester Kleermakers van Brugge Provinciaal Congres, 1961
- SMET (J. de), Het ambacht van de oudkleerkopers te Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 107, 1970, 45-87
- SMET (J. de), De doorvaart voor de binnenscheepvaart te Brugge in de XVIIe eeuw, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 108, 1971, 192-208
- SMET (J. de), Het huis "Den Hane" en de lederbewerking te Brugge in vroegere eeuwen, in: *'t Beertje*, 33, 1974, 30-38
- SMET (M. De), *Oudenaarde en de farmacacie*, Oudenaarde, Sanderus, 1960,
- SMITS (A.), Sint-Aernout, patroon der brouwers, in: *Verslagen en mededelingen van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 1985, 232-263
- SMOLDERS (P.), Verkeersmiddelen voor Leuven. IV. Het herstel der vaart van Leuven door de brouwers, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 40, 1957, 81-92
- SNEYERS (M.), *De ambachten te Diest in de XVIIIe eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1968
- SOETE (J.-L.), L'industrie textile, Mouscron des origines à 1930, in: *Mémoire de la Société d'Histoire de Mouscron et de la région*, 1, 1979, 20-26
- SOIL DE MORIAMÉ (E.), *Les tapisseries de Tournai. Les tapissiers et les hautelisseurs de cette ville. Recherches et documents sur l'histoire, la fabrication et les produits des ateliers de Tournai*, Tournai, Casterman, 1891 (hors collection Tournai 1892)
- SOIL DE MORIAMÉ (E.), L'art du bronze et du cuivre à Tournai. Fondeurs et batteurs de laiton, in: *Annales Fédération arch. et hist. Belg. Dinant*, 1903, Namen, 1904, t. 2, 863-877
- SOIL DE MORIAMÉ (E.), Le métier des fondeurs de laiton et des batteurs de cuivre ou caudreliers à Tournai, in:

Annales de la Société historique et littéraire de Tournai, 10, 1905, 186-232

SOIL DE MORIAMÉ (E.), *Les anciennes industries d'art tournaisiennes à l'exposition de 1911*, Tournai, 1912

SOLY (H.), Social Aspects of Structural Changes in the Urban Industries of Eighteenth-Century Brabant and Flanders, in: WEE (H. van der)(ed.), *The Rise and Decline of Urban Industries in Italy and in the Low Countries (Late Middle Ages - Early Modern Times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 255-277

SOSSON (J.-P.), Quelques aspects sociaux de l'artisanat Bruxellois du métal (1360-1500), in: *Cahiers Bruxellois*, 6, 1961, 98-122

SOSSON (J.-P.), L'artisanat bruxellois du métal: hiérarchie sociale, salaires et puissance économique (1360-1500), in: *Cahiers Bruxellois*, 7, 1962, 225-258

SOSSON (J.-P.), La structure sociale de la corporation médiévale. L'exemple des tonneliers de Bruges de 1350 à 1500, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 44, 1966, 457-478

SOSSON (J.-P.), Une approche des structures économiques d'un métier d'art: la corporation des peintres et selliers de Bruges (XV-XVIIe siècles), in: *Revue des archéologues et historiens d'art de Louvain*, 3, 1970, 91-100

SOSSON (J.-P.), Pour une approche économique et sociale du bâtiment. L'exemple des travaux publics à Bruges

aux XIVe et XVe siècles, in: *Bulletin de la Commission Royale des Monuments et des Sites*, 1972, 131-152

SOSSON (J.-P.), *Les travaux publics de la ville de Bruges, XIVe-XVe siècles. Les matériaux. Les hommes*, Bruxelles, Credit Communal de Belgique, 1977

SOSSON (J.-P.), Corporation et paupérisme aux XIVe et XVe siècles. Le salariat du bâtiment en Flandre et en Brabant, et notamment à Bruges, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 92, 1979, 557-575

SOSSON (J.-P.), Die Körperschaften in den Niederlanden und Nordfrankreich: neue Forschungsperspektiven, in: FRIEDLAND (K.) (ed.), *Gilde und Korporation in den nordeuropäischen Städten des späten Mittelalters*, Köln-Wien, 1984, 79-e.v.

SOSSON (J.-P.), Structures associatives et réalités socio-économiques dans l'artisanat d'art et du bâtiment au Pays-Bas (XIVe-XVe siècles): perspectives de recherche, in: *Artistes, artisans et production artistique au Moyen Age: colloque international: Centre National de la Recherche Scientifique, Université de Rennes II - Haut Bretagne, 2-6 mai 1983. I. Les hommes*, Paris, Picard, 1986, 111-121

SOSSON (J.-P.), Les XIVe et XVe siècles: un âge d'or de la main-d'oeuvre? Quelques réflexions à propos des anciens Pays-Bas méridionaux, in: *Publication du Centre européen d'études bourguignonnes (XIVe - XVe s.)*, 27, 1987, 21-24

SOSSON (J.-P.), "Métallurgies urbaines" en Flandre et en Brabant au Moyen Age: l'exemple des métiers du métal à Bruges, Bruxelles et Malines, in: BENOIT (P.) & CAILLEAUX (D.) (ed.), *Hommes et travail du métal dans les villes médiévales: actes de la table ronde "La métallurgie urbaine dans la France médiévale"*, Paris, AEDEH, 1988, 163-172

SOSSON (J.-P.), Les métiers: norme et réalité. L'exemple des anciens Pays-Bas méridionaux aux XIVe et XVe siècles, in: HAMESSE (J.) & MURAILLE-SAMARAN (C.) (eds.), *Le travail au moyen âge. Une approche interdisciplinaire*, Louvain-La-Neuve, UCL, 1990, 339-348

SOTTIAUX (B.), *La corporation des tonneliers à Namur au XVIIIe siècle*, Bruxelles, onuitgegeven licentiaatsverhandeling (ULB), 1996

SPIEGELER (P. de), Document relatifs aux drapiers de Liège (XIVe-XVe siècles), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 142, 1976, 1-42

SPIEGELER (P. de), La draperie dans la cité de Liège, des origines au milieu du XVe siècle, in: *Fédération [...] d'histoire et d'archéologie de Belgique, XLIVe Congrès*, Huy, 1976, 40

SPIEGELER (P. de), La draperie de la cité de Liège des origines à 1468, in: *Le Moyen Age. Revue d'Histoire et de Philologie*, 85, 1979, 45-86

SPIEGELER (P. de), Les statuts de la confrérie Saint-Jacques de Liège (23 mai 1479), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 147, 1981, 205-215

SPINEUX (A.), Retour sur notre passé industriel. L'industrie drapière wallonne, in: *Revue du Conseil économique wallon*, 66-67, 1964, 60-63

SPRUNCK (A.), Affaires économiques et sociales du Duché de Luxembourg sous le régime autrichien, in: *Les Amis de l'Histoire (Luxembourg)*, 12, 1980, 3-101

SQUILBECK (J.), Le travail du métal à Bruxelles, in: *Bruxelles au XVe siècle*, Bruxelles, Librairie Encyclopédique, 1953, 245-272

SQUILBECK (J.), De metaalkunstenars, in: *Flandria Nostra*, t.II, Antwerpen, 1957, 397-422

STABEL (P.), L'encadrement corporatif et la conjoncture économique dans les petites villes de la Flandre orientale: contraintes ou possibilités, in: LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.) (eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 335-348

STABEL (P.), *De kleine stad in Vlaanderen: bevolkingsdynamiek en economische functies van de kleine en secundaire stedelijke centra in het Gentse kwartier (14de-16de eeuw)*, Brussel, 1995

STABEL (P.), Ambachten en textielondernemers in kleine Vlaamse steden tijdens de overgang van Middeleeuwen naar Nieuwe Tijd, in: LIS (C.) & SOLY (H.)(eds.), *Werelden van verschil. Ambachtsgilden in de Lage Landen*, Brussel, VUBPress, 1997, 79-98

STACINO (S.), *Het Brusselse goud- en zilversmedenambacht onder Oostenrijks bewind (18de eeuw)*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998

STALPAERT (H.), Uit het ambachtsleven in vroegere tijd: de Brugse barbiers ofte baerdemakers, in: *Album Kunstschilder Cyrill. Michiels, 1909-1969*, Brugge, 1969, 15-20

STELLFELD (J.), Bronnen tot de geschiedenis der Antwerpsche clavecimbel- en orgelbouwers in de XVIe en XVIIe eeuwen, in: *Vlaams Jaarboek voor Muziekgeschiedenis*, 4, 1942, 3-110

STEURS (F.), *Eenige aantekeningen, rakende de Mechelse klokgieters*, Mechelen, 1877

STEURS (V.), De huizen der ambachten en neringen, in: *Mechelse Bijdragen*, 4, 1937, 52-57

STOBBELEIR (D. de), Note sur une éventuelle publication de textes concernant le métier bruxellois des maçons, tailleurs de pierres, sculpteurs et ardoisiers, pour la période s'étendant des origines à 1500 environ, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 129, 1963, 75-77

STOBBELEIR (D. de), Le nombre des nouveaux membres et la corporation des maçons, tailleurs de pierre, sculpteurs et ardoisiers bruxellois (1388-1503), in: *Hommage au Professeur P. Bonenfant*, Bruxelles, 1965, 293-333

STOELEN (M.), *Bijdrage tot de geschiedenis van het Antwerpse schoolwezen in de 16e eeuw (gedurende de calvinistische woelingen, ± 1550-± 1585)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1951

STOKART (P.), L'affligé des menuisiers namurois (1509), in: *Namurcum*, 4, 1968, 24-36

STOOP (P. De), Emprunt fait au métier des orfèvres de Bruges, par Charles-Quint, in: *Annales de la Société d'Emulation pour l'histoire et les Antiquités de la Flandre occidentale*, 1, 1839, 201-210

STOOP (P. De), Particularités sur les corporations et métiers de Bruges, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 1, 1843, 133-166

STRAELEN (J.-B. van der), *Jaerboek der vermaerde en kunstrijke gilde van Sint-Lucas binnen de stad Antwerpen*, Antwerpen, Genechten, 1855

STRAETEN (C. van der), Het smedenambacht, in: *Verzamelde Opstellen, uitgegeven door den geschied- en oudheidkundigen studiekering van Hasselt*, 6, 1930, 126-140

STRAETEN (E. van der), Un registre de la corporation des savetiers à

Audenarde, in: *Messenger des sciences historiques de Belgique*, 1855, 41-45

STROOBANT (L.), Notes sur les fondeurs de cloches malinois, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 10, 1900, 59-82

STROOBANTS (A.), *Het ijzersmeedswerk toegepast in de bouwkunst te Gent, Brugge en Antwerpen, vanaf de 13de tot het begin van de 19de eeuw. Een vergelijkende studie*, Gent, onuitgegeven doctoraatsverhandeling HIKO, 1978

STROOBANTS (A.), Het Dendermondse bakkersambacht rond 1725, in: *Ons Heem*, 39, 1985, 174-175

STROOBANTS (A.), Het Dendermondse vissers- en viskopersambacht, in: *Ons Heem*, 40, 1986, 65-66

STROOBANTS (A.), De Brugse wapenmakers en hun privileges, in: *Militaria Belgica*, 1993, 3-36

STROOBANTS (A.), De Antwerpse horlogemakers, in: *Ons Heem*, 47, 1993, 60-70

STROOBANTS (A.), De Brugse horlogemakers, in: *Ons Heem*, 47, 1993, 71-82

STROOBANTS (A.), De Gentse horlogemakers, in: *Ons Heem*, 47, 1993, 84-88

STROOBANTS (A.), De ordonnanties van de Brusselse horlogemakers, in: *Ons Heem*, 47, 1993, 82-84

STRUBBE (E.I.), Geschiedenis van de stad en haar instellingen, in: *Panorama*

van de Brugse geschiedschrijving sedert Duclos (1910), Brugge, Gidsenbond, 1972, 29-59

STUER (G.), Ambachten en bedrijf te Zoutleeuw in het begin van de zestiende eeuw, in: *De Brabantse folklore en geschiedenis*, nr. 286, 1995, 25-34

SUINEN-LAMOUCHE (O.), *Les métiers des foulons et des teinturiers à Bruxelles au XVe et XVIe siècles*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1951

SUPPLY (J.), Zoeklichten op de geschiedenis der apothekers te Kortrijk, in: *Apothekersblad*, 2, 1943, 59-60, 70-72, 92-94, 105-107..

SWEVERS (M.), *Brouwers en politiek in Leuven tijdens de 17de eeuw*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1999

SYMOENS (M.), Over sommige ambachten. Hun leven en hierna, in: *Vlaamse Zanten*, 1, 1899, 108-110, 138-140, 155-156

SYMONS (F.), Het brouwersambacht te Mechelen, in: *Mechelsche Bijdragen*, 9, 1942, 56-98

T

TAMBUYSER (R.), Sociale troebelen te Mechelen in 1718, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 57, 1953, 188-203

- TAVERNIERS (M.), *De wijneconomie te Leuven (XIIIe-XVIe eeuw)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1942
- TAVIER (V.), *La bière et la corporation des brasseurs à Namur (1606-1794)*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1986
- TAVIER (V.), Aspects sociaux et économiques de la corporation des brasseurs à Namur (XVIIe - XVIIIe siècles), in: *Congrès de Namur. XLIXe Congrès de la Fédération des Cercles d'Archéologie et d'Histoire de Belgique. 3e Congrès de l'Association des Cercles francophones d'Histoire et d'Archéologie de Belgique, 18-21 août 1988. Actes, t. 1*, Namur, 1988, 145-146
- TEETAERT (L.), *Bijdrage tot de studie van de ondernemende stand te Brugge in de XVIIIe eeuw (1740-1780)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1961
- TEETAERT (L.), Bijdrage tot de studie van de ondernemende stand te Brugge in de XVIIIe eeuw. De nijverheden, in: *Westvlaamse Gidsenkring*, 4, 1968, 2-22
- THEYS (C.), Herbergen en brouwerijen, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 17, 1934, 219-228
- THEYS (C.), Vissen op de Zenne, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 32, 1949, 299-300
- THEYS (C.), Brusselse vissers, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 32, 1949, 368-369
- THEYS (C.), Van het visambacht (jaar 1629), in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 32, 1949, 363-364
- THEYS (C.), Het Vleeshuis te Brussel, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 33, 1950, 102
- THEYS (C.), Uit het vroegere volksleven. Ambachten en neringen, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 27, 1954, 134-135
- THIJS (A.K.L.), De zijdenijverheid te Antwerpen in de zeventiende eeuw, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis*, 79, 1966, 386-406
- THIJS (A.K.L.), *Het boom- ofte linieboek der Antwerpse vleeshouwers 1495-1774*, Handzame, Familia et Patria, 1968
- THIJS (A.K.L.), De Antwerpse verversfamilie Begoden, in: *Vlaamse Stam*, 4, 1968, 291-301, 357-365
- THIJS (A.K.L.), Antwerpse scharlakenververs, in: *Vlaamse Stam*, 4, 1968, 445-454
- THIJS (A.K.L.), Bronnen voor nijverheids- en familiegeschiedenis. 1. De Antwerpse lakenververs, 1563-1583, in: *Vlaamse Stam*, 5, 1969, 37-43
- THIJS (A.K.L.), Bronnen voor nijverheids- en familiegeschiedenis. 8. De oprichters van het Antwerpse kame-lotverversambacht, in: *Vlaamse Stam*, 5, 1969, 389-397
- THIJS (A.K.L.), *De zijdenijverheid te Antwerpen in de zeventiende eeuw*. Brussel, Gemeentekrediet, 1969

- THIJS (A.K.L.), Hondsschootse saaiwevers te Antwerpen, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 54, 1971, 225-239
- THIJS (A.K.L.), Bronnen voor nijverheids- en familiegeschiedenis. 2. De Antwerpse lakenwevers, 1625-1754, in: *Vlaamse Stam*, 9, 1973, 191-195
- THIJS (A.K.L.), *Van "werkwinkel" tot "fabriek". De textielnijverheid te Antwerpen van het einde der vijftiende tot het begin der negentiende eeuw*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1978
- THIJS (A.K.L.), *Van "werkwinkel" tot "fabriek": de textielnijverheid te Antwerpen (einde 15de - begin 19e E.)*, Brussel, Gemeentekrediet, 1987
- THIJS (A.K.L.), Structural changes in the Antwerp industry from the fifteenth to the eighteenth century, in: WEE (H. Van der) (ed.), *The Rise and Decline of Urban Industries in Italy and in the Low Countries (Late Middle Ages - Early Modern Times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 207-212
- THIJS (A.K.L.), Religieuze rituelen in het emancipatieproces van Vlaamse en Brabantse handwerkersgezellen (zes-tiende-negentiende eeuw), in: LIS (C.) & SOLY (H.) (eds.), *Werken volgens de regels. Ambachten in Brabant en Vlaanderen, 1500-1800*, Brussel, 1994, 231-282
- THIJS (A.K.L.), Communicatie via religieuze drukgrafiek in het pre-industriële corporatisme (Brabant en Vlaanderen), in: LIS (C.) & SOLY (H.) (eds.), *Werelden van verschil. Ambachtsgilden in de Lage Landen*, Brussel, VUBPress, 1997, 213-242
- THIJS (C.) & THIJS (M.), L'affaire François Anneessens: assassinat judiciaire ou acte de justice?, in: *Folklore brabançon*, 1975, nr. 205-207, 5-38, 201-240, 322-356
- THOMAS (Y.), *La draperie et la sayetterie montoise au XVIIe siècle. (1498-1577)*, Louvain-la-Neuve, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1990
- TIHON (F.), *Les statuts de l'association des médecins, chirurgiens, barbiers de ville et de banlieue de Liège*, (*Bulletin Archéologique*, 39) Liège, 1909
- TILLIE (W.), Potten- en pijpenbakkers in Poperinge (16de-20ste eeuw), in: *Aan de Schreve*, 13, 1983, 3-56
- TORFS (L.), *Naamregister op het Jaarboek van Sint-Lucasgilde, door J.-B. Vander Straelen*, Brussel, 1865 (herdruk Amsterdam 1961)
- TOURNEUR (V.), Plombs de draperie de Diest, in: *Revue belge de numismatique*, 1926, 201-204
- TOUTAIN (Ph.) & TERRIER (Ph.), Le travail et les hommes à Comines au XVIIIe siècle, in: *Mémoires de la Société d'histoire de Comines-Warneton et de la région*, 13, fascicule 1, 1978
- TRAEN (F.), Het mare liberum en de privileges van de Brugse visserij, in: *Rechtskundig Weekblad*, 25, 1962-1963, col. 521-532

TRAEN (F.), Het "Mare Liberum" en de privileges van de Brugse visserij, in: *Marine Akademie Medelingen*, 15, 1963, 81-99

TROOZ (R. de), *Histoire du marquisat de Franchimont et particulièrement de la ville de Verviers et de ses fabriques*. 2 volumes, Liège, 1809

TROUVE (R.), Belangrijke keerpunten voor wevers, weefnijverheid en economie te Mechelen in 1436 en 1458, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 79, 1975, 31-68

TRUYENS (L.), De Antwerpse garentwijndersnatie en de bleyckerye te Borgerhout, in: *Jaarboek van Antwerpen's Oudheidkundige kring*, 19, 1943, 25-26

TYGHEM (F. van), Het gebruik van mallen door de middeleeuwse steenhouwers, in: *Gentse Bijdragen tot de Kunstgeschiedenis en de Oudheidkunde*, 19, 1961-66, 67-75

TYTGAT (J.-P.), Tapijtwevers van het land van Edingen. Biografische sprokkelingen, in: *Het Oude Land van Edingen en omliggende*, 18, 1990, 53-65

U

ULENS (J.), *De crisisjaren rond 1700 te Leuven. Economische, sociale en demografische aspecten*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1967

ULVELING (J.), Notice sur les anciens treize maîtres et les corporations des métiers de la ville de Luxembourg, in: *Publications de la Section historique de l'Institut grand-ducal de Luxembourg*, 14, 1858, 1-24

UYTTEBROUCK (A.), Le magistrat et les écoles de Nivelles au XVIIIe siècle, in: *Annales de la Société d'Archéologie et d'Histoire de Nivelles et du Brabant Wallon*, 25, 1985, 147-164

UYTVEN (R. van), De sociale crisis der XVIe eeuw te Leuven, in: *Revue belge de philologie et d'histoire*, 36, 1958, 356-387

UYTVEN (R. van), *Stadsfinanciën en stadseconomie te Leuven (tot het einde van de XVIe eeuw)*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1959

UYTVEN (R. van), De Leuvense legwerkers van het begin der XIVe tot het einde der XVIe eeuw, in: *Artes Textiles*, 5, 1959-1960, 5-30

UYTVEN (R. van), De Leuvense bierindustrie in de XVIIIe eeuw, in: *Bijdragen voor de Geschiedenis der Nederlanden*, 16, 1961, 193-227

UYTVEN (R. van), *Stadsfinanciën en stadseconomie te Leuven: van de XIe tot het einde van de XVIe eeuw*, Brussel, Paleis der Academiën, 1961

UYTVEN (R. van), Plutokratie in de "oude democratieën der Nederlanden". Cijfers en beschouwingen omtrent de korporatieve organisatie en de sociale structuur der gemeenten in de late mid-

deleeeuwen, in: *Handelingen van de Koninklijke Zuidnederlandse Maatschappij voor taal- en letterkunde en geschiedenis*, 16, 1962, 373-409

UYTVEN (R. van), De omvang van de Mechelse lakenproduktie vanaf de 14e tot de 16e eeuw, in: *Noordgouw*, 5, 1965, 109-130

UYTVEN (R. van), "Hierlandsche" wol en lakens in Brabantse documenten (XIIe-XVIe eeuw), in: *Bijdragen tot de Geschiedenis, inzonderheid van het oud hertogdom Brabant*, 53, 1970, 5-16

UYTVEN (R. van), Nieuwe bijdrage tot de studie der Leuvense tapijtwevers, XIV- XVIIe eeuw, in: *Arca Lovaniensis*, 1, 1972, 13-32

UYTVEN (R. van), Sociaal-economische evoluties in de Nederlanden voor de revolutie (14e-16e eeuw), in: *Bijdragen en Mededelingen betreffende de Geschiedenis der Nederlanden*, 87, 1972, 60-93

UYTVEN (R. van), Politiek en economie: de crisis der late XVe eeuw in de Nederlanden, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 53, 1975, 1097-1149

UYTVEN (R. van), La draperie brabançonne et malinoise du XIIe au XVIIe siècle: grandeur éphémère et décadence, in: SPALLANZANI (M.) (ed.), *Produzione, commercio e consumo dei panni di lana nei secoli XII-XVIII. Atti della seconda settimana di studio dell'Istituto Internazionale di Storia Economica F. Datini di Prato*, Florence, 1976, 87-97

UYTVEN (R. van), Vorst, adel en steden: een driehoeksverhouding in Brabant van de twaalfde tot de zestiende eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 59, 1976, 93-112

UYTVEN (R. van), Sociale groepen, juridische en politieke structuren, in: UYTVEN (R. van), *Leuven. "De beste stad van Brabant". Deel I: De geschiedenis van het stadsgewest Leuven tot omstreeks 1600*, Leuven, Stadsbestuur van Leuven, 1980, 195-237

UYTVEN (R. van), Burgerrecht en stedelijke instellingen, in: STOCK (J. van der)(ed.), *Stad in Vlaanderen. Cultuur en maatschappij, 1477-1787*, Brussel, 1991, 19-29

UYTVEN (R. van) (ed.), *De geschiedenis van Mechelen. Van heerlijkheid tot stadsgewest*, Tielt, Lannoo, 1991

UYTVEN (R. van) & CRAB (J.), Het ambachtsaltaar van de brouwers in de St.-Pieterskerk te Leuven, in: *Arca Lovaniensis*, 2, 1973, 303-308

V

V.D.V. (F.), Een geschil tussen het Antwerps kleermakersgild en het oudekleerkopersgilde ten jare 1456, in: *Heemkundig Handboekje voor Antwerpse randgemeenten*, 6, 1958, nr. 3, 8-10

VALVEKENS (P.), Het ambachtswezen en de socio-economische aspecten van de boekverluchting in de Nederlanden, hoofdzakelijk tijdens de tweede helft van de vijftiende eeuw, in: *Ontwikkeling van middeleeuwse handschriften in de Nederlanden. Verslagen van de studiedagen gehouden te Nijmegen, 30-31 maart 1984*, Nijmegen/Grave, Alfa, 1987, 207-214

VANACKER (F.), Verzet van de Aalsterse buildragers tegen de stadhouder in 1649, in: *Land van Aalst*, 8, 1956, 107-114

VANDENABEELE (F.), *De rol van de vrouw in de lakennijverheid gedurende de 13e en de 14e eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1955

VANDENABEELE (M.), *Poorterij en ambachten te Oudenaarde in de XIVe en XVe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1974

VANDENBERGHE (S.), De timmerlieden en de schrijnwerkers en hun voortbrengselen (14de-18de eeuw), in: VANDEWALLE (A.) & MARECHAL (D.) (eds.), *De Brugse Schoenmakers en Timmerlieden. De Ambachten en hun Huizen. 14de-20ste eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 53-62

VANDENBUSSCHE (E.), Les métiers de Bruges. (Etudes statistiques sur les corporations Brugeoises), in: *La Flandre*, 7, 1875, 223-238; 281-290

VANDENPEEREBOOM (A.), Gildes, corps de métiers et serments. Esquisse historique, in: BEMMEL (E. Van)(ed.),

Patria Belgica. Encyclopédie nationale, Deuxième partie; Belgique politique et sociale, 243-279

VANDENPEEREBOOM (A.), La gilde de St. Nicolas à Ypres, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 28, 1876-1877, 25-64

VANDENPEEREBOOM (E.), Recherches sur la draperie et la gilde ou corporation des drapiers d'Ypres, 1282-1545, in: *Annales de la Société historique, archéologique et littéraire de la ville d'Ypres*, 7, 1876, 1-87

VANDERBRUGGE (J.), Uitgetekende meesterproeven van de schrijnwerkers te Antwerpen (1693), te Leuven (1744) en te Mechelen (1781), in: *Antiek*, 22, 1987/88, 227-236

VANDERKINDERE (L.), La question sociale au XIVe siècle, parmi les artisans flamands, in: *Revue de Belgique*, 39, 1878, 278-308

VANDERMEERSCH-LANTMEETERS (E.), *De Oudenaardse zilversmeden en hun werk (16e - 18e eeuw): een proeve van inventaris*, Oudenaarde, Vereniging voor Vreemdelingenverkeer en Monumentenzorg, 1988

VANDERSTRAETEN (C.), Het smedenambacht van Hasselt, in: *Verzamelde Opstellen, uitgegeven door den geschied- en oudheidkundigen studiering van Hasselt*, 6, 1930, 126-140

VANDERSTRAETEN (C.), Het brouwersambacht van Hasselt, in: *Limburg*, 28, 1948, 66-96, 110-120;

- VANDERSTUKKEN (H.), *Bijdrage tot de kennis van het sociaal-ekonomisch leven te Leuven op het einde van het oude regiem (1770-1789)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1957
- VANDERVELDE (J.), *Recherches sur les origines du patriciat bruxellois*, in: *Tablettes du Brabant*, 3, 1958; 4, 1960, 25-40; 23-34
- VANDEVELDE (R.), *Plaisirs et infortunes de nos antiques gildes renaissance*, in: *Annales du Cercle Historique et Archéologique de Renaix*, 1975, 207-237
- VANDEWALLE (A.), *Overzicht van het archief van de bouwvakambachten bewaard op het stadsarchief te Brugge*, in: DEZUTTER (W.) & GOETINCK (M.) (eds.), *Tentoonstelling Op en Om de Bouwwerf. Ambachtswezen. Oud gereedschap*, Brugge, 1975, 27-32
- VANDEWALLE (A.), *Archivalia betreffende het Sint-Janshospitaal en de medische corporaties te Brugge*, in: *Sint-Janshospitaal Brugge 1188-1976. Tentoonstelling georganiseerd door de Commissie van Openbare Onderstand van Brugge, 5 juni - 31 augustus 1976*, Brugge, C.O.O., 1976, 31-39
- VANDEWALLE (A.), *Het librariërgilde te Brugge in zijn vroege periode*, in: LE LOUP (W.) e.a.(eds.), *Vlaamse Kunst op perkament. Handschriften en miniaturen te Brugge van de 12de tot de 16de eeuw*, Brugge, 1981, 39-43
- VANDEWALLE (A.), *Schippers, scheepsbouwers en havenarbeiders, in Brugge en de Zee*, Antwerpen, Mercatorfonds, 1982, 99-118
- VANDEWALLE (A.), *De Brugse schoenmakers en timmerlieden in het ambachtswezen (13e-19e eeuw)*, in: VANDEWALLE (A.) & MARECHAL (D.) (eds.), *De Brugse schoenmakers en timmerlieden. De ambachten en hun huizen. 14e-20e eeuw*, Brugge, Kredietbank, 1985, 5-14
- VANDEWALLE (A.), *De Brugse biervoerders en de aksijnskontrolle (eind 15e-17e eeuw)*, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 120, 1985, 65-89
- VANDEWALLE (A.), *Brugse ambachten in documenten. De schoenmakers, timmerlieden en schrijnwerkers (14e-18e eeuw)*, Brugge, Stad Brugge, 1985
- VANDEWALLE (A.), *De ambachten van de houtbewerking te Brugge in het ancien regime*, in: *Uit het goede hout. Tentoonstelling 9-24 september*, Brugge, 1989, 11-14
- VANDEWALLE (A.), *De ambachten betrokken bij de wijnhandel in de late middeleeuwen. Een voorbeeld: Brugge*, Brussel, Van Rank tot Drank, catalogus tentoonstelling ASLK, 1990, 192-198
- VANDEWIELE (L.), *De apotheek en de apothekers van het Sint-Janshospitaal te Brugge*, in: *Sint-Janshospitaal Brugge 1188-1976. Tentoonstelling georganiseerd door de Commissie van Openbare Onderstand van Brugge, 5 juni - 31 augustus 1976*, Brugge, C.O.O., 1976, 141-167

VANDEWIELE (L.), *Geschiedenis van de farmacie in België: met een inleiding tot de algemene geschiedenis van de farmacie*, Beveren, Orion, 1981

VANGASSEN (H.), Het ambacht der blauwververs en garentwijnders te Aalst in de XVIIIe eeuw, in: *Land van Aalst*, 8, 1956, 164-169

VANHOUTRYVE (A.), Ambacht der "Toebacqvercoopers" te Brugge, in: *Vlaamse Stam*, 4, 1968, 337-342

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugs stadsofficie der "Buerdenaers" of manddragers, in: *Vlaamse Stam*, 5, 1969, 136

VANHOUTRYVE (A.), *De vishandel en het visambacht te Brugge tot op het einde van het oud regiem*, Sint Andries-Brugge, Heemkundige Kring M. Van Copenolle, 1975

VANHOUTRYVE (A.), De erfelijkheid in het Brugse visambacht, in: *Vlaamse Stam*, 15, 1979, 140-144

VANHOUTRYVE (A.), De "rykenpynners", in: *'t Schrijverke*, 8, 1979, 6

VANHOUTRYVE (A.), De handschoenmakers of "meulenmeerschers", in: *'t Schrijverke*, 8, 1979, 7

VANHOUTRYVE (A.), Het ambacht van de Brugse "cordewaniërs", in: *Gedenkboek Michiel Mispelon*, Kortemark-Handzame, 1982, 497-516

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugse ambacht van de "Wielwerkers" of "Wagenmakers", in: *Brugge die Scone*, 3, 1982, 3

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugs

ambacht der "Toubacqvercoopers", in: *Brugge die Scone*, 4, 1983, 16

VANHOUTRYVE (A.), Wijntappers en wijnspuwers, in: *Brugge die Scone*, 4, 1983, 7

VANHOUTRYVE (A.), Het ambacht van de Brugse kaarsgieters, in: *Brugge die Scone*, 5, 1984, nr. 4; 6, 1985, 4 en 4-5

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugse ambacht der "Toubacqvercoopers", in: *Brugge die Scone*, 9, 1988, nr. 3, 7

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugse ambacht van de handschoenmakers of "meulenmeerschers", in: *Brugge die Scone*, 11, 1990, nr. 3, 10-11

VANHOUTRYVE (A.), Vis en visverkoop in het middeleeuwse Brugge, in: *Brugge die Scone*, 13, 1992, nr. 3, 14-15

VANHOUTRYVE (A.), Vis en visverkoop te Brugge. Het Brugse stadsofficie van de "Buerdenaers", in: *Brugge die Scone*, 14, 1993, nr. 2, 12-12

VANHOUTRYVE (A.), Het Brugs ambacht van de "Keersghieters", in: *Brugge die Scone*, 16, 1995, nr. 4, 13-15

VANHULLE (A.), De Wollekammers en de Gilde van de H. Blasius op Sint-Anna, in: *'t Schrijverke*, 23, 1994, nr. 5, 4-12

VANHULLE (A.), Van de ambachten te Brugge, in: *'t Schrijverke*, 24, 1995, nr. 3, 5-12

VANMARCKE (A.), De vrije brouwers te Menen in de 16de en 17de eeuw, in: *Jaarboek van de Heemkundige Kring A. Rembry-Barth te Menen*, 1, 1972, 29-42

- VANNERUS (J.), De Keure der Wollewevers van Diest van 1333, in: *Verlagen en mededeelingen der Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde*, 1906, 677-702
- VANNERUS (J.), Documents concernant le Tiers-Ordre à Anvers et ses rapports avec l'industrie drapière (1296-1572), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 89, 1910, 471-672
- VANROOSE (M.), Twee onbekende 15e-eeuwse documenten in verband met de Brugse "beildesnidders", in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 110, 1973, 168-177
- VANSTEENKISTE (R.), *Geschiedenis van Meenen, volgens de "Histoire de Menin" van Dr. Rembry-Barth*, Menen, J. Deleu, 1950
- VANWELDEN (M.), *Het tapijtweversambacht te Oudenaarde, 1441-1772*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1978
- VANWELDEN (M.), *Het tapijtweversambacht te Oudenaarde, 1441-1772*, Oudenaarde, Stadsarchief-V.V.V.M., 1979
- VANWITTENBERGH (J.), De ambachtsordonnantie van de timmerlieden te Diest (1679), in: *Arca Lovaniensis*, 2, 1973, 221-233
- VANWITTENBERGH (J.), De Brusselse edelsmeden en hun werken tijdens de periode 1566-1610, in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 1, 1984, 153-182
- VARENBERGH (E.), De Sint-Eloyscapelle te Gent en het smedersambacht, in: *Vlaamse School*, 24, 1878, 36-38
- VASTESAEGER (S.), *Vrouwen in ambachten in Brussel in de achttiende eeuw*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1998
- VELDE (A. Van de), Metsers en proefstukken, in: *Kunst. Maandblad voor kunst en letteren*, 7, 1903, 33-36
- VELDE (A. Van de), De proefstukken der Brugsche beeldsnijders, in: *Kunst. Maandblad voor kunst en letteren*, 8, 1904, 94
- VELDE (A. Van de), De Unie der Ambachten, in: *Kunst. Maandblad voor kunst en letteren*, 8, 1904; 9, 1905, 97-99, 105-108, 118-122
- VELDE (A. Van de), *Het schildersgild te Brugge of de Unie der Ambachten van de beeldmaekers, huisscrivers, cleerscrivers, zadelaars; gareelmakers, boomhouwers, glazemakers en spiegelmakers van de XIVe tot de XIXe eeuw*, Brugge, A. Van Mullem, 1905
- VELDE (A. Van de), *Het ambacht der stoeldraaiers, zeef- en waslichtmakers te Brugge*, Brugge, L. De Plancke, 1909
- VELDE (A. Van de), *De ambachten van de timmerlieden en schrijnwerkers te Brugge, hun wetten, hun geschillen en hun gewrochten van de XIVe tot de XIXe eeuw*, Gent, Siffer, 1909

- VELDE (A. Van de), Het kuipersambacht te Brugge, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 1911
- VELDE (A. Van de), *Het kuipersambacht te Brugge historisch beschouwd*, Brugge, L. De Plancke, 1911
- VELDE (A. Van de), *Het bouwvak. Losse bladen over oude Brugse ambachten*, s.l., s.d. [1914]
- VELDE (A. Van de), *De arbeidersofficiën der stad Brugge*, s.l., s.d. (overdruk)
- VELDE (A. Van de), *Losse bladen over de Brugsche ambachten. De boog-, schachten- en lanternemakers*, s.l., s.d.
- VELDE (A. Van de), *Het zagersambacht te Brugge*, s.l., s.d.
- VELDE (A. Van de), *Vanden Ledere: het huidenvettersambacht te Brugge*, s.l., s.d. (overdrukken uit Brugse handelsblad)
- VELDE (H. van de), *Het Oudenaarsche door de eeuwen heen*, Leupegem, Drukkerij Vandevælde, 1946
- VELDE (J. van de), Histoire de l'origine des progrès, de la splendeur et de la décadence des manufactures, in: *La Flandre*, 15, 1884, 5-30, 77-118, 180-212, 300-341
- VEN (R. van de), Vreemde beeldsnijders werkzaam te Diest gedurende de XVe en XVIe eeuw, in: *Meer Schoonheid*, 1974, 159-163
- VEN (R. Van de), Twee ordonnanties van het Diestse stadsbestuur betreffende de smedenambacht (1456-1465), in: *Brabantse Folklore*, 261-262, 1989, 175-177
- VERACHTER (F.), *Geschied- en tijdkundig naem-register van de goede mannen van het boek-bindersambacht binnen Antwerpen van 1398 tot 1830*, Wildert, 1993
- VERBEEK (A.), *De sociale toestand te Mechelen onder Maria-Theresia en Jozef II (1748-1795)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970
- VERBEEMEN (J.), De oorsprong der koperindustrie te Mechelen, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 55, 1951, 150-153
- VERBEEMEN (J.), De Mechelse economie rond 1740, in: *Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore*, 19, 1956, 79-86
- VERBIEST (F.), Akkoord betreffende het loon der volders, 1317, in: *Taxandria*, 15, 1949, 29-34
- VERBIEST (L.), La draperie d'Ath, des origines au XVIII siècle, in: *Annales du Cercle royal archéologique d'Ath et de la région*, 29, 1943, 1-104
- VERBIST (R.), *Molens en molenaars in de vrijheid van Antwerpen 1542-1794, sociaal-economische aspecten*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1999
- VERBRUGGEN (J.), Beschouwingen over 1302, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 93, 1956, 38-53

- VERBRUGGEN (J.), De getalsterkte van de ambachten in het Brugse gemeenteleger (1297-1340), in: *Belgisch Tijdschrift voor Militaire Geschiedenis*, 25, 1984, 461-480
- VERCAUTEREN (D.), *Peilingen naar het belang van de Mechelse bierindustrie in het Ancien Régime. Bijlagen en grafieken*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1983
- VERCAUTEREN (F.), *Luttes sociales à Liège. (XIIIe et XIVe siècles)*, Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1943
- VERCAUTEREN (F.), Marchands et bourgeois dans le pays mosan au XIe et XIIe siècles, in: *Etudes sur l'histoire du pays mosan au Moyen Age*, Bruxelles, La Renaissance du Livre, 1958, 655-672
- VERELLEN (J.), Het St.-Josephs-ambacht, 1674, in: *Kempisch land*, 87, 1950 (overdruk)
- VERELLEN (J.), Lakennijverheid en lakenhandel van Herentals in de XIVe, XVe en XVIe eeuw, in: *Taxandria*, 27, 1955, 118-180
- VERELLEN (J.), Linnennijverheid te Herentals vooral in de XVIe eeuw, in: *Taxandria*, 29, 1957, 3-19
- VERHAEGEN (H.), Enkele juridische aspecten in verband met de instellingen in de stad Herentals gedurende de Middeleeuwen en het Ancien Régime, in: *Anciens Pays et Assemblées d'Etats*, 62, 1973, 105-149
- VERHAEGHE (J.), 150 jaar Oostendse herbergen en brouwerijen 1635-1796, in: *De Plate*, 24, 1995, 5-8; 46-51; 78-82
- VERHAVERT (J.), *Het ambachtswezen te Leuven tot circa 1500*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1937
- VERHAVERT (J.), De verhouding tussen stad en ambacht tot ca. 1500, in: *Handelingen van de Vlaamse Filologencongressen*, 14, 1938, 35-38
- VERHAVERT (J.), Het ambachtswezen en de geleide economie te Leuven tot ca. 1500, in: *Jaarboek van het congres van het oudheid- en geschiedkundig verbond van België*, 31, 1938, 49-50
- VERHAVERT (J.), *Het ambachtswezen te Leuven*, Leuven, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1939
- VERHAVERT (J.), Het ambachtswezen en de gevoerde economie te Leuven tot circa 1500, in: *Historisch Tijdschrift*, 18, 1, 1939, 36-55
- VERHAVERT (J.), *Het ambachtswezen te Leuven*, Leuven, Universiteitsbibliotheek, 1940
- VERHAVERT (J.), Ons corporatief verleden, in: *Volk en cultuur*, 1, 1941 (nr 23), 2-4
- VERHE-VERKEIN (H.), De nieuwe nijverheden te Gent in de 17e en 18e eeuw, in: *Gentse handelingen*, 1, 1944, 205-222
- VERHEYDEN (P.), Aanstelling van Gentse drukkers en boekverkoopers in de XVIIe eeuw, in: *Tijdschrift voor Boek- en Bibliotheekwezen*, 7, 1905, 278-288

VERHEYDEN (P.), Mechelse boekbinders in de 14e, 15e en 16e eeuw, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 15, 1905, 265-288

VERHULST (A.), De inlandse wol in de textielnijverheid van de Nederlanden van de 12e tot de 17e eeuw: productie, handel en verwerking, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis der Nederlanden*, 85, 1970, 6-18

VERHULST (A.), La laine indigène dans les anciens Pays-Bas entre le XIIe et le XVIIe siècle, in: *Revue historique*, 96, 1972, 281-322

VERHULST (P.), *Précis historique des troubles de Bruxelles en 1718*, Bruxelles, Lejeune, 1832

VERHULST (P.), Mort d'Anneessens, in: *Bulletin du comité de la Flandre occidentale*, 1911, 173-175

VERHULST (T.), *De Mechelse textielnijverheid tijdens het Oostenrijkse en Franse bewind (1748-1814). Constante en veranderingen*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1990

VERKEYN (H.), *De nieuwe nijverheden te Gent in de XVIIe en de XVIIIe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943

VERLINDEN (C.), L'organisation du travail et de la production à Thuin et dans l'Entre-Sambre-et-Meuse liégeoise sous l'ancien régime et principalement de la draperie, in: *Bulletin de l'Institut archéologique liégeois*, 58, 1934, 5-40

VERLINDEN (C.), Aspects de la production, du commerce et de la consommation des draps flamands au moyen âge, in: SPALLANZANI (M.) (ed.), *Produzione, commercio e consumo dei panni di lana. Atti della "seconda settimana di studio" (10-16 aprile 1970)*, Istituto Internazionale di Storia Economica "F. Datini" Prato, Firenze, 1976, 99-112

VERMAUT (J.), De wolkammers te Brugge. Hun aandeel in de sociale beroeringen tijdens de 17e en 18e eeuw, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 98, 1961, 5-47

VERMAUT (J.), Schets van de Brugse textielnijverheid tot omstreeks 1800, in: *Gidsenkring*, 5, 1967, 25-34

VERMAUT (J.), *De textielnijverheid in Brugge en op het platteland in westelijk Vlaanderen vóór 1800. Konjunctuurverloop, organisatie en sociale verhoudingen*, Gent, onuitgegeven doctoraatsproefschrift, 1974

VERMAUT (J.), Nieuwe gegevens over het industrieel verleden van Roeselare en omgeving (1350-1800), in: *Rollariensia. Jaarboek van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Roeselare en omgeving*, 6, 1974, 134-182

VERMAUT (J.), De textielnijverheid in Brugge en op het platteland in westelijk Vlaanderen voor 1800. Konjunctuurverloop, organisatie en sociale verhoudingen, in: *Bulletin van het O.S.G.G. Oudstudenten in de*

Geschiedenis van de R.U.G., 24, 1974, 135-144

VERMAUT (J.), Vijf variaties op het thema "De Belgische vlasnijverheid", in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 113, 1976, 183-227

VERMAUT (J.), Structural transformation in a textile centre: Bruges from the sixteenth to the nineteenth century, in: WEE (H. Van der) (ed.), *The rise and decline of urban industries in Italy and in the Low Countries (late middle ages - early modern times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 187-205

VERMEERSCH (V.), Het huidevettershuis, in: *Brugge's Kunstbezit*, 2, 1973, 37

VERMEERSCH (V.), *Zilver en Wandtapijten*, Brugge, Gruuthusemuseum Brugge, 1980,

VERMEERSCH (V.), *Gilden en ambachten*, Brugge, De Vrienden van de stedelijke Musea Brugge, 1988,

VERMEIR (H.), De folklore der ambachten, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 9, 1926, 8-12

VERMEIREN (A.), Het kleermakersambt, in: *Volk aan den Arbeid*, 2, 1943, nr. 8, 2

VERMEIREN-VANWELDEN (M.), De financiële positie van de tapijtwevers: hun beleggingspolitiek, in: *Handelingen van de geschied- en oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 20, 1983, 94-101

VERNAEVE (W.), Nopende het bier, in: *Alostana*, 1, 1978, 148-164

VERNIERS (L.), *Un millénaire d'histoire de Bruxelles. Depuis les origines jusqu'en 1830*, Bruxelles, 1965

VERNIMME (N.), *Het librariërs-gilde te Brugge. Een sociaal-culturele studie*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995

VERNIMMEN (P.), De klokkengieters van Aarschot, in: *Jaarboek van de geschied- en oudheidkundige kring van Leuven en omgeving*, 22, 1982, 57-75

VERRELST (W.), *Aspekten van het sociaal-ekonomisch leven te Herentals van ca. 1600 tot ca. 1713*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1958

VERRELST (W.), Het ambachtswezen te Herentals in de XVIIe eeuw, in: *Noordgouw*, 3, 1963, 15-48

VERRELST (W.), De neringen in Herentals in de XVIIe eeuw, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 46, 1963, 5-64

VERRIEST (L.), *Les luttes sociales et le contrat d'apprentissage à Tournai jusqu'en 1424*, Bruxelles, 1912

VERRIEST (L.), Comment les Athois défendaient leurs vieux privilèges au XVIIe et XVIIIe siècles, in: *Annales du Cercle royal archéologique d'Ath et de la région*, 28, 1942, 1-58

VERRIEST (L.), Les bouchers d'Ath et leur charte de confrérie (1437), in:

Annales du Cercle royal archéologique d'Ath et de la région, 28, 1942, 75-110

VERRIEST (L.), La draperie d'Ath, des origines au XVIIIe siècle, in: *Annales du Cercle royal archéologique d'Ath et de la région*, 29, 1943, 1-104

VERRIEST (L.), Feuilletts d'histoire athoise, in: *Annales du Cercle royal archéologique d'Ath et de sa région*, 31, 1946, 107-133

VERROKEN (E.), Gentse tapijtwevers en het begin van de Oudenaardse tapijtnijverheid 1350-1500, in: *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde van zijn Kastelnij en van den Lande tusschen Maercke en Ronne*, 36, 1999, 67-87

VERSCHELDE (C.), Les anciens architectes de Bruges, avec planches représentant les principales constructions qu'ils ont exécutées en cette ville, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 23, 1871, 17-152

VERSTREYDEN (R.), Ambachtsbrieven van Herenthals, in: *Taxandria*, 10, 1913, 240-256

VERSTREYDEN (R.), Ambachtsbrieven van Herenthals, in: *Taxandria*, 13, 1921, 9-25

VERSYD (J.), De tapijtwevers, in: *Flandria Nostra*, t.II, Antwerpen, 1957, 323-341

VERTESSEN (P.), *Het ambachtswezen te Tienen*, "Tienen" [=Leuven], onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1943

VERVAET (E.), Les corporations anversoises à travers les siècles, in: *Lloyd anversois*, 90, 1947, 1-5

VERVAET (J.), Catalogus van de altaarstukken van gilden en ambachten uit de Onze-Lieve-Vrouwekerk van Antwerpen en bewaard in het Koninklijk Museum, in: *Jaarboek Koninklijk Museum voor Schone Kunsten*, 1976, 197-244

VIAENE (A.), Neringen en stadsofficiën te Kortrijk, in: *Handelingen van de geschied- en oudheidkundigen kring van Kortrijk*, 11, 1932, 154-163

VIAENE (A.), De keerse van de leertouwers te Kortrijk, in: *Biekorf*, 42, 1936, 166-167

VIAENE (A.), Jan Breidel en zijn "kloecke daden" in een Nieuwjaarwens van het Vleesambacht. Brugge 1788, in: *Biekorf*, 57, 1956, 193-199

VIAENE (A.), Handel en nijverheid te Kortrijk in 1764, in: *De Leiegouw*, 2, 1960, 95-107

VIAENE (A.), Handel en nijverheid te Menen in 1770-1780, in: *De Leiegouw*, 2, 1960, 237-251

VIAENE (A.), Oude drukkers in andere Westvlaamse steden, in: *Westvlaanderen*, 9, 1960, 164-169

VIAENE (A.), Medewerking van de ambachten aan de jubelprocessie van het H. Bloed. Brugge 1749, in: *Biekorf*, 66, 1965, 165, 242

- VIAENE (A.), Goud- en zilversmeden in Brugge gedurende de periode 1320-1520, in: *Biekorf*, 70, 1969, 65-70
- VIGNE (F. de), Eenige vragen (metsers-ambacht), in: *Taelverbond*, 1, 1854, 206-207
- VIGNE (F. de), *Recherches historiques sur les costumes civils et militaires des gildes et des corporations de métier*, Gand, F. & E. Gijsselinck, 1857
- VIGNE (F. de), *Moeurs et usages des corporations de métiers*, Gand, De Busscher, 1857
- VINCENT (A.), La typographie bruxelloise au XVIIe et au XVIIIe siècles, in: *Histoire du livre et de l'imprimerie des origines à nos jours*, Bruxelles, t. 2, 1924
- VINCENT (J.B.), Essai sur l'histoire de l'imprimerie en Belgique, 15e-18e siècle, in: *Bibliophile belge*, 15, 1859; 16, 1860; 18, 1862, 153-175; 97-109; 229-255
- VINCENT (J.B.), *Essai sur l'histoire de l'imprimerie en Belgique, 15e-18e siècle*, Bruxelles, 1867
- VISART DE BOCARME (A.), Les jetons de la chambre des courtiers et de la chambre de commerce de Bruges, in: *Revue belge de numismatique*, 1914, 1-50
- VLAMINCK (M. de), *Het ambachtswezen te Mechelen tot omstreeks 1500*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1965
- VLIEGHER (L. de), De beeldhouwers Pepers in geschil met het ambacht der metselaars Brugge, 1779-1781, in: *Biekorf*, 56, 1955, 101-105
- VLIEGHER (L. de), Problemen betreffende XVIIIe- eeuwse Brugse beeldhouwers, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 95, 1958, 64-72
- VLIEGHER (L. de), Medewerking van de ambachten aan de jubelprocessie van het H. Bloed te Brugge in 1748, in: *Biekorf*, 66, 1965, 165-171, 242-247
- VOCHT (A.M. de), Het Gentse antwoord op de armoede: de sociale instellingen van wevers en volders te Gent in de late middeleeuwen, in: *Annalen van de Belgische Vereniging voor hospitaal-geschiedenis*, 19, 1981, 3-32
- VOET (J.), Het vleeschhouwershuis en -ambacht, in: *Bulletijn van het Comité der briefwisselende leden van de Koninklijke Commissie van Monumenten*, 1, 1911, 33-35
- VOET (L.), *Sociale en politieke conflicten in het veertiende eeuwse Vlaanderen. Van de Guldesporenslag tot Filips van Artevelde*, Gent, Het Licht, 1947,
- VOISIN (J.), Notice sur la corporation des Haute-lissiers, à Tournai, in: *Bulletin de la Société historique et littéraire de Tournai*, 9, 1863 (overdruk)
- VOISIN (J.), Le plus ancien règlement concernant la corporation des Haute-Lissiers de la ville de Tournay, in: *Bulletin de la Société historique et littéraire de Tournai*, 10, 1865, 10-15

VOS (E. De), Het kuipersambacht te Brugge, in: *Biekorf*, 12, 1901; 13, 1902; 14, 1903, 265-271, 326-330, 360-366

VROEDE (P. de), Een rolle van het hui-devettersambacht (anno 1382), in: *Mechelse Bijdragen*, 10, 1943, 74-86

VROEDE (P. de), Mogen de Mechelse kramers boeken verkopen? (18e eeuw), in: *De Gulden Passer*, 26, 1948, 106-123

VYVERE (P. Vande), Den Boeck vande neerynghe van de Cruythalle der stede van Brugge, in: *Pharmaceutisch Tijdschrift*, 5, 1927, 1, 65

W

WAESBERGHE (W. van), *De nieuwe textielnijverheden te Brugge en hun reglementering (einde 15e-16e eeuw)*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1961

WAESBERGHE (W. van), De reglementering van de traditionele Brugse textielambachten in de 15e en 16e eeuw, in: *Appeltjes van het Meetjesland*, 20, 1969, 157-173

WAESBERGHE (W. van), De invoering van de nieuwe textielnijverheden te Brugge en hun reglementering (einde 15e-16e eeuw), in: *Appeltjes van het Meetjesland*, 20, 1969, 218-238

WAESBERGHE (W. van), De invoering van de Belse draperie te Brugge tijdens

het Calvinistische bewind en verdere evolutie, in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 109, 1972, 28-50

WALCKIERS (B.), Extraits du registre d'inscription au métier des meuniers Bruxellois, in: *Le Parchemin*, 55, 1990, 36-41

WALLE (A.L.J. van), *Het bouwbedrijf in de Lage Landen tijdens de middel-eeuwen*, Antwerpen, De Nederlandse Boekhandel, 1959

WARMOES (I.), *Het volksonderwijs te Brugge (XVIIIde eeuw)*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1962

WARSAGE (R. de), *Analyse des chartes et privilèges des XXXII bons métiers de la ville, cité et banlieu de Liège*, Wetteren, Imprimerie De Meester, 1933

WARSAGE (R. de), Les bons-métiers Liégeois, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 21, 1933; 22, 1934, 171-234; 266-272

WARSAGE (R. de), Nos XXXII bons métiers liégeois, in: *Bulletin de la Société Royale Le Vieux-Liège*, 1, 1932-1935, 67-69; 89-92; 101-105, 122-125, 137-139, 154-157, 171-172, 183-187, 202-220, 233-238, 266-269, 281-282, 316-317 en 344-346

WATELET (Dom), *Orfèvreries et dinanderies*, in: *Visages du Namurois*, 1953, 12-15

WAUTERS (A.), *La Belgique ancienne et moderne. Géographie et histoire des*

- communes Belges. Arrondissement de Louvain. Ville de Tirlemont, Bruxelles, 1874*
- WAUTERS (A.), *Les tapisseries bruxelloises. Essai historique sur les tapisseries et les tapissiers de haute- et de basse-lice de Bruxelles, Bruxelles, 1878*
- WAUTERS (A.), *Liste chronologique des doyens des corps de métiers de Bruxelles de 1696 à 1795, dressée d'après des documents inédits, Bruxelles, Baertsoen, 1888*
- WAUTERS (A.), Les fondeurs de cuivre à Bruxelles aux XVe et XVIe siècles, in: *Bulletin de l'Académie Royale de Belgique*, 30, 1895, 627-668
- WAUTERS (J.), Tiensche tingietersgilde, in: *Thiunas*, 13, 1939, nr. 1-2 1-15;nr 3-4 (1-8)
- WAUTERS (K.), *Bijdrage tot de sociale geschiedenis van het Leuvense ambachtelijke milieu. De hoveniers, fruiteniers en mandenmakers (1700-1795)*, Leuven, onuitgegeven licenti-aatsverhandeling, 1984
- WAUTHIER (J.), Les neuf nations, in: *Anderlechtensia*, 52, 1989, 12-16
- WEALE (J.), Inventaire des chartes et documents appartenant aux archives de la corporation de St. Luc et St. Eloi à Brugges, in: *Le Beffroi*, 1, 1863, 112-118, 145-152, 201-222
- WEALE (J.), Inventaire des chartes et documents appartenant aux archives de la corporation de St. Luc et St. Eloi à Brugges, in: *Le Beffroi*, 2, 1864, 241-263
- WEALE (J.), Inventaire du mobilier de la corporation des tanneurs de Bruges, in: *Le Beffroi*, 2, 1864, 264
- WEE (H. van der), Het sociaal-economische leven te Lier in de Middeleeuwen, in: *'t Land van Rijen*, 2, 1952, 49-59, 124-135, 156-166
- WEE (H. van der), Het sociaal-economische leven te Lier in de Middeleeuwen. Annex: de ambachten en de militaire organisatie der stad, in: *'t Land van Rijen*, 3, 1953, 30-34
- WEE (H. van der), Lier in het economische-historisch perspectief, in: *'t Land van Rijen*, 6, 1956, 49-60
- WEE (H. van der), De Lierse stadseconomie tijdens de veertiende en voor de vijftiende eeuw, in: *'t Land van Rijen*, 15, 1965, 161-177
- WEE (H. van der), De Lierse stadseconomie tijdens de veertiende en voor de vijftiende eeuw, in: *'t Land van Rijen*, 16, 1966, 28-37
- WEE (H. van der), *Historische aspecten van de economische groei. Tien studies over de economische ontwikkeling van West-Europa en van de Nederlanden in het bijzonder. 12e-19e eeuw*, Antwerpen-Utrecht, Mens en Welvaart, 1972
- WEE (H. van der), Van Brussels laken tot Brussels porselein. Structurele factoren in de industriële ontwikkeling van de Nederlanden. XIde tot de XIXde eeuw, in: *Eigen Schoon en de Brabander*, 57, 1974, 1-9

WEE (H. van der), De industriële ontwikkeling in de Nederlanden tijdens de 17de-18de eeuw, in: *Academica Analecta, Mededelingen van de Koninklijke Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der Letteren*, 1984, 57-77

WEE (H. van der), Industrial dynamics and the process of urbanization and deurbanization in the Low Countries from the late middle ages to the eighteenth century. A synthesis, in: WEE (H. van der) (ed.), *The rise and decline of urban industries in Italy and in the Low Countries (late middle ages - early modern times)*, Leuven, Leuven University Press, 1988, 307-381

WEE (H. van der), *The Low Countries in the early modern period*, Aldershot, Variorum, 1994

WEE (H. van der) & LENS (A.), Het Lierse borduurwerk in het bloeitijdperk (XVIe eeuw), in: *'t Land van Rijen*, 7, 1957, 10-24, 53-78

WEE (H. van der) & MINGROOT (E. van), Een basisdocument voor de wordingsgeschiedenis van het gilde- en ambachtswezen in Brabant tijdens de middeleeuwen: het Lierse "ouden gulden charter" van 1275, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 59, 1976, 123-144

WEE (R. van der), Historisch Overzicht der Schoennijverheid te Lier, in: *De Lierse Gids*, 1953, 2-7

WEE (R. van der), Historische achtergrond van de Lierse schoennijverheid, in: *'t Land van Rijen*, 4, 1954, 3-12

WEGHE (E. Van de), *Het Gentse meer-seniersambacht, 1540-1795*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995

WEINBERGER (Y.), *Sociaal-ekonomische structuren te Aalst in de XVe eeuw*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1974

WELLENS (R.), La révolte brugeoise de 1488, in: *Handelingen van de "Société d' Emulation" te Brugge*, 102, 1965, 5-52

WERVEKE (H. van), *Ambachten en erfelijkheid*, Antwerpen-Brussel-Gent-Leuven, Standaard-Boekhandel, 1942

WERVEKE (H. van), De medezeggen-schap van de knapen (gezellen) in de middeleeuwse ambachten, in: *Mededelingen van de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Wetenschappen, Letteren en Schone Kunsten van België, Klasse der letteren*, 5, 1943 (overdruk)

WERVEKE (H. van), L'origine des corporations de métiers. A propos d'un livre récent, in: *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 23, 1944, 506-515

WERVEKE (H. van), *Gand. Esquisse d'histoire sociale*, Bruxelles, Renaissance du Livre, 1946

WERVEKE (H. van), *De koopman-ondernemer en de ondernemer in de Vlaamsche lakennijverheid van de middeleeuwen*, Antwerpen, Standaard-Boekhandel; Utrecht, W. De Haan, 1946

- WERVEKE (H. van), *Gent. Schets van een sociale geschiedenis*, Gent, Rombout-Fecheyr, 1947
- WERVEKE (H. van), *De omvang van de Ieperse lakenproductie in de veertiende eeuw*, Antwerpen, Standaard-Boekhandel; Utrecht, W. De Haan, 1947
- WERVEKE (H. van), De Gentse Vleeshouwers onder het Oud Regime. Demografische studie over een gesloten en erfelijk ambachtsgild, in: *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 3, 1948, 3-32
- WERVEKE (H. van), L'évolution corporative à Gand du 14e au 18e siècle, in: *Annales du XXXIIIe Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique, Tournai, Société royale d'art et d'archéologie*, 1951, t.II, 363-367
- WERVEKE (H. van), Het ambachtswezen te Gent, in: *Fédération archéologique et historique de Belgique. Annales du 33e congrès. Tournai 1949*, Tournai, 1951, 363-367
- WERVEKE (H. van), Industrial growth in the middle ages: the cloth industry in Flandres, in: *The Economic History Review*, 6, 1954, 237-245
- WERVEKE (H. van), *Miscellanea mediaevalia. Verspreide opstellen over economische en sociale geschiedenis van de middeleeuwen*, Gent, Story-Scientia, 1968
- WERZ (J.), Brabantse metselaars, in: *Ghulden Roos*, 15, 1955, 42-60
- WESEMAEL (M. van), De Gentsche vleeschhouwers aan het woord, figuurlijk maar ook letterlijk gesproken, in: *Ghendtsche Tijdinghen*, 8, 1979, 25-45
- WIELE (J. Van de), *Bier en brouwerijen in het historische Gent*, Gent, 1928
- WIENTZEN (M.), Le métier des tanneurs à Liège aux 17e et 18e siècles, in: *Annales du XXXIIIe Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique. t. II, Tournai, Société Royale d'art et archéologie*, 1951, 368-380
- WIJFFELS (A.), Het schippersbedrijf te Gent eertijds. L'activité des bateliers à Gand dans le passé. The past shipper's trade in Ghent. Die Wirtschaft der Schiffer von Gent in der Vergangenheit, in: *Gent Werkt*, 14, 1971, 84-103
- WILDIERS-VAN DER WEE (K.), De geschiedenis van het Lierse veemarkt-privilegie, in: *'t Land van Rijen*, 17, 1967, 33-52
- WILLEM (C.), *Ambachtelijke zekerheid. Sociale voorzieningen bij negen ambachten in het achttiende-eeuwse Gent*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1995
- WILLEMS (B.), *Het Antwerpse kuipersambacht (1580-1796)*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997
- WILLEMS (B.), Loon naar werken? Sociale mobiliteit in het Antwerpse kuipersambacht (1585-1793), in: *Bijdragen tot de geschiedenis*, 82, 1999, 1-64

- WILLEMS (J.), Over de gilden en ambachten. II. Over de gilden en ambachten in de Brabantsche Kempen. Keurbrief van het ambacht der wollewevers en lakenwevers te Herentals, Anno 1388, in: *Belgisch Museum*, 4, 1840, 72-82
- WILLEMS (J.), L'artisanat de la poterie en pays mosan aux époques romaine et médiévale, in: *Bulletin du Cercle archéologique Hesbaye-Condroz*, 12, 1972, 7-28
- WILLEMS (R.), Het droeve einde van de Ste-Barbaraneringe der tapijtsiers te Oudenaarde, in: *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 15, 1967, 123-126
- WILLEMSSEN (G.), Contribution à l'histoire de l'industrie linière en Flandre au XVIIIe siècle, in: *Annales de la Société d'histoire de Gand*, 7, 1906-7
- WILLEMSSEN (G.), La grève des foulons et des tisserands en 1524-25, et le règlement générale de la draperie malinois de 1544, in: *Bulletin du Cercle Archéologique, Littéraire et Artistique de Malines*, 20, 1910, 115-190
- WILLEMSSEN (G.), La technique et l'organisation de la draperie à Bruges, à Gand et à Malines au milieu du XVIe siècle, in: *Annales de l'Académie royale d'archéologie de Belgique*, 68, 1920; 69, 1921, 5-69, 109-175; 5-74
- WINNENPENINCKX (A.), *Geschiedenis van de Lakennijverheid te Mechelen*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1959
- WINS (P.-A.), *Ville de Mons. L'organisation des métiers et la connétable des boulangers*, Mons, Dequesne-Masquillier, 1894
- WINS (P.-A.), La connétable des boulangers de Mons, in: *Mémoires et publications de la Société des sciences, des arts et des lettres du Hainaut*, 5, 7, 1894, 269-418
- WITTENBERGH (J. Van), De Brusselse edelsmeden en hun werken tijdens de periode 1566-1610, in: *Tijdschrift voor Brusselse Geschiedenis*, 3, 1986, 153-182
- WITTOP KONING (D.), Cosmas en Damianus in de Nederlanden, in: *Scientiarum Historia*, 10, 1968, 8-12
- WOLF (K. De), Van ruimers en beerboeren, in: *Biekorf*, 36, 1930, 123-126
- WOLF (K. de), Van de oude Brugsche bleekers, in: *Biekorf*, 41, 1935, 2-11; 41-51
- WOLF (K. De), *Aspecten van het Brugse ambachtswezen tijdens de tweede helft der XVIIIe eeuw*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1970
- WOLFS (J.), *Het bakkersambacht in Brussel in de Nieuwe Tijden*, Brussel, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1997
- WONTERGHEM (M.-K. van), *De sociaal-economische toestand van de Leuense schepenen van 1378 tot 1406*, Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1955

WYFFELS (C.), *Het ontstaan der ambachten in Vlaanderen en Brabant*, Gent, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1946

WYFFELS (C.), Les corporations flamandes et l'origine des communautés de métiers, in: *Revue du Nord*, 32, 1950, 193-205

WYFFELS (C.), Twee oude Vlaamse ambachtskeuren: de vleeshouwers van Brugge (2 december 1302) en de smeden van Damme (eerste helft 1303), in: *Handelingen van de "Société d'Emulation" te Brugge*, 88, 1950, 93-109

WYFFELS (C.), *Het ontstaan der ambachten in Vlaanderen en Brabant*, Gent, onuitgegeven doctoraatsverhandeling, 1951

WYFFELS (C.), *De oorsprong der ambachten in Vlaanderen en Brabant*, Brussel, Paleis der Academiën, 1951

WYFFELS (C.), L'origine des communautés de métiers en Flandre et en Brabant, in: *Fédération archéologique et historique de Belgique. Annales du XXXIIIe Congrès, Tournai, 4-8 septembre 1949*, t. II, Tournai, 1951, 380-388

WYFFELS (C.), Documents relatifs à l'industrie drapière de Tournai au moyen âge, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 156, 1990, 211-283

WYMANS (G.), Médecins et médecins en Hainaut au début du XVe siècle,

in: *Annales du Cercle archéologique de Canton de Soignies*, 19, 1960, 58-69

WYMANS (G.), Les orfèvres de Mons et leurs premiers statuts de métier (1258-1415), in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 129, 1963, 187-226

WYMANS (G.), Origine et croissance des connétablies de métiers à Mons (XIIIe-XIVe siècle), in: *Archives et Bibliothèques de Belgique*, 36, 1965, 15-34

WYTSMAN (K.), *Notice historique sur la ville de Dendermonde*, Gent, De Busscher, 1849

X

XHAYET (G.), Le rôle politique des métiers liégeois à la fin du moyen âge, in: LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.)(eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 361-378

Y

YANS (M.), Métiers et bienfaisance publique à Liège, in: *Annales du XXXIIIe Congrès de la Fédération archéologique et historique de Belgique*.

t. II, *Tournai, Société Royale d'art et archéologie*, 1951, 389-399

YANS (M.), Contribution à l'histoire économique liégeoise du XVIIIe siècle? Note sur la batellerie Mosane dans la seconde moitié du XVIIIe siècle - Note du droit commercial, in: *La Vie Wallonne*, 32, 1958, 256-265

YANS (M.)(ed.), *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. X.: Les porteurs*, Liège, Editions de la commission communale de l'histoire de l'ancien pays de Liège, 1943,

YANTE (J.-M.), La draperie à Arlon et dans les campagnes de la prévoté du XIVe siècle au milieu du XVIe siècle, in: *Bulletin trimestriel de l'Institut archéologique du Luxembourg*, 56, 1980, 13-36

YANTE (J.-M.), Les métiers dans le pays de Luxembourg-Chiny, in: LAMBRECHTS (P.) & SOSSON (J.-P.)(eds.), *Les métiers au moyen âge. Aspects économiques et sociaux. Actes du Colloque international de Louvain-la-Neuve. 7-9 octobre 1993*, Louvain-la-Neuve, 1994, 379-423

YERNAUX (J.), *La chaussure à travers les âges*, Bruxelles, A. Bieleveld, 1929

Z

ZELLIEN (A.), *Sociale studie van de leden van het plafonneerders- en strodekkersambacht te Leuven in de 18e*

eeuw (1700-1795), Leuven, onuitgegeven licentiaatsverhandeling, 1982

ZUYLEN VAN NYEVELT (A. van), Les jaugeurs de vin, in: *Bulletin du cercle historique et archéologique de Courtrai*, 7, 1909-1910, 182-186

—, Métier des draps, coutils, in: *Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout*, Turnhout, Brepols, 1850, 39-44

—, Extrait uit het reglement en de ordonnantie voor de tijckenatie, in: *Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout*, Turnhout, Brepols, 1852, 63-68

—, Twee penningen van Antwerpsche gilden, in: *De Vlaemsche Rederyker*, 10, nr. 19, 1853, 27-29

—, Vonnis door de schepenen van Gend tussen de bakkers der genoemde stad, eischers, ter eene zijde, en de stad Sluis, verweerster ter anderen zijde, nopens het recht van den meelaccijns, den 30 mei 1424, in: *Bijdragen tot de Oudheidkunde en Geschiedenis inzonderheid van Zeeuws-Vlaanderen*, 4, 1859, 366-374

—, *Reglement van de maatschappij der timmerlieden en schrijnwerkers gesticht binnen de stad Brugge, ten jare 1753*, Brugge, Fockenier, 1859

—, Het schippersambacht te Mechelen, in: *Vlaamsche School*, 10, 1864, 94-96

—, Règlement des drapiers, 1375, in: *Bulletin de la Commission Royale d'Histoire - Handelingen van de*

- Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 7, 1865, 221-224
- , Het ambacht der kleermakers van Brugge, in: *Rond den Heerd*, 1, 1866, 376-377
- , Het ambacht der vrije schippers te Brugge, in: *Rond den Heerd*, 1, 1866, 401-402
- , De vrije viskopers te Brugge, in: *Rond den Heerd*, 2, 1867, 28
- , Het ambacht der Brugsche timmerlieden, in: *Rond den Heerd*, 2, 1867, 122-123
- , Het ambacht der kuipers te Brugge, in: *Rond den Heerd*, 2, 1867, 341, 359
- , Lijst der meesters van desen ambachte der tijckenatie, 1768, in: *Verslag over het bestuur en den toestand der zaken van de stad Turnhout*, Turnhout, Brepols, 1869, 89-92
- , Eene baldadigheid van het smedersambacht van Leuven, 1758, in: *Vlaamsche School*, 23, 1877, 113-115
- , Het smedersambacht, in: *De Belgische illustratie*, 11, 1879, 198
- , *Notice des archives des anciennes corporations de métier déposées aux archives communales de Mons*, Mons, 1882
- , Hoogstraten Charters. Jan II van Cuyck, heer van Hoogstraten, bekrachtigt de instelling van het ambacht der wolleweverijen te Hoogstraten, 1339, Augustus, in: *Kempisch Museum*, 1, 1890, 118-119
- , Over de gilden en ambachten, in: *Vlaamse Patriot*, 4, 1891, 112-113
- , Een klein referendum te Gent in 1566 [hoofdmannen van neringen te Gent], in: *Gentsch Museum*, 1, 1895-1896, 67-70
- , *Exposition des anciennes gildes et corporations, art ancien .... Catalogue officiel*, Liège, Imp. Poncelet, 1900
- , Keure voor de beenhouwers, 1457 [Diest], in: *Bijdragen tot de geschiedenis*, 2, 1903, 140-141
- , Ordonnance instituant à Anvers la corporation des tailleurs de diamants et de rubins, 1582, in: *Joaillier*, 8-11, 1908, 15
- , Extraits d'archives concernant les cuirs dorés, in: *Handelingen van de Koninklijke Kring voor Oudheidkunde, Letteren en Kunst van Mechelen*, 19, 1910, 303-305
- , Ancienne maison corporative des maçons, in: *Commission royale des monuments. Bulletin de la Province de la Flandre Orientale*, 7, 1919, 100-101
- , Ancienne maison corporative des maçons, in: *Commission royale des monuments. Bulletin de la Province de la Flandre Orientale*, 8, 1920, 140-143
- , Feestdagen van de Gilden en Ambachten binnen Mechelen Anno 1677, in: *Mechlinia*, 5, 1925, 14-15
- , *Histoire du livre et de l'imprimerie en Belgique des origines à nos jours*, Bruxelles, Musée du livre, 1924-1925

- , Bijdrage tot de folklore der ambachten. II. Een vastenavondspel op de ambachten, in: *Eigen Schoon en de Brabander*; 9, 1926, 8-12
- , Een lezing over de folklore der ambachten, in: *Oostvlaamsche Zanten*, 4, 1929, 108-109
- , Feestdagen van de Gilden en Ambachten binnen Mechelen anno 1677, in: *Mechlinia*, 10, 1932, 49-57
- , Hoven en hoveniers te Antwerpen in 1338, in: *Bijdragen tot de Geschiedenis*, 23, 1932, 150-156
- , *Analyse des chartes et privilèges des XXXII bons métiers de la ville, cité et banlieue de Liège*, Wetteren, De Meester, 1933
- , [Gildevaantjes Nieuwpoort], in: *Biekorf*, 42, 1936, 168
- , *Les saints patrons des métiers*, Bruxelles, Association des patrons et ingénieurs catholiques de Bruxelles, 1941
- , Een oud gebruik bij de buildragers, in: *Folklore en Dialekt van het Mechelse*, 1, 1942, 79
- , Het St. Cornelis- of kleermakersgild, in: *Kleding en Mode*, 1, 1946, 44-52
- , De Antwerpsche Gilden en Ambachten in Rubens' tijd, in: *Kleding en Mode*, 1, 1946, 87-88
- , *L'industrie drapière en Flandre*, Bâle, Cahiers Ciba, 1947,
- , Ambacht, kapel en altaar der kleermakers te Aalst. HH. Cornelis en Maurus in St.-Martenskerk, in: *Kleding en Mode*, 2, 1947, 107-109
- , *Règlements et privilèges des XXXII métiers de la cité de Liège. V: les boulangers*, Liège, Editions de la commission communale de l'histoire de l'ancien pays de Liège, 1953
- , Si Mons nous était conté [1399 : la connétablie des boulangers], in: *No Catiau*, 41, 1962, 32-33
- , *Luister van het Antwerpse vleeshouwersambacht. Museum Vleeshuis, 27 januari-12 mei 1963*, Antwerpen, Oudheidkundige Musea, 1963
- , Namur. La ville ancienne et la rue des brasseurs. Un problème d'avenir, in: LANOTTE (A.), BLANPAIN (M.), CORTHEMBOIS (Th.)(eds.), *Plusieurs études d'ordre historique*, Liège, 1972
- , Gildehuis van Onvrije Schippers gerestaureerd. Aan de Koornlei te Gent, in: *Autotoerisme*, 27, 1974, 951-952
- , Notes sur l'ancienne boulangerie namuroise, in: *Pays de Namur*, 35, 1974, 6-10
- , *Liège, ses bons métiers, ses premiers imprimeurs. Catalogue de l'exposition organisée du 18 septembre au 15 octobre 1980 par la Bibliothèque Centrale de la Ville de Liège "Les Chiraux"*, Liège, Vaillant-Carmanne, 1980
- , *Liège, reflets d'un passé millénaire. Catalogue de l'exposition organisée par la Banque Nationale de Belgique.*

Liège, 17 juin - 14 août 1980, Bruxelles, 1980

—, *Marche-en-Famenne, Son passé et son avenir*, Marche-en-Famenne, 1980

—, *Het geslacht Artois en de brouwerijen de Horen, de Franse Kroon en Prins Karel (1717-1740). Schilderijen,*

beeldhouwwerken en archiefstukken, Leuven, Brouwerij Artois, 1982

—, Corporatie van de biervoeders te Brugge, in: *Gidsenkroniek*, 18, 1985, 92

—, De oude Vlaamse vinkeniers, in: *Biekorf*, 93, 1993, 337-368